

گزارش اقتصادی شاپراک

شهریور ۱۴۰۳. شماره ۱۱۱

اللهم صل على محمد
وآله الطيبين

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۹.....	۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP
۲۵.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۴۰۳
۲۵.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۶.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۰.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۴.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۸.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۸.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۳۹.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۳۹.....	۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارته‌خوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان
۴۵.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۶.....	۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور
۴۷.....	۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارته‌خوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور
۴۸.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۹.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۳.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۴.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

- ۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۹
- ۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۰
- ۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۰
- ۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۳
- ۳-۴- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸
- ۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۰
- ۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۸
- ۴-۱-۱- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱
- ۴-۱-۲- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۳
- ۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۵
- ۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی ۸۷
- ۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور ۸۸
- ۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۱
- ۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی در بعد کشوری ۹۴
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۹
- ۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۱
- ۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۱۰۵
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۷
- ۵-۱- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۷
- ۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۸
- ۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۹
- ۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۱
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۳
- ۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۵
- ۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۶
- ۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۷

۱۱۸.....	سهام بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳-۲-۵
۱۱۹.....	سهام تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک	۴-۲-۵
۱۲۰.....	اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵-۲-۵
۱۲۲.....	سهام تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده	۳-۵
۱۲۹.....	جمع‌بندی	۶-
۱۳۷.....	واژه‌نامه	۷-

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت خرداد ۱۴۰۳..... ۱۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲..... ۲۲
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۳..... ۲۶
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۳..... ۲۷
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- شهریور ۱۴۰۳..... ۳۱
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- مرداد و شهریور ۱۴۰۳..... ۳۳
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲..... ۳۴
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - شهریور ۱۴۰۳..... ۳۵
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۳..... ۳۵
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد و شهریور ۱۴۰۳..... ۳۶
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳..... ۳۷
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور نسبت به مرداد ۱۴۰۳..... ۴۱
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۴۰۳..... ۴۲
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۴۰۳..... ۴۴
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - شهریور ۱۴۰۳..... ۴۵
- شکل ۱۴-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - شهریور ۱۴۰۳..... ۴۸
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۳..... ۵۰
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۳..... ۵۱
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۳..... ۵۲
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱..... ۵۴
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - شهریور ۱۴۰۳..... ۵۵
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ - شهریور ۱۴۰۳..... ۵۷
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - شهریور ۱۴۰۳..... ۶۱
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۳..... ۶۲
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۳..... ۶۵
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۳..... ۶۵

- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۳ ۶۹
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۳ ۷۰
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۳ ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۳ ۷۴
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۴۰۳ ۷۶
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۴۰۳ ۷۸
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - مرداد و شهریور ۱۴۰۳ ۸۰
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها - شهریور ۱۴۰۳ ۹۰
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۴۰۳ ۹۳
- شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - شهریور ۱۴۰۳ ۹۶
- شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - شهریور ۱۴۰۳ ۹۸
- شکل ۴-۱۲ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - شهریور ۱۴۰۳ ۱۰۱
- شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون ۱۰۳
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۴۰۳ ۱۰۸
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۴۰۳ ۱۰۹
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - شهریور ۱۴۰۳ ۱۱۷
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۴۰۳ ۱۲۴
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۴۰۳ ۱۲۵
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - شهریور ۱۴۰۳ ۱۲۶
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۴۰۳ ۱۲۷

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۳..... ۱۷
- جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۳..... ۱۹
- جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲..... ۲۳
- جدول ۱-۴ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک..... ۲۷
- جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲..... ۲۷
- جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۸
- جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۹
- جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته..... ۳۰
- جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- شهریور ۱۴۰۳..... ۳۰
- جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی- شهریور ۱۴۰۳..... ۳۱
- جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۴۰۳..... ۳۲
- جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" - شهریور ۱۴۰۳..... ۳۳
- جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۴۰۳..... ۳۹
- جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- شهریور ۱۴۰۳..... ۳۹
- جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۴۰۳..... ۴۰
- جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد و شهریور ۱۴۰۳..... ۴۳
- جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- شهریور ۱۴۰۳..... ۴۶
- جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی..... ۵۳
- جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۴
- جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۶
- جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۳..... ۶۰
- جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته..... ۶۱
- جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - شهریور ۱۴۰۳..... ۶۲
- جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - شهریور ۱۴۰۳ و ماه گذشته..... ۶۳

جدول ۳-۵	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی	۱۴۰۳
جدول ۳-۶	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۲	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۳	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۵	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۶	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن	۱۴۰۳
جدول ۴-۷	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۸	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۹	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۰	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۱	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۲	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۳	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به تفکیک استان - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۵	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۶	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۷	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۸	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۴-۱۹	نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۵-۱	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۵-۲	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۵-۳	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۵-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد و شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳
جدول ۵-۶	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۴۰۳	۱۴۰۳

- جدول ۷-۵ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - شهریور ۱۴۰۳... ۱۱۹
- جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۴۰۳... ۱۲۱
- جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-مرداد و شهریور ۱۴۰۳..... ۱۲۲
- جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - شهریور ۱۴۰۳..... ۱۲۲

پیشگفتار

- مستند حاضر، گزارش شماره ۱۱۱ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:
۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
 ۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
 ۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
 ۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
 ۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپراک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپراک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپراک در شهریور ۱۴۰۳
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

سهام مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک		
▲	۹۸/۷۹٪	خرید کالا و خدمات
▼	۱/۲۱٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
سهام تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک		
▲	۹۰/۳۵٪	خرید کالا و خدمات
▼	۵/۴۳٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
▼	۴/۲۲٪	مانده گیری
ضریب نفوذ منطقه ای		
سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور		
▲	۱,۹۷۸/۵۶	کل ابزارها
▲	۱,۷۵۹/۱۹	کارتخوان فروشگاهی
▼	۱/۱۰	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۲۱۸/۲۷	ابزار پذیرش اینترنتی
سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور		
▼	۷۲/۵۸	کل ابزارها
▼	۶۶/۵۲	کارتخوان فروشگاهی
▼	۱/۶۲	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۴/۴۵	ابزار پذیرش اینترنتی
نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		
▲	تهران ۱,۸۵۵,۴۳۱	بیشترین تعداد
▼	مازندران -۵,۴۹۱	بیشترین تغییر
▼	مازندران ۰/۲۲۱	بیشترین سرانه
▲	اردبیل ۷۷/۴۹	بیشترین سرانه تعداد تراکنش
نسبت دهکی مبالغ تراکنش های شاپرکی		
▼	۴۵۷/۹۵	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

سهام از نقدینگی	
▶	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی ۱۴/۸۷ درصد
▶	نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی ۱/۷۲ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۴۰۳

آمار عملکردی	
▼	تعداد تراکنش های شاپرک ۴,۴۸۷,۲۱۲,۰۰۱ تراکنش
▲	ارزش تراکنش های شاپرک ۱۳,۸۷۶,۷۶۱,۹۲۷ میلیون ریال
رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها	
▼	رشد اسمی ماهانه شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ۱۴۰۳ ۴/۷۲٪
▼	رشد حقیقی ماهانه شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ۱۴۰۳ ۲/۹۴٪
▲	رشد اسمی ماهانه شهریور ۱۴۰۳ نسبت به شهریور ۱۴۰۲ ۳۹/۵۰٪
▲	رشد حقیقی ماهانه شهریور ۱۴۰۳ نسبت به شهریور ۱۴۰۲ ۶/۳۰٪
سهام هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها	
▼	ابزار پذیرش اینترنتی ۶/۱۳٪
▼	ابزار پذیرش موبایلی ۲/۲۳٪
▲	کارتخوان فروشگاهی ۹۱/۶۴٪

گزارش اقتصادی شاپرک

سهیم کارتخوان های کم و فاقد تراکنش از پایانه های فعال			
بیشترین سهم	الکترونیک کارت دماوند	۳۱/۰۳%	▼
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۹۲%	▲
ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده			
بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار			
سهم مبلغی	پرداخت الکترونیک سامان	۳۱/۳۱%	▲
سهم تعدادی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۵۵%	▲
بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزار های پذیرش			
ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سامان	۳۰/۸۴%	▲
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۴۸/۴۸%	▼
کارتخوان فروشگاه	به پرداخت ملت	۱۸/۶۲%	▼
بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزار های پذیرش			
ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت	۳۸/۶۸%	▼
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۴۵/۴۵%	▼
کارتخوان فروشگاه	پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۵%	▲
شاخص هر فیندال - هیرشمن (HHI)			
ابزار پذیرش اینترنتی		۲,۴۸۷	▼
ابزار پذیرش موبایلی		۳,۱۹۲	▼
کارتخوان فروشگاه		۱,۲۴۹	▲
بالاترین سهم بانک های صادر کنند از تعداد کارت های تراکنش دار			
کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۳/۱۶%	▼
کارت اعتباری	بانک ملت	۱۵/۲۷%	▼
کارت برداشت نقدی	بانک ملی ایران	۲۰/۵۸%	▲

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت		۳
سهیم تراکنش های موفق		
درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۳/۱۱%	▲
درصد تراکنش های موفق شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۰%	▲
سهیم هر یک از خطاهای رخ داد در تراکنش ها		
خطای پذیرندگی	۰/۶۶%	▼
خطای شاپرکی	۱/۵۰%	▼
خطای صادر کنندگی	۴/۶۷%	▼
خطای کاربری	۹۲/۹۱%	▲
خطای کسب و کار	۰/۲۶%	▼
کیفیت ارائه خدمات		
سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه	۹۹/۵۱%	▲
سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک	۹۹/۹۰%	▲
تراکنش های ناتمام		
درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۱۴%	▼
درصد تغییرات تراکنش های معوق	-۱۶/۱۱%	▼

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در شهریور ۱۴۰۳		۴
شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی		
بالاترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۳/۱۹۶
پایین ترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۴۷۱
نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها		
بالاترین میزان شاخص	آسان پرداخت پرشین	۰/۲۱۰%
پایین ترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۰/۰۱۱%

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا خرداد ۱۴۰۳) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۳

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
تیر ۱۴۰۲	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	۹,۶۹۸,۸۵۵	۱۴/۴۹٪
مرداد ۱۴۰۲	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	۹,۵۱۶,۴۰۹	۱۳/۸۹٪
شهریور ۱۴۰۲	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	۹,۹۴۷,۴۰۶	۱۴/۰۱٪
مهر ۱۴۰۲	۷۱,۷۷۸,۴۰۰	۱۰,۲۲۰,۴۴۴	۱۴/۲۴٪
آبان ۱۴۰۲	۷۳,۲۹۳,۱۰۰	۱۰,۲۹۰,۲۶۱	۱۴/۰۴٪
آذر ۱۴۰۲	۷۴,۹۸۰,۰۰۰	۱۰,۴۲۸,۳۰۵	۱۳/۹۱٪
دی ۱۴۰۲	۷۵,۷۱۹,۰۰۰	۱۰,۵۵۸,۱۱۳	۱۳/۹۴٪
بهمن ۱۴۰۲	۷۷,۷۹۵,۹۰۰	۱۱,۰۰۵,۸۶۶	۱۴/۱۵٪
اسفند ۱۴۰۲	۷۸,۷۷۴,۵۰۰	۱۳,۸۹۱,۲۲۷	۱۷/۶۳٪
فروردین ۱۴۰۳	۷۹,۶۸۲,۹۰۰	۹,۷۲۸,۵۳۰	۱۲/۲۱٪
اردیبهشت ۱۴۰۳	۸۱,۲۹۶,۷۰۰	۱۲,۲۴۰,۶۱۲	۱۵/۰۶٪
خرداد ۱۴۰۳	۸۳,۵۳۹,۹۰۰	۱۲,۴۲۶,۴۲۴	۱۴/۸۷٪

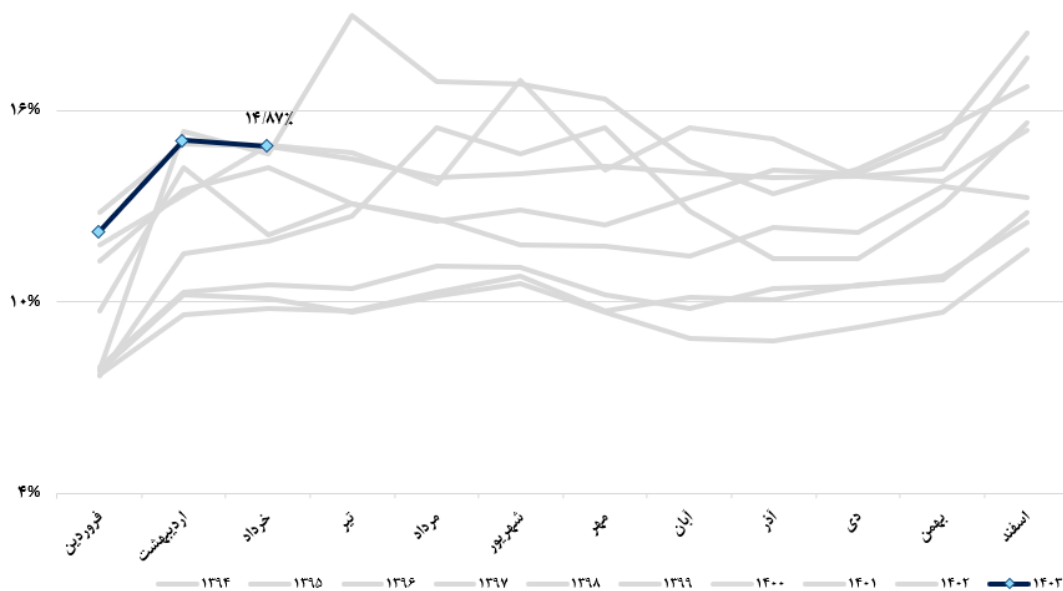
در خرداد ۱۴۰۳ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴/۸۷ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه اردیبهشت ۱۴۰۳، کاهش ۰/۱۸- درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در خرداد ۱۴۰۳، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۱/۵۲ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۷۶ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، کاهش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه اردیبهشت ۱۴۰۳ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا خرداد ۱۴۰۳ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت خرداد ۱۴۰۳ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت خرداد ۱۴۰۳

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۳

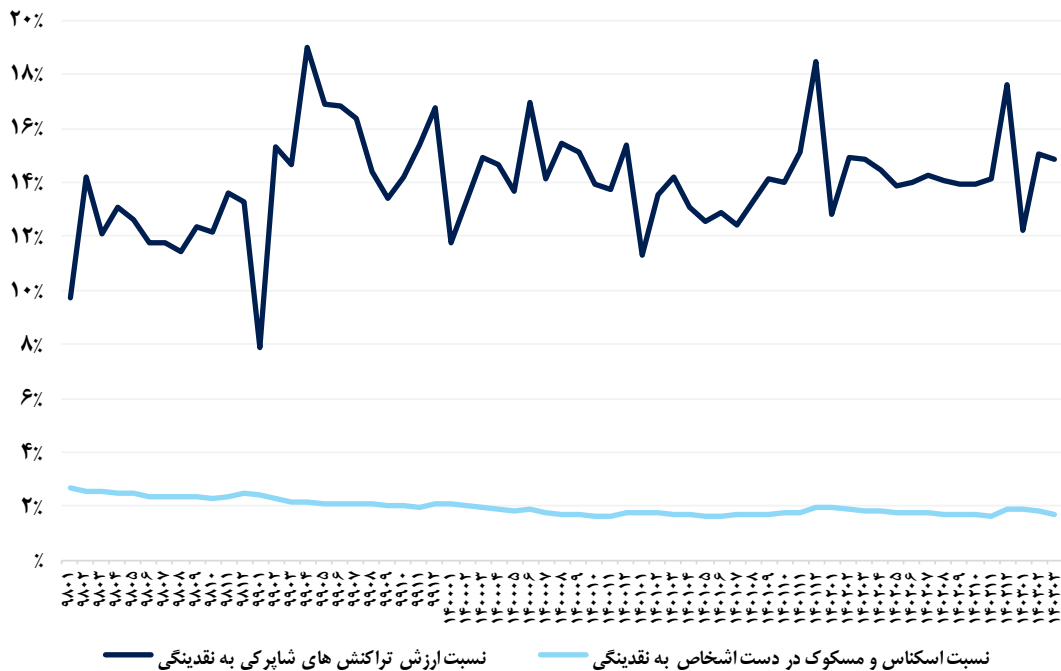
نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱/۸۱٪	۱,۲۱۲,۹۰۰	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	تیر ۱۴۰۲
۱/۷۷٪	۱,۲۱۴,۲۰۰	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	مرداد ۱۴۰۲
۱/۷۴٪	۱,۲۳۵,۵۰۰	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	شهریور ۱۴۰۲
۱/۷۴٪	۱,۲۴۵,۷۰۰	۷۱,۷۷۸,۴۰۰	مهر ۱۴۰۲
۱/۷۲٪	۱,۲۵۸,۵۰۰	۷۳,۲۹۳,۱۰۰	آبان ۱۴۰۲
۱/۶۹٪	۱,۲۶۸,۰۰۰	۷۴,۹۸۰,۰۰۰	آذر ۱۴۰۲
۱/۶۸٪	۱,۲۷۵,۸۰۰	۷۵,۷۱۹,۰۰۰	دی ۱۴۰۲
۱/۶۵٪	۱,۲۸۶,۰۰۰	۷۷,۷۹۵,۹۰۰	بهمن ۱۴۰۲
۱/۸۶٪	۱,۴۶۸,۸۰۰	۷۸,۷۷۴,۵۰۰	اسفند ۱۴۰۲
۱/۸۷٪	۱,۴۸۸,۴۰۰	۷۹,۶۸۲,۹۰۰	فروردین ۱۴۰۳
۱/۸۰٪	۱,۴۶۰,۱۰۰	۸۱,۲۹۶,۷۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۳
۱/۷۲٪	۱,۴۳۵,۹۰۰	۸۳,۵۳۹,۹۰۰	خرداد ۱۴۰۳

در خرداد ۱۴۰۳، ۱/۷۲ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در اردیبهشت ۱۴۰۳ کاهش ۰/۰۸- درصدی را تجربه نموده است. در خرداد ۱۴۰۳ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۷۶ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با کاهش ۱/۶۶ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را به کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا خرداد ۱۴۰۳) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۹/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۴/۸۷ درصد در خرداد ۱۴۰۳ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۶۷ درصد به ۱/۷۲ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۵ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. کاهش این نسبت در خرداد ۱۴۰۳ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

کشور توزیع شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

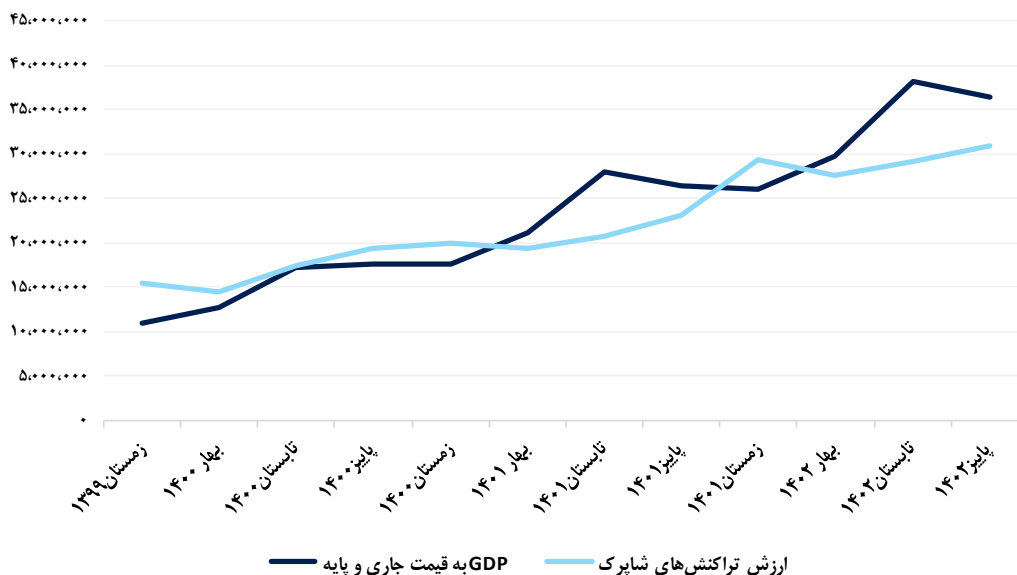
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۲ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۵,۴۷۵,۸۳۴	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹
۱۴,۴۳۴,۷۹۴	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	بهار ۱۴۰۰
۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰,۰۶۸,۱۶۶	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۶۷,۲۳۳	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	بهار ۱۴۰۱
۲۰,۸۲۵,۶۹۶	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	تابستان ۱۴۰۱
۲۳,۰۹۴,۰۲۹	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	پاییز ۱۴۰۱
۲۹,۳۶۹,۱۹۶	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	زمستان ۱۴۰۱
۲۷,۶۷۰,۸۲۳	۲۹,۶۹۱,۳۰۷	بهار ۱۴۰۲
۲۹,۱۶۲,۶۷۰	۳۸,۱۶۶,۱۴۳	تابستان ۱۴۰۲
۳۰,۹۳۹,۰۱۰	۳۶,۴۲۷,۰۶۴	پاییز ۱۴۰۲

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۲ می‌باشد.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ۱۴۰۳

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۴۰۳

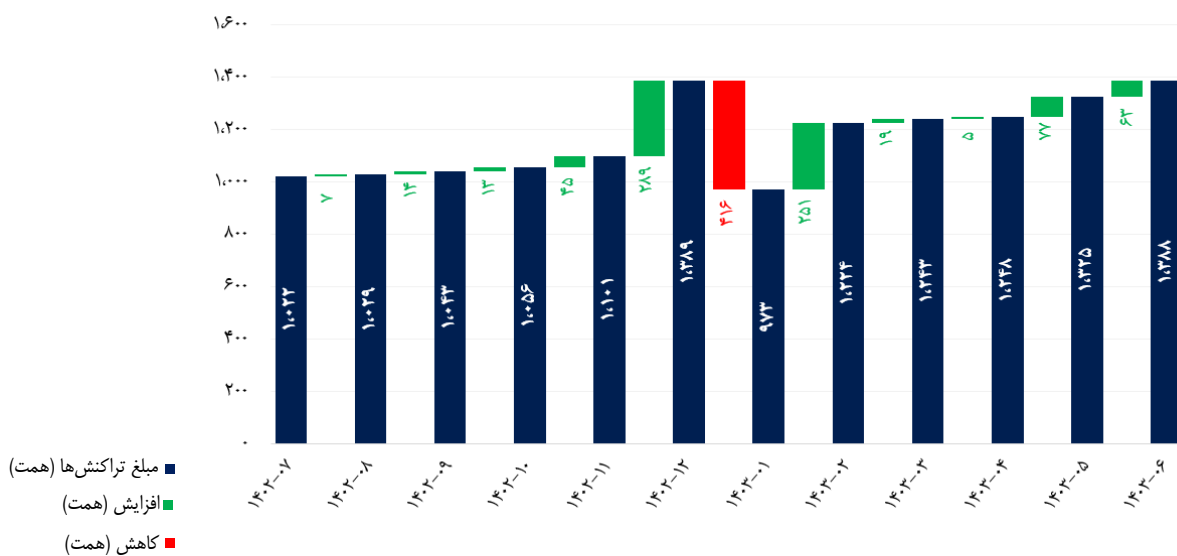
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

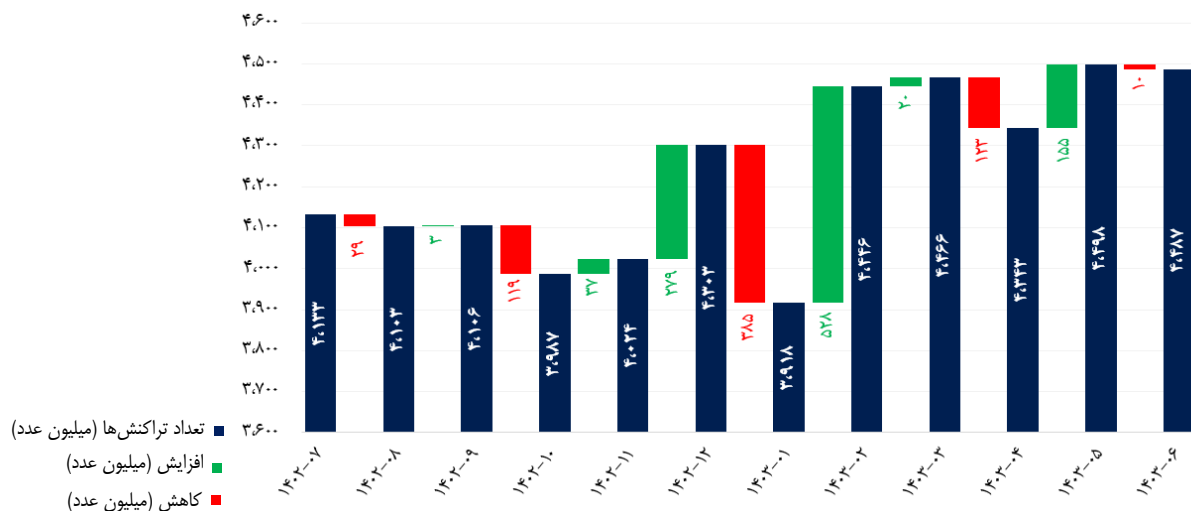
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و فروردین ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۳

در شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش تعداد تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اردیبهشت و فروردین ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۳

در شهریور ماه ۱۴۰۳ بالغ بر ۴,۴۸۷ میلیون تراکنش با ارزش ۱۳,۸۷۷ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به مرداد ماه رشد ۰/۲۳ درصدی در تعداد و ۴/۷۲ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در شهریور ماه ۱۴۰۳ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹	۴,۴۸۷,۲۱۲,۰۰۱	-۰/۲۳%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۳,۲۵۱,۴۳۵,۵۰۲	۱۳,۸۷۶,۷۶۱,۹۳۷	۴/۷۲%

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در شهریور ۱۴۰۳ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲

نوع	شهریور ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۱۹۳,۵۳۷,۲۳۰	۴,۴۸۷,۲۱۲,۰۰۱	۷/۰۰%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۹,۹۴۷,۴۰۶,۳۴۲	۱۳,۸۷۶,۷۶۱,۹۳۷	۳۹/۵۰%

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۳ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲ از نظر تعدادی ۷/۰۰ و از نظر ریالی ۳۹/۵۰ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد به منظور ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۳,۲۵۱,۴۳۵,۵۰۲/۴۹	۱۳,۸۷۶,۷۶۱,۹۳۶/۶۷	۴/۷۲%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵,۰۹۲,۷۸۸,۴۳۲/۹۳	۵,۲۴۲,۴۴۸,۷۸۶/۰۵	۲/۹۴%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۲۶۰/۲	۲۶۴/۷	۱/۷۳%

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد).

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته با رشد ۴/۷۲ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۲/۹۴ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

درصد تغییرات	شهریور ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۲	ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)
۳۹/۵۰٪	۱۳,۸۷۶,۷۶۱,۹۳۶/۶۷	۹,۹۴۷,۴۰۶,۳۴۱/۹۹	ارزش اسمی تراکنش‌ها
۶/۳۰٪	۵,۲۴۲,۴۴۸,۷۸۶/۰۵	۴,۹۳۱,۷۸۳,۰۱۵/۳۶	ارزش حقیقی تراکنش‌ها
۳۱/۲۳٪	۲۶۴/۷۰	۲۰۱/۷۰	شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۳۹/۵۰ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده ۶/۳۰ درصد می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۴۰۳ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "۷" ثبت شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۳۲۱,۹۵۸	۱,۳۴۹,۳۵۸	۲/۰۷%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۸۴۱	۶,۸۱۷	-۰/۳۵%
کارتخوان فروشگاه	۱۰,۸۵۷,۷۲۲	۱۰,۸۷۵,۶۳۱	۰/۱۶%
مجموع ابزارها	۱۲,۱۸۶,۵۲۱	۱۲,۲۳۱,۸۰۶	۰/۳۷%

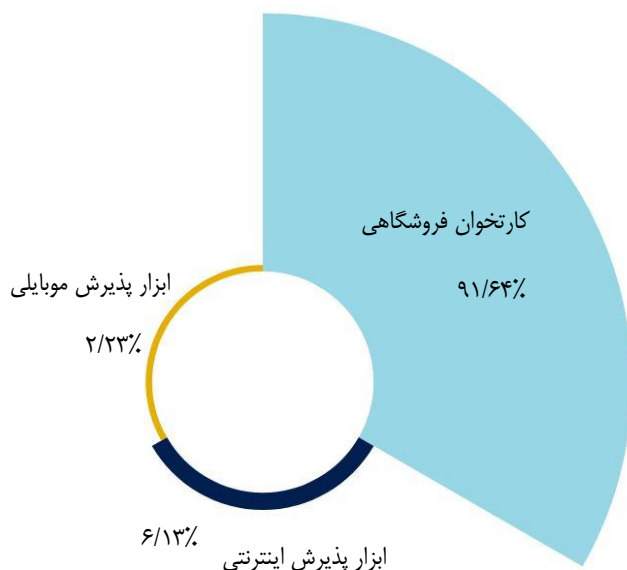
بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به مرداد ماه رشد ۰/۳۷ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۰/۱۶ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ۱۴۰۳ ماه رشد ۲/۰۷ درصدی را تجربه نموده‌اند. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- شهریور ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	مرداد ۱۴۰۳		شهریور ۱۴۰۳	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۳۲۱,۹۵۸	۱۰/۸۵%	۱,۳۴۹,۳۵۸	۱۱/۰۳%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۸۴۱	۰/۰۶%	۶,۸۱۷	۰/۰۶%
کارتخوان فروشگاه	۱۰,۸۵۷,۷۲۲	۸۹/۱۰%	۱۰,۸۷۵,۶۳۱	۸۸/۹۱%
مجموع ابزارها	۱۲,۱۸۶,۵۲۱	۱۰۰/۰۰%	۱۲,۲۳۱,۸۰۶	۱۰۰/۰۰%

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه با سهم ۹۱/۶۴ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- شهریور ۱۴۰۳

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرک در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. همچنین به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۴۰۳

تعداد تراکنش به ازای هر ابزار	تعداد تراکنش‌ها	تعداد ابزار فعال سیستمی	ابزار پذیرش
۲۰۴	۲۷۴,۹۷۶,۳۷۶	۱,۳۴۹,۳۵۸	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۴,۶۶۳	۹۹,۹۵۵,۰۲۳	۶,۸۱۷	ابزار پذیرش موبایلی
۳۷۸	۴,۱۱۲,۲۸۰,۶۰۲	۱۰,۸۷۵,۶۳۱	کارتخوان فروشگاهی
۳۶۷	۴,۴۸۷,۲۱۲,۰۰۱	۱۲,۲۳۱,۸۰۶	مجموع ابزارها

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در شهریور ۱۴۰۳، ۳۶۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۲/۲۱ واحدی (۰/۶۰- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در شهریور ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۴/۵۳- درصدی از ۲۱۳ تراکنش در مرداد ۱۴۰۳ به ۲۰۴ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴,۶۶۳ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۲۷۲/۷۵ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۰/۷۱ واحد کاهش نسبت به مرداد ۱۴۰۳ به ۳۷۸ عدد در شهریور ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۳۴۹,۳۵۸	۳,۱۶۲,۶۷۷,۳۳۹	۲,۳۴۳/۸۴
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۸۱۷	۲۱,۷۰۹,۲۵۷	۳,۱۸۴/۵۸
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰,۸۷۵,۶۳۱	۱۰,۶۹۲,۳۷۵,۳۴۱	۹۸۳/۱۵
مجموع ابزارها	۱۲,۲۳۱,۸۰۶	۱۳,۸۷۶,۷۶۱,۹۳۷	۱,۱۳۴/۴۸

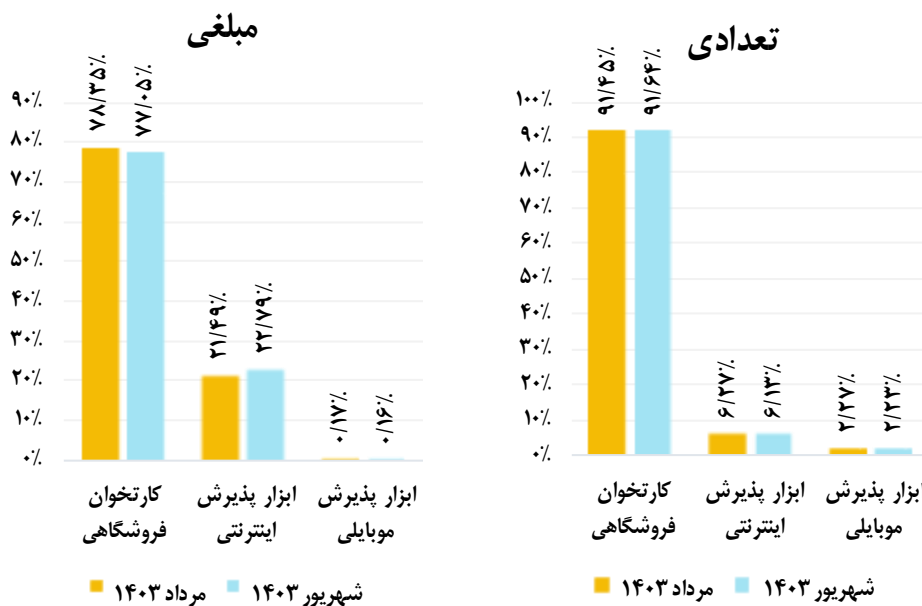
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۴۰۳ ماه با افزایش ۱۸۹/۹۸ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲,۳۴۳/۸۴ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۱۸/۱۳ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳,۱۸۴/۵۸ میلیون ریال به ازای هر ابزار در شهریور ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۹۸۳/۱۵ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۲۶/۹۴ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" - شهریور ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش (در هر ابزار (میلیون ریال))
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۵۵,۶۱۰,۲۵۳	۳,۱۶۲,۶۷۷,۳۳۹	۱۲/۳۷
ابزار پذیرش موبایلی	۹۹,۹۵۴,۹۷۰	۲۱,۷۰۹,۲۵۷	۰/۲۲
کارتخوان فروشگاه‌های	۳,۹۴۲,۳۰۷,۴۰۱	۱۰,۶۹۲,۳۷۵,۳۴۱	۲/۷۱
مجموع ابزارها	۴,۲۹۷,۸۷۲,۶۲۴	۱۳,۸۷۶,۷۶۱,۹۳۷	۳/۲۳

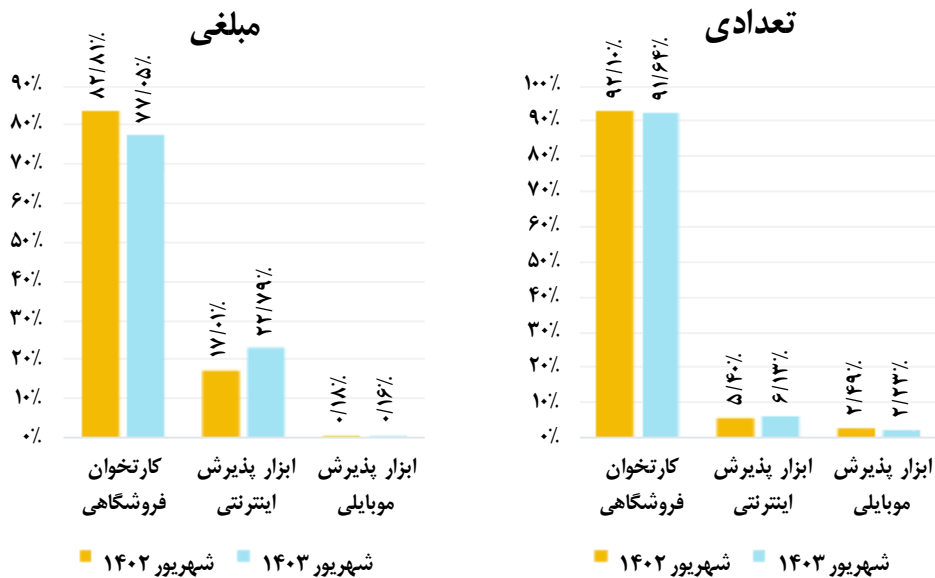
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش و کاهش ۰/۱۹ و ۱/۳۰ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش و افزایش ۰/۱۵ و ۱/۳۰ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب کاهش ۰/۰۴ و ۰/۰۰۹ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای شهریور ۱۴۰۳ و مقایسه آن با شهریور ۱۴۰۲ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

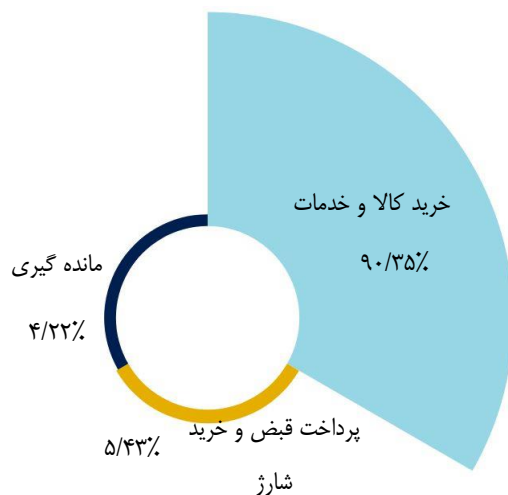
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها در شهریور ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۴۶ و ۵/۷۶ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۷۲ و ۵/۷۸ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۲۶ و ۰/۱۹ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپراک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

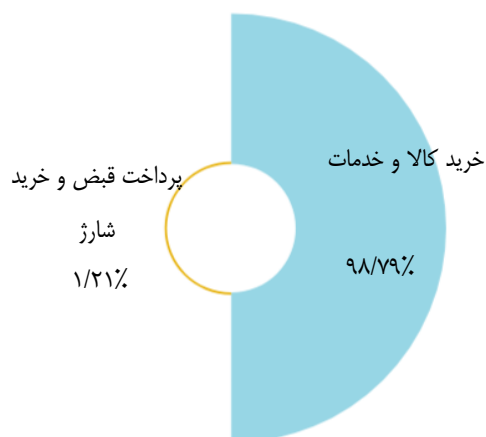
در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در شهریور ۱۴۰۳، ۹۰/۳۵ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۲۷ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۲۲ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

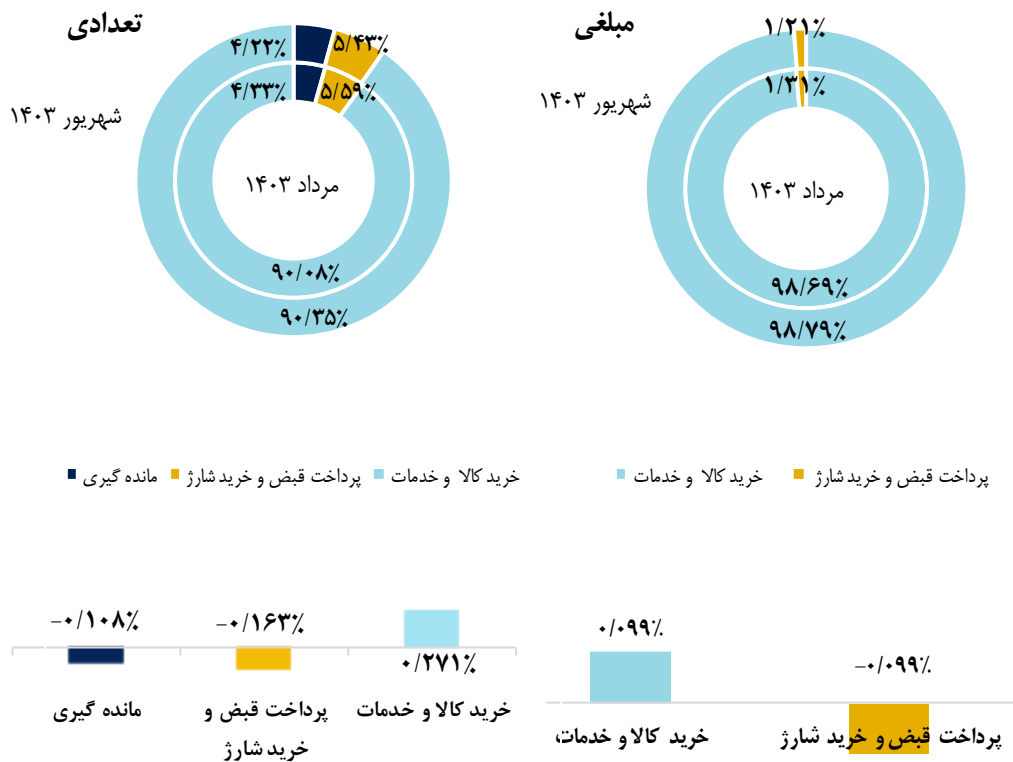
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - شهریور ۱۴۰۳

شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۷۹ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه شهریور ۱۴۰۳ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۳

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

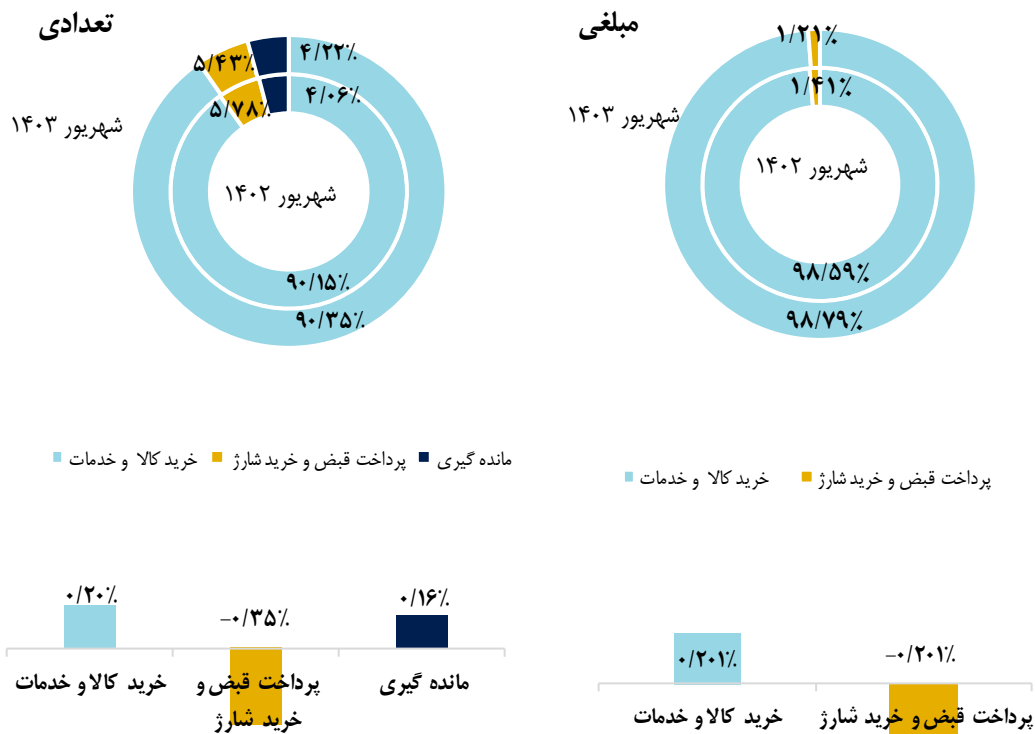

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمت "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" با کاهش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۲۷۱ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۱۶۳ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با کاهش ۰/۱۰۸ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در شهریور

ماه با افزایش ۰/۰۹۹ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۹-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی شهریور ۱۴۰۲ بررسی شده است.

شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

بر اساس شکل ۹-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۰/۲۰ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به شهریور ۱۴۰۲، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۲۰۱ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۳۵ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۱۶ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارت در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱,۹۷۸/۵۶ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۷۵۹/۱۹ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱/۱۰ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۱۸/۲۷ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۴۰۳

ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	تعداد ابزار	ابزار پذیرش
۲۱۸/۲۷	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱,۳۴۹,۳۵۸	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۱۰		۶,۸۱۷	ابزار پذیرش موبایلی
۱,۷۵۹/۱۹		۱۰,۸۷۵,۶۳۱	کارتخوان فروشگاهی
۱,۹۷۸/۵۶		۱۲,۲۳۱,۸۰۶	کل ابزارها

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در شهریور ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - شهریور ۱۴۰۳

سرانه تراکنش‌های هر ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	تعداد تراکنش‌ها	ابزار پذیرش
۴/۴۵	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۲۷۴,۹۷۶,۳۷۶	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۶۲		۹۹,۹۵۵,۰۲۳	ابزار پذیرش موبایلی
۶۶/۵۲		۴,۱۱۲,۲۸۰,۶۰۲	کارتخوان فروشگاهی
۷۲/۵۸		۴,۴۸۷,۲۱۲,۰۰۱	کل ابزارها

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در شهریور ماه سال جاری ۷۲/۵۸ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۶۶/۵۲ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

استان

در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی

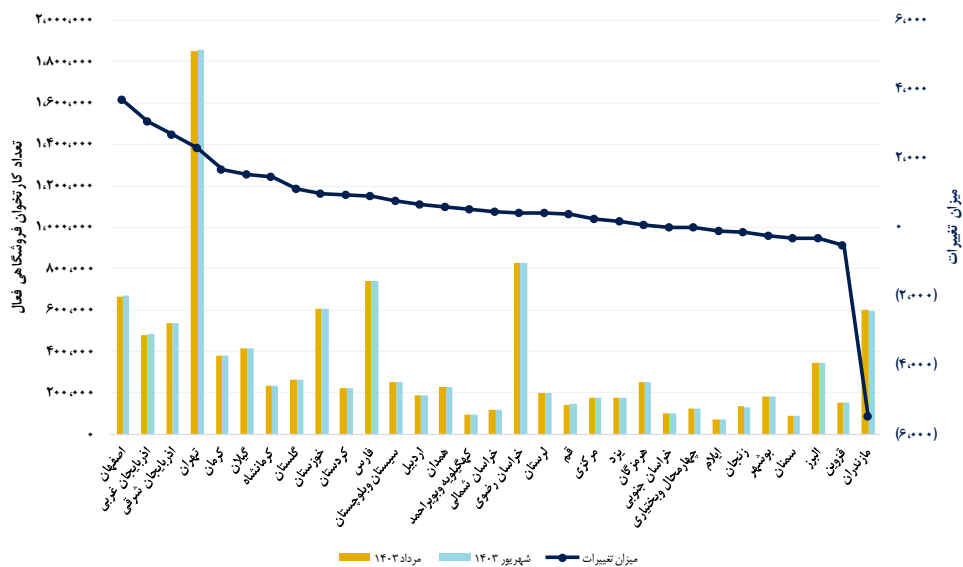
و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

نام استان	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۸۵۳,۱۱۵	۱,۸۵۵,۴۳۱	۲,۳۱۶	۰/۱۲٪
خراسان رضوی	۸۲۵,۶۶۷	۸۲۶,۰۷۴	۴۰۷	۰/۰۵٪
فارس	۷۴۰,۹۰۸	۷۴۱,۸۲۳	۹۱۵	۰/۱۲٪
اصفهان	۶۶۷,۱۴۸	۶۷۰,۸۴۳	۳,۶۹۵	۰/۵۵٪
خوزستان	۶۰۷,۴۳۰	۶۰۸,۴۲۰	۹۹۰	۰/۱۶٪

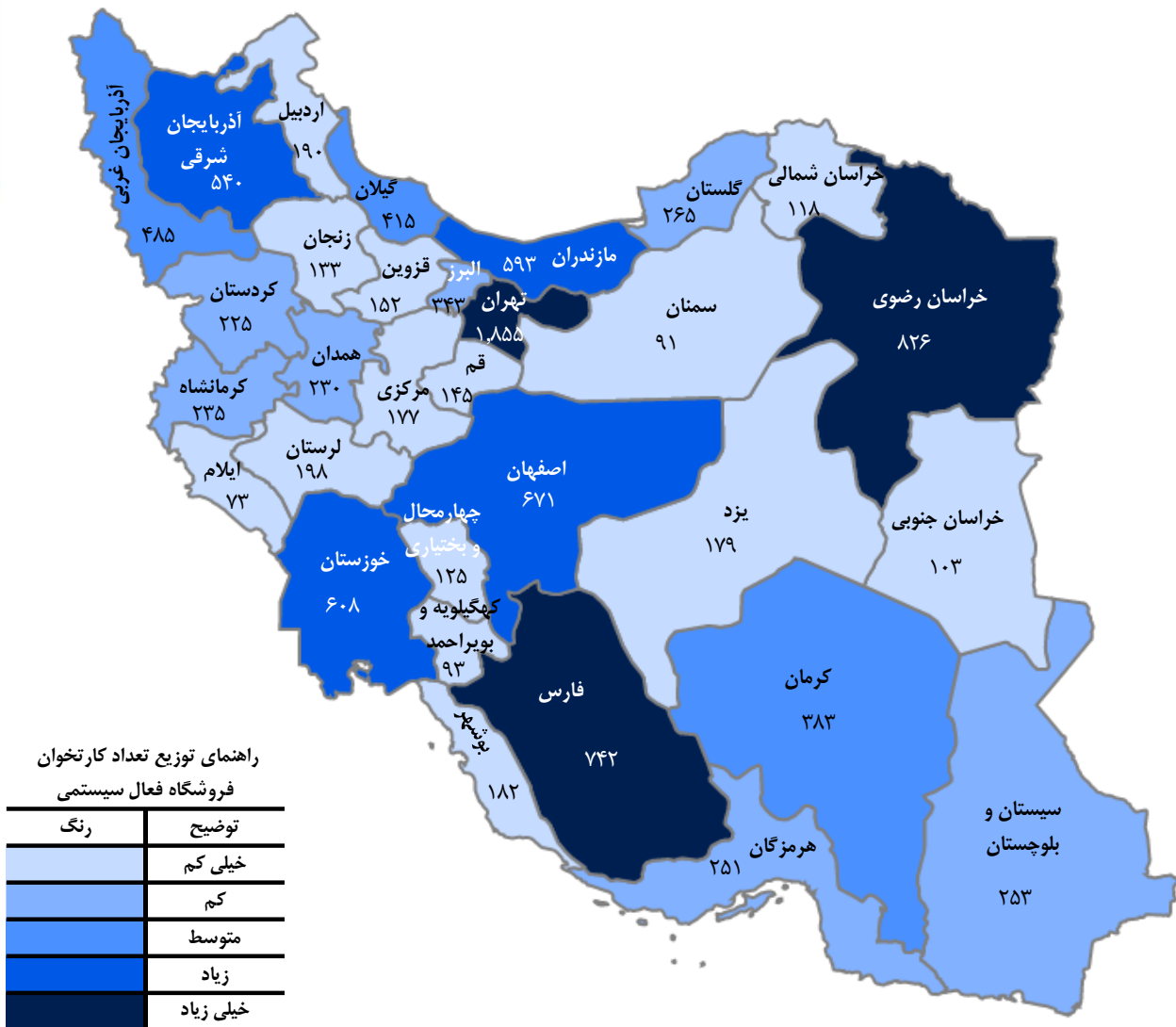
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌شود، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در شهریور ۱۴۰۳ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۲-۱۰ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۰ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور نسبت به مرداد ۱۴۰۳

در شهریور ۱۴۰۳ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۳,۶۹۵ افزایش متعلق به استان اصفهان می‌باشد، همچنین در استان مازندران تعداد کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته کاهش یافته است. شکل ۲-۱۱ پراکندگی تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۴۰۳

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

تعداد سرانه ابزار کارت‌خوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	درصد تغییرات
آذربایجان غربی	۰/۱۹۵	۰/۱۹۶	۰/۶۴٪
کرمانشاه	۰/۱۵۱	۰/۱۵۲	۰/۶۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۷۶	۰/۱۷۷	۰/۵۷٪
اصفهان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۴	۰/۵۵٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۷۵	۰/۱۷۶	۰/۵۰٪
کرمان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۲	۰/۴۴٪
گلستان	۰/۱۸۹	۰/۱۹۰	۰/۴۳٪
کردستان	۰/۱۸۰	۰/۱۸۱	۰/۴۲٪
خراسان شمالی	۰/۱۸۴	۰/۱۸۴	۰/۳۸٪
گیلان	۰/۱۹۶	۰/۱۹۶	۰/۳۷٪
اردبیل	۰/۱۹۲	۰/۱۹۲	۰/۳۴٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۴۳	۰/۱۴۳	۰/۳۰٪
همدان	۰/۱۶۷	۰/۱۶۸	۰/۲۶٪
قم	۰/۱۴۸	۰/۱۴۸	۰/۲۵٪
لرستان	۰/۱۴۶	۰/۱۴۶	۰/۲۱٪
خوزستان	۰/۱۷۴	۰/۱۷۴	۰/۱۶٪
مرکزی	۰/۱۵۵	۰/۱۵۶	۰/۱۴٪
تهران	۰/۱۷۳	۰/۱۷۳	۰/۱۲٪
فارس	۰/۱۹۵	۰/۱۹۵	۰/۱۲٪
یزد	۰/۲۱۱	۰/۲۱۱	۰/۱۰٪
خراسان رضوی	۰/۱۷۲	۰/۱۷۲	۰/۰۵٪
هرمزگان	۰/۱۹۷	۰/۱۹۷	۰/۰۳٪
خراسان جنوبی	۰/۱۸۲	۰/۱۸۲	۰/۰۱٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۷۵	۰/۱۷۵	-۰/۰۱٪
البرز	۰/۱۵۸	۰/۱۵۸	-۰/۰۹٪
زنجان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۲	-۰/۱۱٪
بوشهر	۰/۲۰۹	۰/۲۰۸	-۰/۱۳٪
ایلام	۰/۱۶۲	۰/۱۶۱	-۰/۱۶٪
سمنان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۳	-۰/۳۳٪
قزوین	۰/۱۵۳	۰/۱۵۳	-۰/۳۴٪
مازندران	۰/۲۲۳	۰/۲۲۱	-۰/۹۲٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

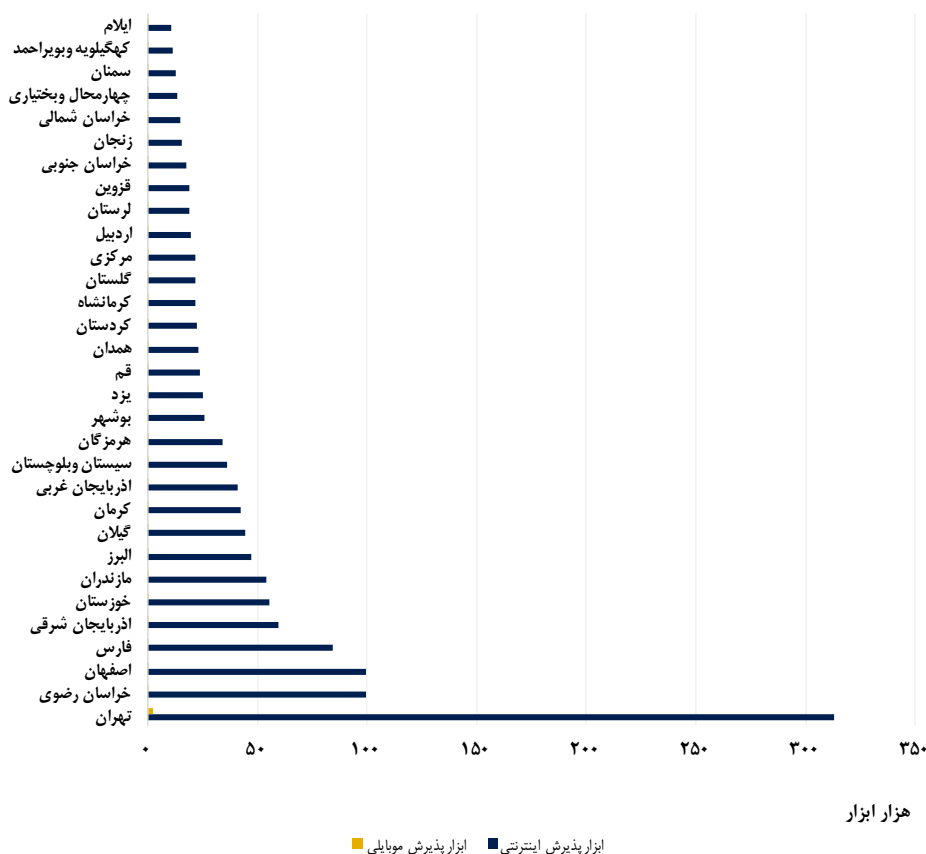
شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۴۰۳

همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۴۰۳، به استان‌های مازندران، یزد و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در شهریور ۱۴۰۳، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال در کل کشور ۰/۱۷۵۹ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۷۵۹ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویج شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - شهریور ۱۴۰۳

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه مرداد و شهریور ۱۴۰۳ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- شهریور ۱۴۰۳

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	
اذربایجان شرقی	۱۹۰,۲۵۳,۵۱۴	۱۸۸,۷۹۲,۲۲۹	۴۷۶,۲۵۱,۶۵۷	۴۹۴,۳۵۰,۰۷۹	-۰/۷۷%
اذربایجان غربی	۱۶۰,۱۰۴,۰۰۳	۱۵۹,۳۵۴,۳۶۵	۳۷۴,۷۶۰,۷۴۶	۴۰۶,۷۵۳,۲۵۴	-۰/۴۷%
اردبیل	۷۴,۵۱۹,۷۲۷	۷۶,۸۱۱,۱۱۸	۱۵۸,۵۵۴,۶۹۸	۱۷۹,۶۳۸,۴۸۷	۳/۰۷%
اصفهان	۲۴۶,۱۵۵,۲۳۸	۲۴۰,۷۸۰,۷۸۸	۶۸۷,۵۹۳,۹۸۴	۶۷۸,۰۹۰,۲۶۶	-۲/۱۸%
البرز	۱۴۷,۶۸۸,۴۹۶	۱۴۳,۲۹۵,۹۵۲	۳۷۱,۵۸۶,۷۵۰	۳۸۰,۵۰۱,۰۰۸	-۲/۹۷%
ایلام	۲۷,۶۹۰,۴۷۶	۲۷,۰۶۴,۴۹۱	۵۶,۲۶۸,۰۰۶	۵۶,۹۲۳,۲۹۵	-۲/۲۶%
بوشهر	۵۴,۰۷۲,۹۵۱	۵۳,۵۱۶,۱۰۲	۱۳۹,۵۲۵,۶۹۶	۱۳۹,۸۵۹,۳۷۵	-۱/۰۳%
تهران	۱,۱۲۱,۷۸۹,۶۴۲	۱,۰۷۹,۰۸۷,۳۸۱	۵,۱۸۴,۰۴۰,۲۴۰	۵,۴۰۴,۷۸۱,۶۰۹	-۳/۸۱%
چهارمحال و بختیاری	۴۱,۹۱۹,۰۹۱	۴۱,۵۰۶,۲۲۲	۹۲,۸۶۰,۷۵۹	۹۶,۰۱۷,۲۰۵	-۰/۹۸%
خراسان جنوبی	۲۹,۳۴۰,۱۸۸	۲۸,۷۱۷,۵۶۶	۵۸,۵۹۱,۲۵۴	۵۸,۵۰۱,۰۰۰	-۲/۱۲%
خراسان رضوی	۳۴۰,۹۷۴,۱۸۰	۳۴۶,۶۶۴,۶۵۴	۷۸۸,۲۳۱,۲۱۶	۸۴۳,۹۶۷,۳۹۸	۱/۶۷%
خراسان شمالی	۴۱,۰۹۴,۰۰۹	۴۱,۶۹۴,۶۱۰	۷۳,۰۱۴,۱۹۴	۷۸,۵۰۵,۹۲۳	۱/۴۶%
خوزستان	۲۲۴,۲۲۰,۰۲۰	۲۲۳,۵۷۸,۸۰۵	۵۴۸,۴۹۹,۸۱۳	۵۳۶,۱۱۱,۳۱۰	-۰/۲۹%
زنجان	۵۰,۹۵۱,۳۹۵	۵۱,۱۰۳,۷۹۳	۱۰۲,۱۶۷,۹۰۴	۱۰۹,۴۶۴,۷۹۳	۰/۳۰%
سمنان	۳۳,۰۵۶,۱۰۸	۳۴,۲۵۱,۳۸۴	۶۹,۵۹۰,۳۹۷	۷۲,۰۵۳,۶۷۷	۳/۶۲%
سیستان و بلوچستان	۱۱۸,۵۰۱,۵۲۴	۱۲۱,۶۸۳,۶۱۸	۲۴۰,۴۶۲,۱۱۲	۲۵۴,۹۰۵,۴۵۵	۲/۶۹%
فارس	۲۸۳,۴۹۷,۵۵۹	۲۸۳,۹۷۲,۰۳۹	۷۱۲,۷۳۶,۱۷۷	۷۳۳,۱۰۲,۰۵۶	۰/۱۷%
قزوین	۶۴,۷۳۰,۸۳۵	۶۵,۰۴۷,۵۶۱	۱۳۸,۸۸۴,۰۳۲	۱۴۶,۷۸۷,۵۱۶	۰/۴۹%
قم	۶۵,۹۴۹,۱۸۵	۶۸,۲۴۸,۶۴۴	۱۵۴,۹۱۷,۰۹۲	۱۶۲,۶۲۱,۵۶۵	۳/۴۹%
کردستان	۷۷,۹۲۴,۷۱۰	۷۹,۰۷۴,۲۹۳	۱۶۲,۶۵۵,۸۳۵	۱۸۴,۳۴۱,۰۵۰	۱/۴۸%
کرمان	۱۳۹,۸۰۲,۶۳۵	۱۳۸,۹۴۸,۰۸۲	۳۵۱,۶۲۲,۹۶۲	۳۷۰,۲۲۱,۱۶۷	-۰/۶۱%

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	
کرمانشاه	۹۱,۰۳۶,۲۶۱	۹۰,۳۱۷,۸۹۹	۲۱۶,۱۵۳,۹۳۵	۲۲۳,۷۷۰,۱۰۸	۳/۵۲%
کهگیلویه و بویراحمد	۳۶,۷۴۹,۸۹۰	۳۶,۹۸۸,۸۵۵	۶۵,۵۹۰,۹۱۵	۶۸,۲۹۲,۷۷۷	۴/۱۲%
گلستان	۹۰,۰۶۵,۰۸۱	۹۳,۱۷۵,۴۶۰	۲۰۳,۷۳۶,۵۶۷	۲۱۱,۸۰۹,۳۱۱	۳/۹۶%
گیلان	۱۴۵,۸۵۰,۸۵۲	۱۶۲,۳۴۷,۲۲۶	۳۶۰,۵۰۷,۲۴۵	۴۲۵,۶۸۲,۶۸۵	۱۸/۰۸%
لرستان	۷۹,۲۳۵,۷۶۳	۸۱,۰۰۹,۸۲۴	۱۵۷,۸۳۹,۱۷۵	۱۷۱,۱۰۶,۶۳۷	۸/۴۱%
مازندران	۱۸۲,۷۸۰,۰۴۶	۱۹۳,۶۰۳,۳۶۲	۵۳۰,۶۸۵,۰۳۶	۵۸۴,۱۰۱,۳۰۱	۱۰/۰۷%
مرکزی	۶۵,۰۵۲,۵۸۰	۶۴,۵۴۱,۵۹۰	۱۴۰,۲۱۴,۹۱۳	۱۴۵,۸۲۷,۶۷۶	۴/۰۰%
هرمزگان	۱۳۰,۵۲۸,۱۳۸	۱۳۱,۶۶۱,۴۵۳	۲۸۸,۸۶۷,۵۰۳	۳۰۰,۲۸۹,۷۱۵	۳/۹۵%
همدان	۸۴,۶۱۵,۸۳۹	۸۵,۱۰۵,۵۳۵	۱۷۴,۵۹۰,۹۴۰	۱۹۵,۳۸۲,۰۲۳	۱۱/۹۱%
یزد	۵۷,۴۳۲,۳۷۳	۵۵,۳۶۷,۱۰۰	۱۷۰,۴۳۳,۷۴۹	۱۶۳,۰۰۲,۲۱۹	-۴/۳۶%

۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای شهریور ۱۴۰۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - شهریور ۱۴۰۳

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های اردبیل، گیلان و هرمزگان در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، مرکزی و چهارمحال و بختیاری کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در شهریور ۱۴۰۳ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

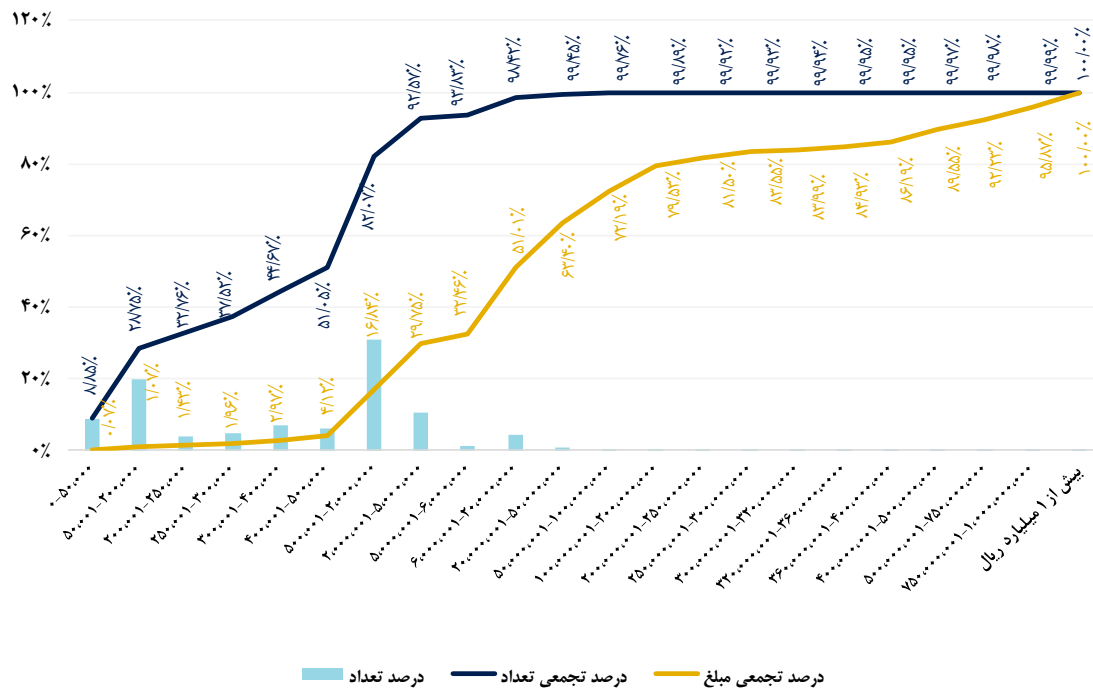
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در شهریور ۱۴۰۳ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" می‌باشد.

بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این دامنه‌ها با توجه دامنه مبلغی کارمزد تراکنش‌ها به شرح زیر می‌باشد:

- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در شهریور ۱۴۰۳:

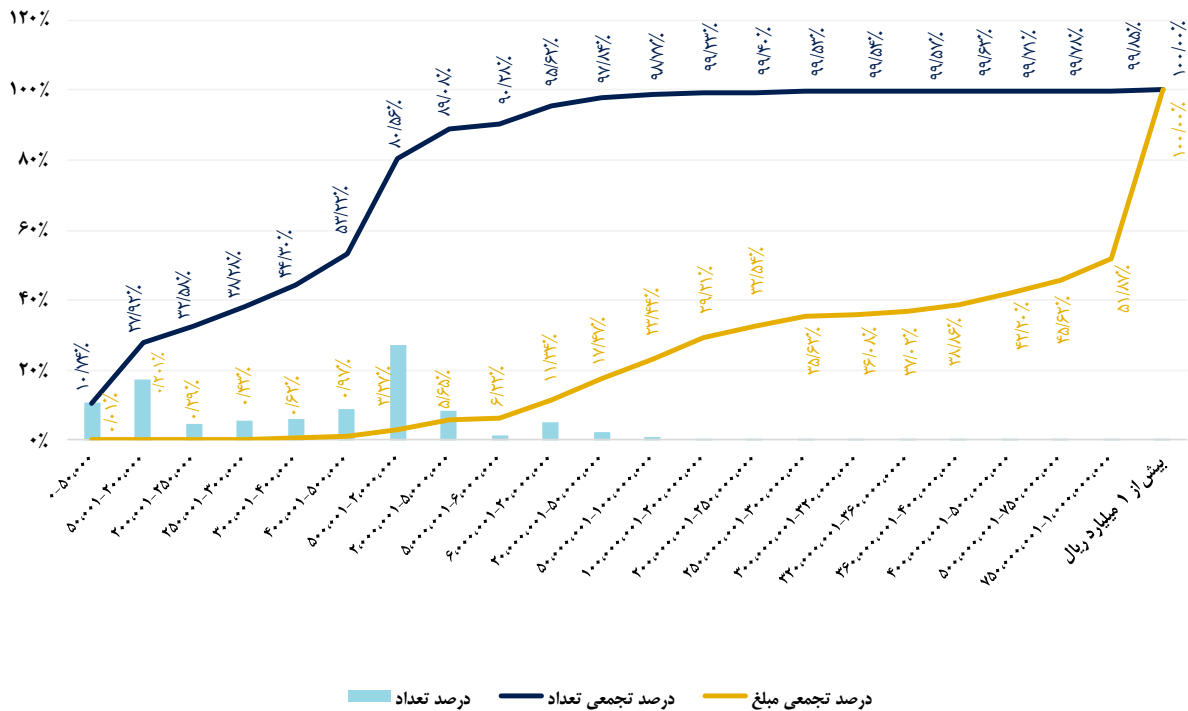
- ۹۳/۸۳ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
- ۶/۰۶ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۰/۱۱ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۳

در شهریور ماه ۱۴۰۳، تعداد تراکنش‌های با مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳,۸۵۸,۵۰۵,۵۶۰ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۲۴۹,۳۹۳,۵۰۷ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۴,۳۸۱,۵۳۵ عدد تراکنش می‌باشد.

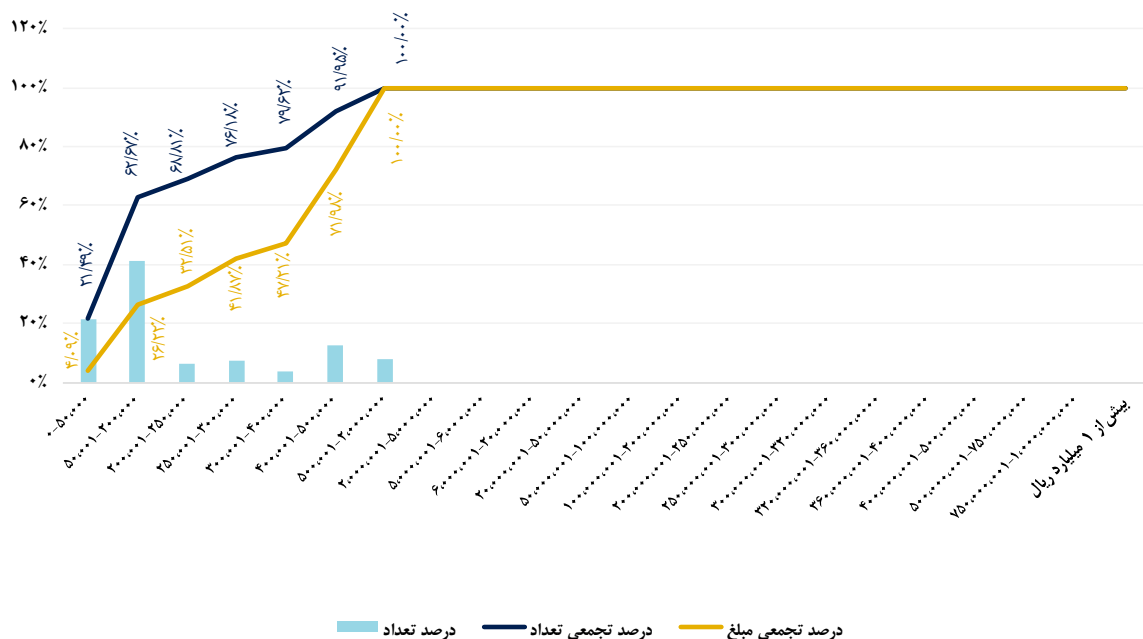
شکل ۲-۱۶ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۳

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۹۰/۲۸ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۵/۳۵ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۳

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۲۱/۴۹ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۰ تا ۵۰,۰۰۰ ریال و ۴۷/۳۲ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰,۰۰۰ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی بین ۰ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها - ۲-۳-۲

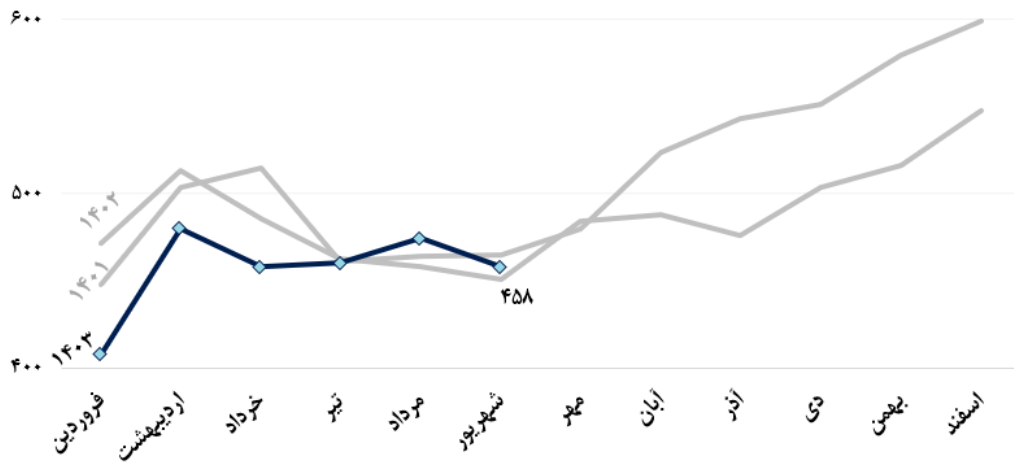
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارت می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در شهریور ماه ۱۴۰۳ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۲ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	شهریور ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	
۳۰/۹۲٪	۲۵,۲۱۰,۵۸۸	۱۹,۲۵۶,۵۷۵	۴/۲۸٪	۲۵,۲۱۰,۵۸۸	۲۴,۱۷۵,۱۳۸	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۲۹/۰۰٪	۵۵,۰۵۱	۴۲,۶۷۶	۸/۰۳٪	۵۵,۰۵۱	۵۰,۹۶۰	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
۱/۴۹٪	۴۵۷/۹۵	۴۵۱/۲۳	-۳/۴۷٪	۴۵۷/۹۵	۴۷۴/۴۰	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱/۴۹ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۳/۴۷- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۴/۲۸ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۸/۰۳ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۳/۴۷- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۸ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد رشد ۱۶/۴۵- واحدی را تجربه نموده و برابر با ۴۵۸ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

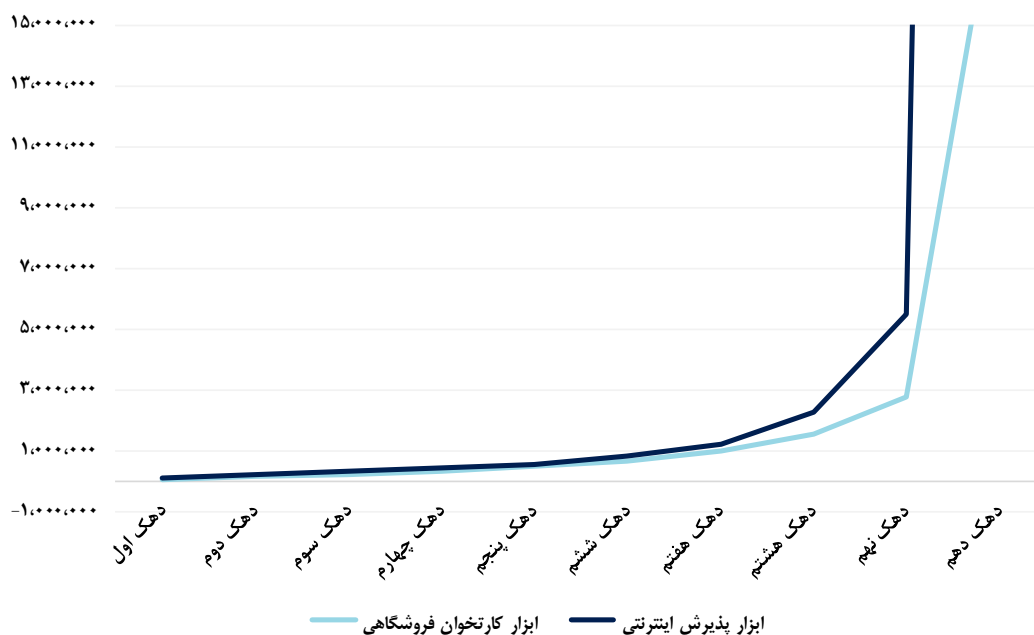
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۷۹,۹۱۷/۸۸	۵۴,۷۸۰/۸۶	دهک اول
۱۹۶,۹۲۶/۷۸	۱۲۸,۳۹۲/۱۶	دهک دوم
۲۹۸,۳۴۷/۱۶	۲۱۸,۱۸۵/۹۳	دهک سوم
۴۱۹,۳۸۳/۸۸	۳۳۱,۸۸۶/۴۸	دهک چهارم

گزارش اقتصادی شاپرک

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۵۴۷,۹۱۳/۸۴	۴۷۰,۲۴۹/۹۶	دهک پنجم
۸۰۰,۰۶۶/۳۴	۶۷۷,۵۴۲/۰۶	دهک ششم
۱,۲۱۵,۰۶۱/۴۵	۹۸۶,۶۷۶/۶۰	دهک هفتم
۲,۲۵۹,۳۰۶/۹۵	۱,۵۳۷,۵۷۹/۷۶	دهک هشتم
۵,۵۰۴,۱۷۴/۶۰	۲,۷۸۳,۶۳۰/۹۱	دهک نهم
۱۵۰,۹۶۸,۰۱۷/۳۰	۲۰,۲۴۹,۵۴۰/۴۹	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمات "خرید کالا و خدمات" اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش‌ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به "خرید کالا و خدمات" با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است. اطلاعات جدول ۲-۱۶ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمات خرید کالا و خدمات - شهریور ۱۴۰۳

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۷/۳۰ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

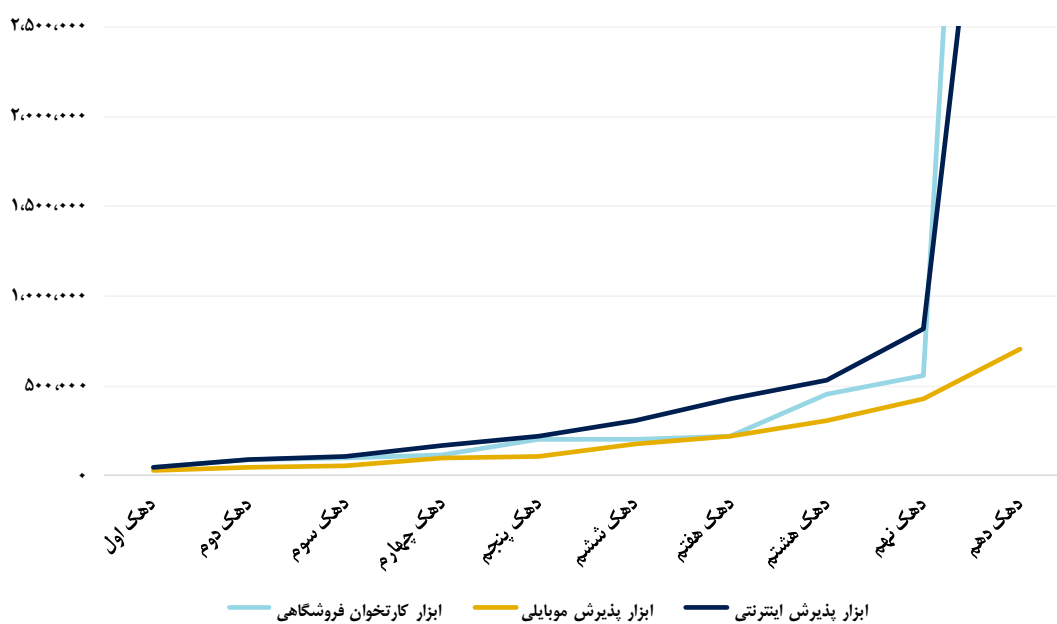
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۴۳,۹۴۳/۵۷	۳۱,۴۶۶/۱۱	۴۶,۸۴۱/۷۲	دهک اول
۸۶,۵۰۵/۷۲	۵۰,۰۰۰/۰۰	۹۳,۶۲۷/۲۷	دهک دوم
۱۰۶,۱۸۱/۳۹	۵۴,۸۹۶/۴۷	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۱۶۶۶۰۰/۸۱	۹۷,۹۲۶/۳۱	۱۱۷,۴۸۸/۶۹	دهک چهارم
۲۱۷,۵۶۱/۹۷	۱۰۶,۸۹۴/۷۷	۱۹۹,۶۱۶/۸۸	دهک پنجم
۳۱۰,۱۰۴/۹۹	۱۷۴,۹۴۸/۵۳	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم
۴۳۲,۷۱۰/۸۹	۲۲۱,۵۴۷/۴۸	۲۱۶,۶۹۵/۲۶	دهک هفتم
۵۳۱,۸۲۴/۳۱	۳۰۳,۳۰۷/۳۵	۴۵۵,۳۳۱/۷۲	دهک هشتم
۸۲۱,۸۱۵/۵۹	۴۲۴,۷۵۸/۲۱	۵۵۵,۷۱۷/۱۰	دهک نهم
۵,۴۵۳,۹۸۲/۹۷	۷۰۶,۱۵۸/۴۴	۹,۸۲۷,۱۹۶/۸۴	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۲۰ و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و

خرید شارژ قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ - شهریور ۱۴۰۳

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۵,۴۵۳,۹۸۲/۹۷ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۹,۸۲۷,۱۹۶/۸۴ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۷۰۶,۱۵۸/۴۴ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کلرتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می‌باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳ - سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۳/۱۱ درصدی تراکنش‌های موفق و ۶/۸۹ درصدی خطاهای رخ داده در شهریور ۱۴۰۳ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۳

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۴۸۷,۲۱۲,۰۰۱	۹۳/۱۱٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۳۲,۱۰۵,۴۴۲	۶/۸۹٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۸۱۹,۳۱۷,۴۴۳	۱۰۰٪

۲-۳ - آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در شهریور ۱۴۰۳ و ماه گذشته در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

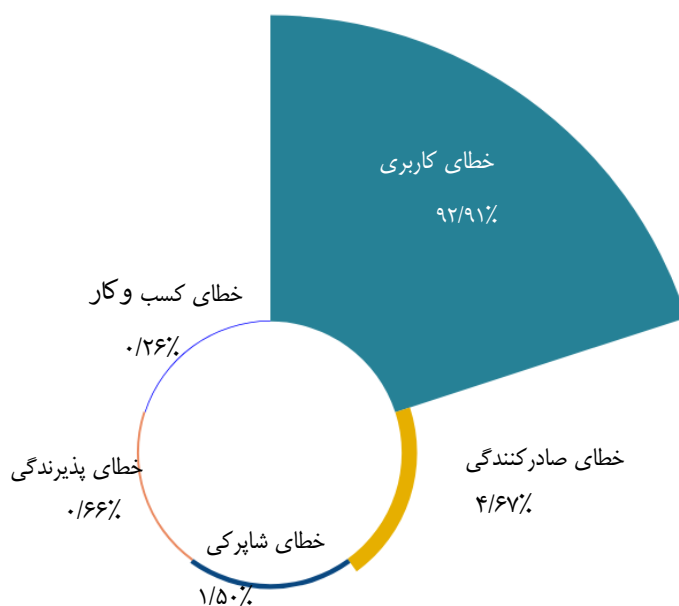
^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

درصد تغییرات	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	نوع تراکنش و انواع خطا	ناموفق
-۳۱/۸۸٪	۲,۱۹۷,۸۹۰	۳,۲۲۶,۲۶۶	خطای پذیرندگی	
-۱/۹۸٪	۳۰۸,۵۵۹,۹۱۹	۳۱۴,۷۹۸,۸۳۵	خطای کاربری	
-۲۷/۰۴٪	۱۵,۵۰۷,۳۳۸	۲۱,۲۵۵,۷۰۲	خطای صادرکنندگی	
-۴۳/۴۹٪	۴,۹۹۰,۲۷۰	۸,۸۳۱,۴۵۳	خطای شاپرکی	
-۶/۸۳٪	۸۵۰,۰۲۵	۹۱۲,۳۲۵	خطای کسب و کار	
-۴/۸۵٪	۳۳۲,۱۰۵,۴۴۲	۳۴۹,۰۲۴,۵۸۱	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
-۰/۲۳٪	۴,۴۸۷,۲۱۲,۰۰۱	۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-۰/۵۶٪	۴,۸۱۹,۳۱۷,۴۴۳	۴,۸۴۶,۶۰۶,۸۹۰	تعداد کل تراکنش‌ها	

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

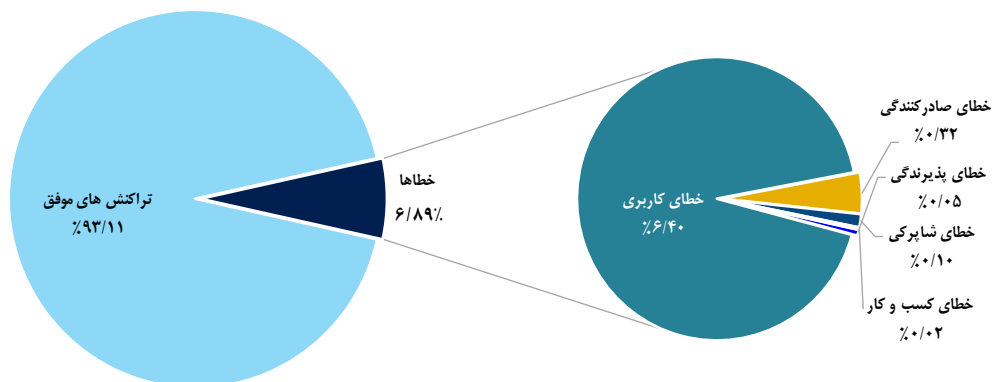
شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - شهریور ۱۴۰۳

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۳-۱ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۹۲/۹۱ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - شهریور ۱۴۰۳

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۹۳/۱۱٪	۴,۴۸۷,۲۱۲,۰۰۱	تراکنش های موفق	موفق
۰/۰۵٪	۲,۱۹۷,۸۹۰	خطای پذیرندگی	ناموفق
۶/۴۰٪	۳۰۸,۵۵۹,۹۱۹	خطای کاربری	
۰/۳۲٪	۱۵,۵۰۷,۳۳۸	خطای صادرکنندگی	
۰/۱۰٪	۴,۹۹۰,۲۷۰	خطای شاپرکی	
۰/۰۲٪	۸۵۰,۰۲۵	خطای کسب و کار	
۱۰۰/۰۰٪	۴,۸۱۹,۳۱۷,۴۴۳	تعداد کل تراکنش ها	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل زیر به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - شهریور ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می شود، کمترین سهم در تراکنش های خطادار مربوط به خطای کسب و کار با سهم ۰/۰۲ درصدی از کل تراکنش ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۶ درصدی را در بین تراکنش های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - شهریور ۱۴۰۳ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها شهریور ۱۴۰۳	سهم از کل تراکنش‌ها مرداد ۱۴۰۳	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۲۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۰۹۳٪	۶/۴۰٪	۶/۵۰٪	خطای کاربری	
-۰/۱۱۷٪	۰/۳۲٪	۰/۴۴٪	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۷۹٪	۰/۱۰٪	۰/۱۸٪	خطای شاپرکی	
-۰/۰۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	کسب و کار	
-۰/۳۱۰٪	۶/۸۹٪	۷/۲۰٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
۰/۳۱۰٪	۹۳/۱۱٪	۹۲/۸۰٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش تمام گروه خطایی تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ماه می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپراک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت

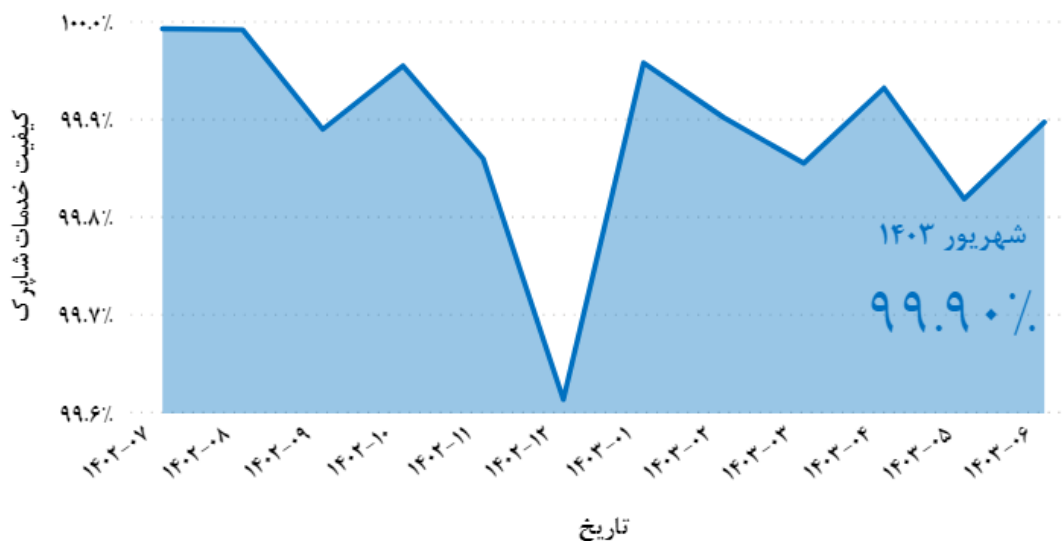
شهریور ۱۴۰۳		مرداد ۱۴۰۳		شهریور ۱۴۰۲		تراکنش‌های موفق
کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش‌ها	
۹۹/۵۱٪	۴,۷۹۵,۷۷۱,۹۲۰	۹۹/۲۹٪	۴,۸۱۲,۳۸۱,۱۴۴	۹۸/۹۴٪	۴,۴۸۲,۷۵۳,۳۷۴	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۰٪	۴,۸۱۴,۳۲۷,۱۷۳	۹۹/۸۲٪	۴,۸۳۷,۷۷۵,۴۳۷	۹۹/۹۹٪	۴,۵۳۰,۳۴۱,۲۱۷	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراکی ^{۱۹}
-	۴,۸۱۹,۳۱۷,۴۴۳	-	۴,۸۴۶,۶۰۶,۸۹۰	-	۴,۵۳۰,۷۵۵,۴۱۸	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۰ درصدی خدمات شرکت شاپراک در شهریور ۱۴۰۳ می‌باشد که نسبت به شهریور ۱۴۰۲ تغییر ۰/۰۹۴- درصدی و نسبت به مرداد ۱۴۰۳ رشد ۰/۰۷۹ درصدی داشته است. در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۳ قابل مشاهده است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران رخ داده‌اند.

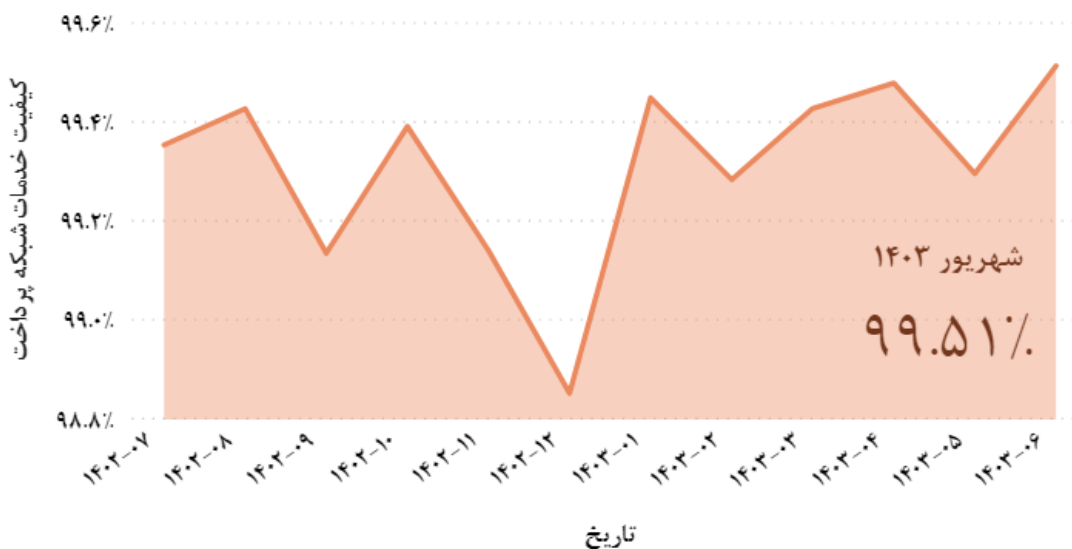
^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپراک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپراکی را شامل می‌شود.

گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۳

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و مهر ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۳

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و شهریور ۱۴۰۳ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپراک - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

تغییرات	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	وضعیت تراکنش
-۱۶/۱۱%	۶۲۵,۴۵۲	۷۴۵,۵۴۰	تعداد تراکنش‌های مغایرتی
-۰/۲۳%	۴,۴۸۷,۲۱۲,۰۰۱	۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹	تعداد کل تراکنش‌های موفق
-۰/۰۰۲۶%	۰/۰۱۴%	۰/۰۱۷%	نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام (مغایرتی) شهریور ماه نسبت به مرداد ماه با کاهش ۱۶/۱۱ درصدی همراه بوده است. همزمان با کاهش ۰/۲۳ درصدی تعداد کل تراکنش‌های موفق در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۲۶ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپراک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکتهای PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکتهای مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آنها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکتهای ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکتهای PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکتهای در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکتهای در بازار کارتهای پرداختی فروشنده‌ی تحلیل می‌شود.

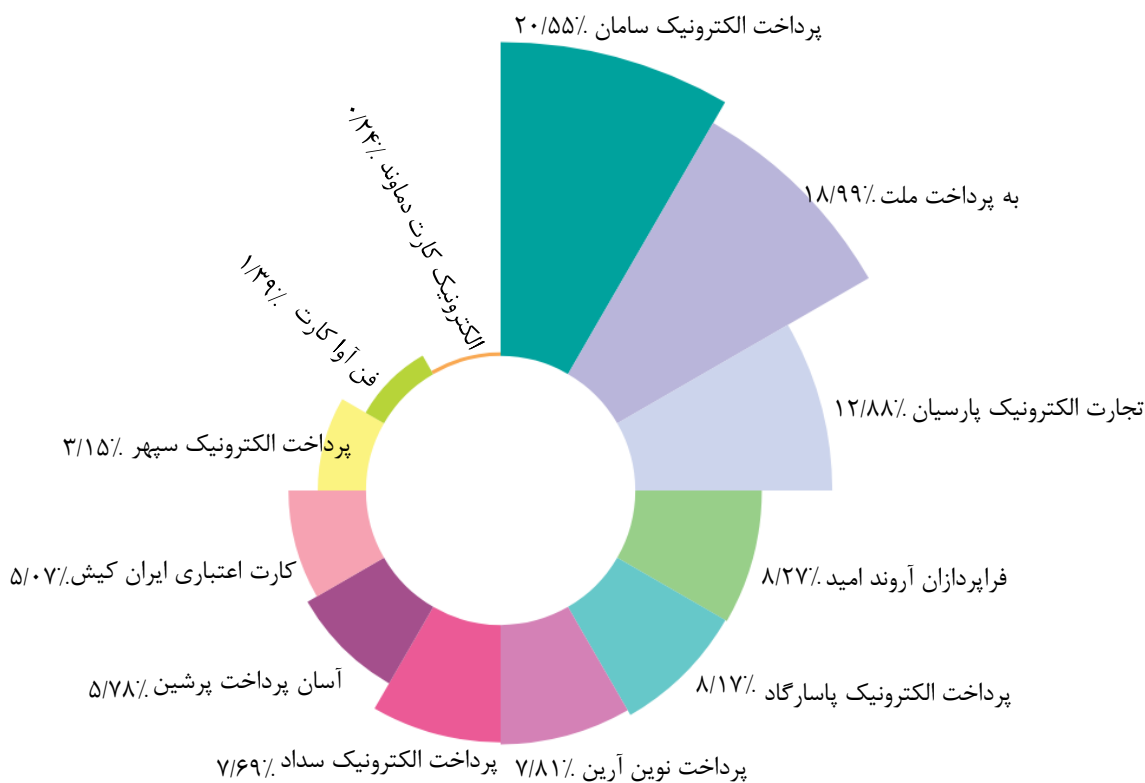
۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

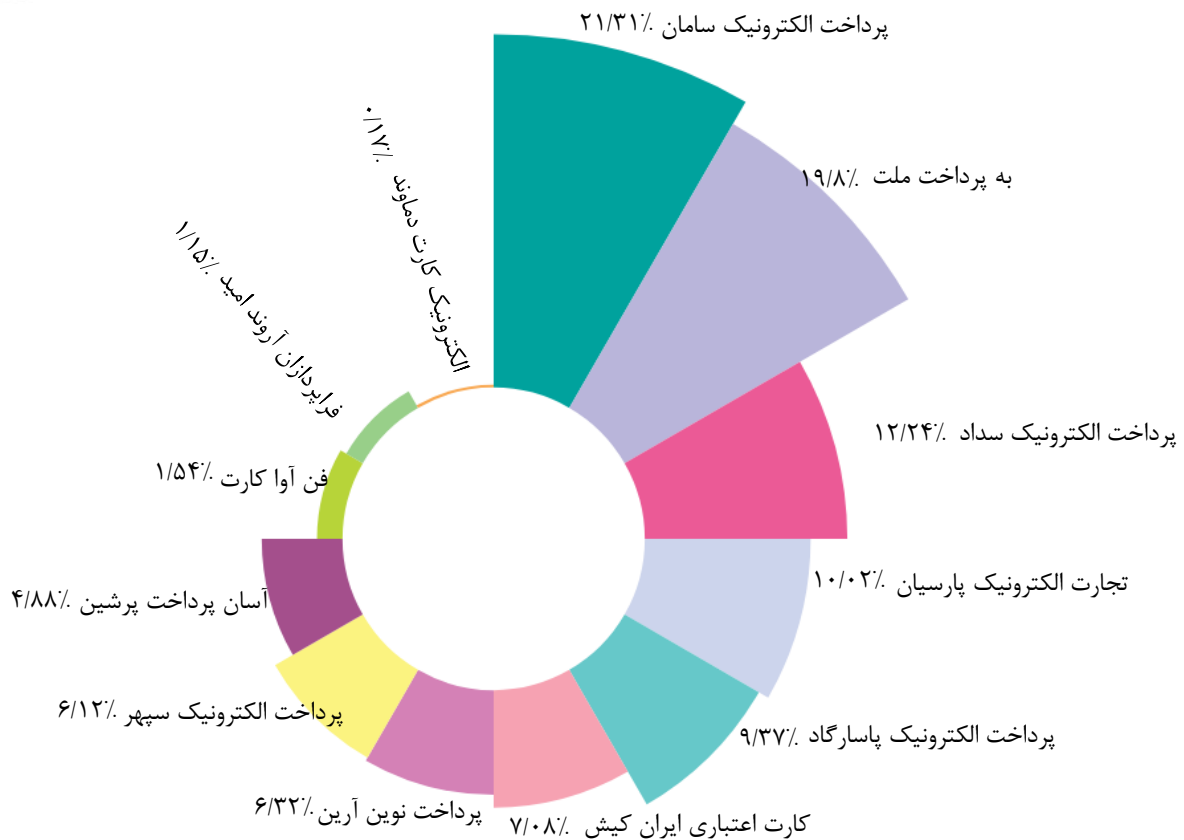
۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار

تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کاردی، در دو شکل ۱-۴ و ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۳

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۳

در شاخص سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به ترتیب با سهم ۲۰/۵۵ و ۲۱/۳۱ درصدی جایگاه اول را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم تعدادی و مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" - دومین شرکت بازار - با این شرکت به ترتیب حدود ۱/۵۶ و ۱/۵۱ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش مرداد ماه سال ۱۴۰۳ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم تعدادی، بین دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "پرداخت الکترونیک سداد" جابجایی صورت گرفته است. در مولفه سهم مبلغی نیز جابجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار

می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

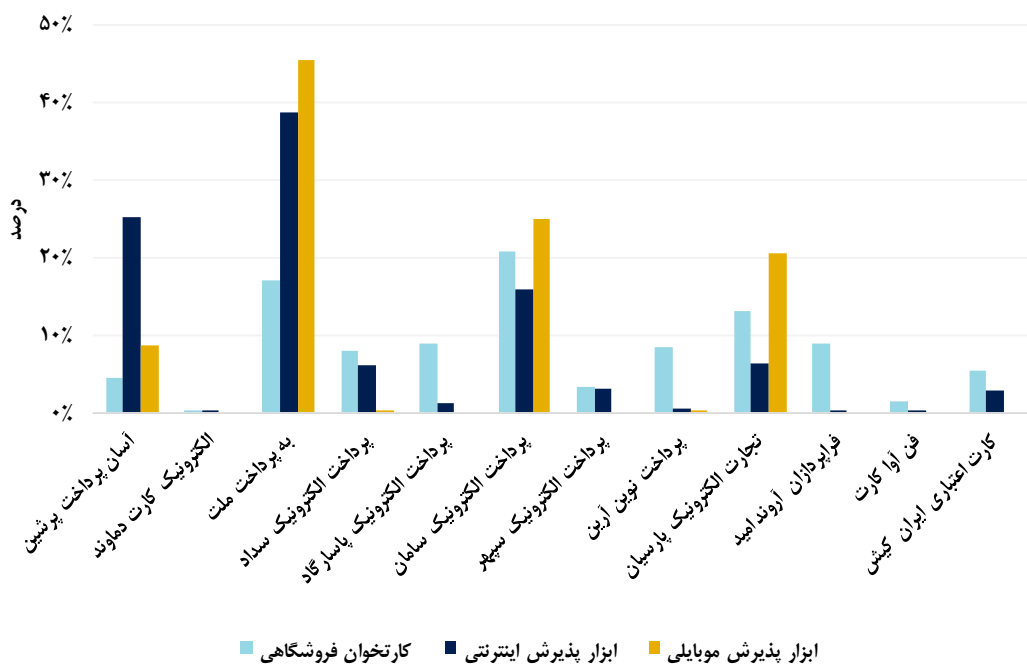
شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در مرداد ماه با پوشش ۲۰/۷۵ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، همانند ماه گذشته بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "به پرداخت ملت" نیز در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب با کسب ۳۸/۶۸ و ۴۵/۴۵ درصد از سهم بازار دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۵۱٪	۴/۴۱٪	-۰/۱۰٪	۲۵/۲۶٪	۲۵/۲۸٪	-۰/۰۳٪	۸/۷۳٪	۸/۶۰٪	-۰/۱۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۳۷٪	-۰/۰۹٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۶/۸۷٪	۱۷/۰۳٪	۰/۱۶٪	۳۹/۲۱٪	۳۸/۶۸٪	-۰/۵۳٪	۴۵/۴۶٪	۴۵/۴۵٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۹۸٪	۷/۹۷٪	-۰/۰۲٪	۶/۱۹٪	۷/۲۷٪	۱/۰۸٪	۰/۲۷٪	۰/۲۹٪	۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۸۵٪	۸/۸۳٪	-۰/۰۲٪	۱/۲۴٪	۱/۲۱٪	-۰/۰۳٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۶۷٪	۲۰/۷۵٪	۰/۰۸٪	۱۴/۹۰٪	۱۵/۹۷٪	۱/۰۷٪	۲۵/۶۷٪	۲۵/۱۱٪	-۰/۵۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۱۳٪	۳/۲۳٪	۰/۱۰٪	۲/۱۰٪	۳/۰۱٪	۰/۹۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۸/۲۰٪	۸/۴۹٪	۰/۲۹٪	۰/۴۸٪	۰/۵۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۳۵٪	۱۳/۱۴٪	-۰/۲۲٪	۶/۳۳٪	۶/۲۶٪	-۰/۰۷٪	۱۹/۸۶٪	۲۰/۵۵٪	۰/۶۹٪
فرپردازان آرون‌امید	۹/۱۷٪	۹/۰۳٪	-۰/۱۴٪	۰/۱۱٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۷٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۱/۵۹٪	۱/۵۲٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۳۹٪	۵/۳۴٪	-۰/۰۵٪	۳/۰۸٪	۲/۸۰٪	-۰/۲۸٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها با ۰/۲۹ درصد افزایش به شرکت "پرداخت نوین آراین" تعلق دارد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقم ۰/۶۹ درصد افزایش دارای بالاترین اختلاف در بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز می‌باشد. بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با رقم ۱/۰۸ درصد کاهش به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۴-۳ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۳

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۱۴۰۳ در جدول ۲-۴ شده است. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۶۲ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. این شرکت در شهریور ماه نیز از مبالغ ابزار پذیرش موبایلی با پوشش ۴۸/۴۸ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد. در ابزار پذیرش اینترنتی نیز شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۳۰/۸۴ درصدی دارای بالاترین سهم در این ابزار می‌باشد.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۱۹٪	۵/۱۴٪	-۰/۰۵٪	۴/۳۴٪	۴/۰۰٪	-۰/۳۴٪	۶/۵۸٪	۶/۵۹٪	۰/۰۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۶۷٪	۱۸/۶۲٪	-۰/۰۵٪	۲۳/۹۲٪	۲۳/۵۹٪	-۰/۳۳٪	۴۸/۷۹٪	۴۸/۴۸٪	-۰/۳۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۱۶٪	۱۱/۰۸٪	-۰/۰۸٪	۱۸/۷۶٪	۱۶/۲۲٪	-۲/۵۴٪	۰/۱۸٪	۰/۲۶٪	۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۳۱٪	۱۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۶/۶۳٪	۶/۲۸٪	-۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۳۴٪	۱۸/۵۰٪	۰/۱۵٪	۲۸/۲۸٪	۳۰/۱۸۴٪	۲/۵۶٪	۲۲/۵۱٪	۲۱/۹۲٪	-۰/۶۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۵۰٪	۵/۵۸٪	۰/۰۸٪	۶/۸۸٪	۷/۹۸٪	۱/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۷/۷۱٪	۸/۱۱٪	+۰/۳۹٪	۰/۴۰٪	۰/۳۱٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۲۲٪	۱۱/۰۵٪	-۰/۱۶٪	۶/۸۲٪	۶/۴۲٪	-۰/۳۹٪	۲۱/۹۰٪	۲۲/۷۴٪	+۰/۸۴٪
فرایردازان آروند امید	۱/۴۴٪	۱/۴۷٪	۰/۰۳٪	۰/۵۴٪	۰/۰۶٪	-۰/۴۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۰۴٪	۱/۹۷٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۱۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۱۸٪	۷/۹۵٪	-۰/۲۳٪	۳/۳۶٪	۴/۱۹٪	-۰/۸۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با افزایش ۰/۳۹ درصدی به شرکت "پرداخت نوین آراین" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش اینترنتی با افزایش ۲/۵۶ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۰/۸۴ درصد افزایش نیز دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در شهریور ۱۴۰۳ نمایش می‌دهد.

۲۵/۸۶ درصد از سهم بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

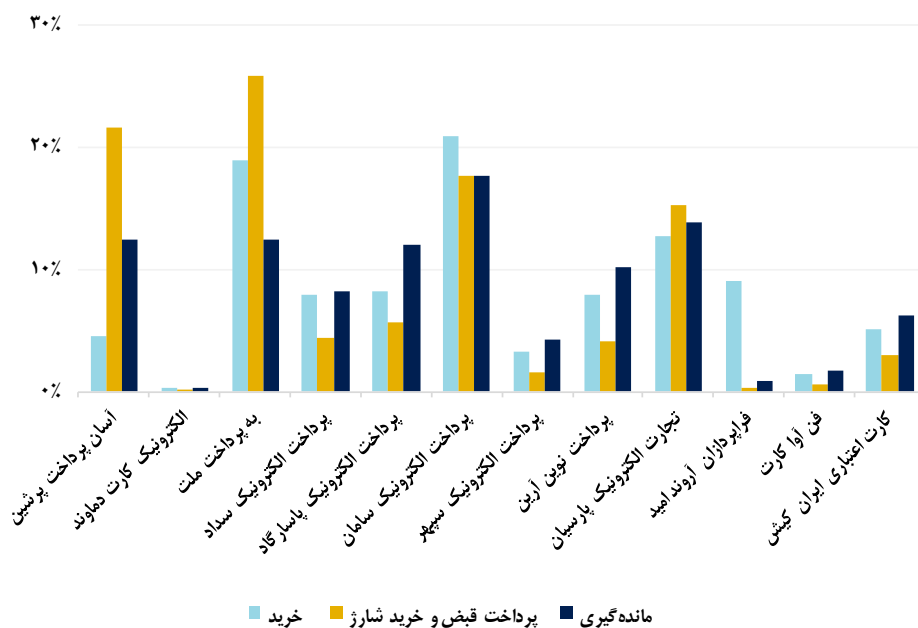
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۶۲٪	۴/۵۲٪	-۰/۰۹٪	۲۱/۵۱٪	۲۱/۵۸٪	۰/۰۷٪	۱۲/۶۳٪	۱۲/۴۱٪	-۰/۲۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۶٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۹٪	۰/۲۸٪	-۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۱۸/۸۱٪	۱۸/۸۸٪	۰/۰۷٪	۲۵/۷۸٪	۲۵/۸۶٪	۰/۰۸٪	۱۲/۳۹٪	۱۲/۴۷٪	۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۹۴٪	۷/۸۶٪	-۰/۰۸٪	۴/۵۰٪	۴/۳۵٪	-۰/۱۶٪	۸/۲۵٪	۸/۲۲٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۱۴٪	۸/۱۴٪	۰/۰۰٪	۵/۷۴٪	۵/۶۱٪	-۰/۱۳٪	۱۲/۰۴٪	۱۱/۹۸٪	-۰/۰۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۲٪	۲۰/۸۶٪	۰/۱۴٪	۱۷/۸۸٪	۱۷/۷۳٪	-۰/۱۵٪	۱۷/۵۱٪	۱۷/۶۲٪	۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۰۳٪	۳/۲۰٪	۰/۱۶٪	۱/۴۸٪	۱/۵۰٪	۰/۰۲٪	۴/۱۸٪	۴/۲۳٪	۰/۰۵٪
پرداخت نوین آراین	۷/۶۵٪	۷/۹۳٪	۰/۲۸٪	۳/۸۸٪	۴/۰۵٪	۰/۱۷٪	۹/۷۸٪	۱۰/۱۷٪	۰/۳۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۹۰٪	۱۲/۶۹٪	-۰/۲۱٪	۱۴/۹۴٪	۱۵/۲۸٪	۰/۳۳٪	۱۳/۹۵٪	۱۳/۸۰٪	-۰/۱۵٪
فراپردازان آروند امید	۹/۲۵٪	۹/۱۰٪	-۰/۱۵٪	۰/۳۲٪	۰/۳۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۸۷٪	۰/۸۷٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۱/۴۹٪	۱/۴۲٪	-۰/۰۶٪	۰/۶۶٪	۰/۶۲٪	-۰/۰۴٪	۱/۷۰٪	۱/۶۷٪	-۰/۰۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۱۸٪	۵/۱۴٪	-۰/۰۵٪	۳/۲۱٪	۳/۰۱٪	-۰/۲۰٪	۶/۴۲٪	۶/۲۸٪	-۰/۱۴٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی در تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری در ماه شهریور نسبت به مرداد به ترتیب با افزایش ۰/۲۸ و ۰/۳۹ درصدی به شرکت "پرداخت نوین آراین" تعلق دارد. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با افزایش ۰/۳۳ درصدی دارای بیشترین اختلاف سهم تعدادی می‌باشد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

همچنین علاوه بر این سه سرویس، در این ماه ۷۵ عدد تراکنش "درخواست تایید رمز کارت" و "۴۲۵ عدد تراکنش" درخواست چکیده صورتحساب" در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند"، "فراپردازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" ثبت شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۴۰۳

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۱۴۰۳ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در شهریور ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۱/۴۱ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شهریور ماه با سهم مبلغی ۱۶/۴۱ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

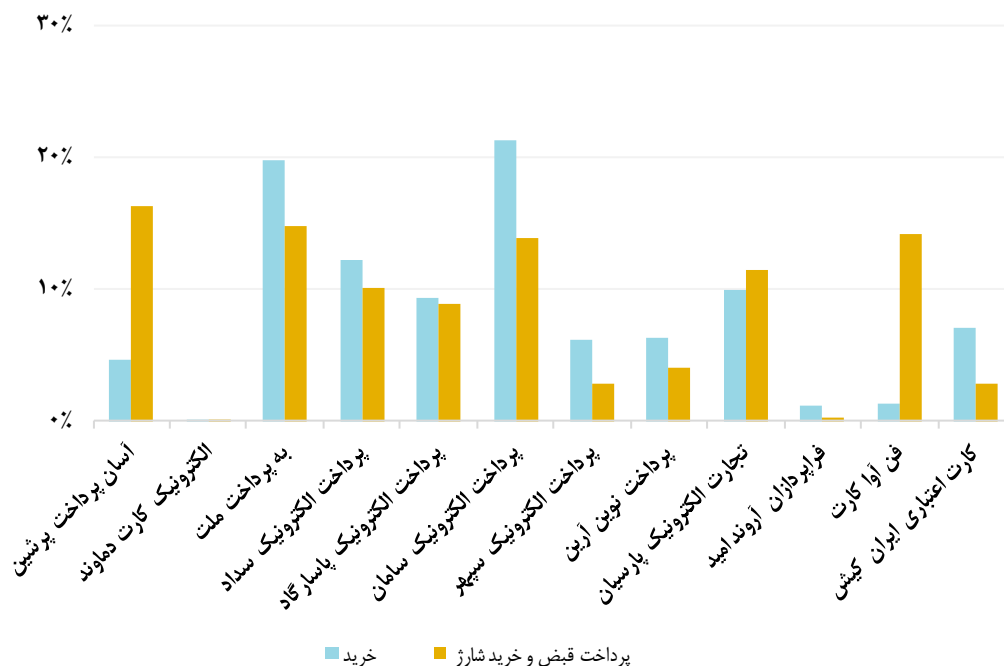
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- مرداد و شهریور ۱۴۰۳

سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت
اختلاف	شهریور	مرداد	اختلاف	شهریور	مرداد	
-۰/۱۶٪	۱۶/۴۱٪	۱۶/۲۵٪	-۰/۱۲٪	۴/۷۴٪	۴/۸۶٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۸٪	۰/۱۸٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۴٪	۱۴/۸۳٪	۱۴/۸۸٪	-۰/۰۵٪	۱۹/۸۶٪	۱۹/۹۱٪	به پرداخت ملت
-۰/۵۷٪	۱۰/۰۷٪	۱۰/۶۴٪	-۰/۵۴٪	۱۲/۲۶٪	۱۲/۸۱٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۱۱٪	۸/۹۴٪	۹/۰۶٪	-۰/۱۳٪	۹/۳۸٪	۹/۵۱٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۳۰٪	۱۳/۸۶٪	۱۴/۱۶٪	+۰/۸۴٪	۲۱/۴۱٪	۲۰/۵۷٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۳۶٪	۲/۹۲٪	۲/۵۶٪	-۰/۳۳٪	۶/۱۵٪	۵/۸۳٪	پرداخت الکترونیک سپهر
+۰/۵۸٪	۴/۰۸٪	۳/۵۱٪	-۰/۱۸٪	۶/۳۴٪	۶/۱۶٪	پرداخت نوین آراین
-۰/۰۱٪	۱۱/۵۴٪	۱۱/۵۳٪	-۰/۲۷٪	۱۰/۰۰٪	۱۰/۲۷٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۱٪	۰/۲۴٪	۰/۲۳٪	-۰/۱۰٪	۱/۱۶٪	۱/۲۶٪	فراپردازان آروند امید
-۰/۱۰٪	۱۴/۱۵٪	۱۴/۰۶٪	-۰/۰۶٪	۱/۳۹٪	۱/۴۵٪	فن آوا کارت
-۰/۱۸٪	۲/۹۱٪	۳/۰۸٪	-۰/۰۶٪	۷/۱۳٪	۷/۱۹٪	کارت اعتباری ایران کیش

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در مرداد ماه و ماه جاری با ۰/۸۴ درصد افزایش شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با افزایش ۰/۵۸ درصدی، در همین شرکت مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در شهریور ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فرابرداران آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای

تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۱۴۰۳ را منعکس نموده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

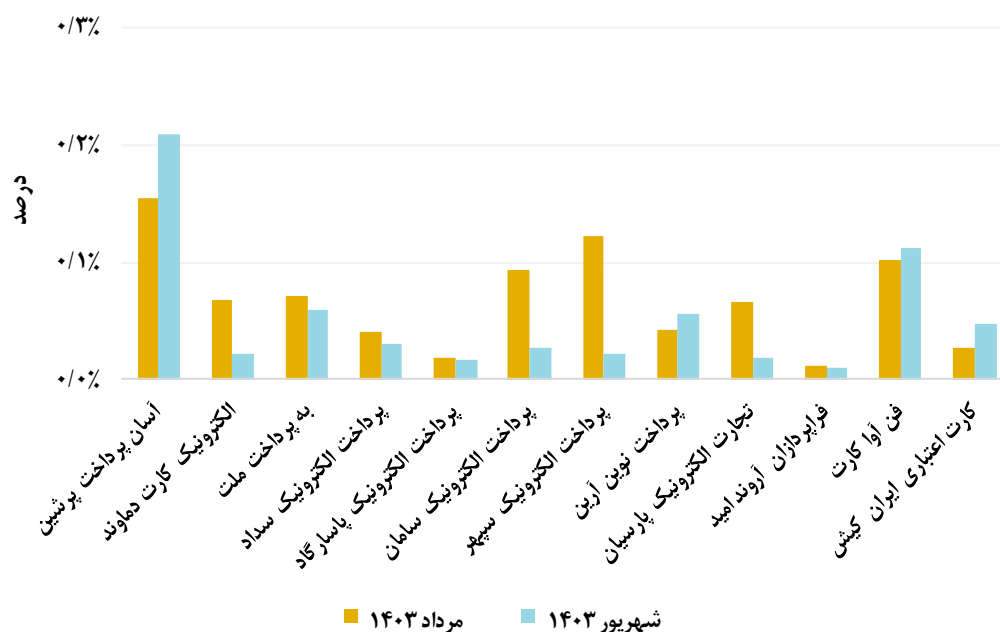
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

درصد تغییرات	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
	شهریور	مرداد	
-۰/۰۵۵%	۰/۲۱۰%	۰/۱۵۵%	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۴۶%	۰/۰۲۲%	۰/۰۶۸%	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۱۳%	۰/۰۵۹%	۰/۰۷۲%	به پرداخت ملت
-۰/۰۱۱%	۰/۰۳۰%	۰/۰۴۱%	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۰۱%	۰/۰۱۸%	۰/۰۱۸%	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۶۶%	۰/۰۲۸%	۰/۰۹۴%	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۱۰۰%	۰/۰۲۲%	۰/۱۲۲%	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۱۳%	۰/۰۵۶%	۰/۰۴۳%	پرداخت نوین آراین
-۰/۰۴۷%	۰/۰۱۹%	۰/۰۶۶%	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۰۰%	۰/۰۱۱%	۰/۰۱۱%	فراپردازان آروند امید
۰/۰۱۰%	۰/۱۱۲%	۰/۱۰۱%	فن آوا کارت
۰/۰۲۰%	۰/۰۴۸%	۰/۰۲۸%	کارت اعتباری ایران کیش

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه شهریور شرکت "فراپردازان آروند امید"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۱ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب رقم ۰/۲۱۰ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به‌گونه‌ای بوده که سبب کاهش ۳۱/۸۳ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۱۰۰ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" رخ داده است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" رقم ۰/۰۵۵ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۱- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه‌گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کارو مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای شهریور ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۳

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاهی		شاخص H-H و شرکت PSP
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	
۷۴	۹	۶۳۹	۲۵	۱۹	۴	آسان پرداخت پرشین
۰	۰	۰	۰	۰	۰	الکترونیک کارت دماوند
۲,۰۶۶	۴۵	۱,۴۹۶	۳۹	۲۹۰	۱۷	به پرداخت ملت
۰	۰	۳۸	۶	۶۳	۸	پرداخت الکترونیک سداد
۰	۰	۱	۱	۷۸	۹	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۶۳۰	۲۵	۲۵۵	۱۶	۴۳۰	۲۱	پرداخت الکترونیک سامان
۰	۰	۹	۳	۱۰	۳	پرداخت الکترونیک سپهر
۰	۰	۰	۱	۷۲	۸	پرداخت نوین آرین
۴۲۲	۲۱	۳۹	۶	۱۷۳	۱۳	تجارت الکترونیک پارسیان
۰	۰	۰	۰	۸۱	۹	فراپردازان آروند امید
۰	۰	۰	۰	۲	۲	فن آوا کارت
۰	۰	۸	۳	۲۹	۵	کارت اعتباری ایران کیش
۳,۱۹۲	-	۲,۴۸۷	-	۱,۲۴۹	-	جمع

در شهریور ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۲۴۹ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۴۸۷ و ۳,۱۹۲ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف، شرکت‌های "پرداخت

الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در شهریور ماه نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاه‌های			HHI
اختلاف	شهریور	مرداد	اختلاف	شهریور	مرداد	اختلاف	شهریور	مرداد	
-۴	۳,۱۹۲	۳,۱۹۶	-۱۹	۲,۴۸۷	۲,۵۰۶	۳	۱,۲۴۹	۱,۲۴۶	شاخص H-H

در ماه شهریور شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در دو ابزار پذیرش موبایلی و اینترنتی کاهش و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های افزایش داشته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. کاهش این شاخص نیز بیانگر کاهش تمرکز در شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت دارای سهم بالا و افزایش سهم سایر شرکت‌های بازار است.

۴-۱-۲- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هر یک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای شهریور ۱۴۰۳ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هر فیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - شهریور ۱۴۰۳

مانده‌گیری		پرداخت قبض و خرید شارژ		خرید		شاخص H-H و شرکت PSP
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	
۱۵۴	۱۲	۴۶۶	۲۲	۲۰	۵	آسان پرداخت پرشین
۰	۰	۰	۰	۰	۰	الکترونیک کارت دماوند
۱۵۵	۱۲	۶۶۹	۲۶	۳۵۷	۱۹	به پرداخت ملت
۶۸	۸	۱۹	۴	۶۲	۸	پرداخت الکترونیک سداد
۱۴۳	۱۲	۳۱	۶	۶۶	۸	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۳۱۱	۱۸	۳۱۴	۱۸	۴۳۵	۲۱	پرداخت الکترونیک سامان
۱۸	۴	۲	۲	۱۰	۳	پرداخت الکترونیک سپهر
۱۰۳	۱۰	۱۶	۴	۶۳	۸	پرداخت نوین آراین
۱۹۰	۱۴	۲۳۳	۱۵	۱۶۱	۱۳	تجارت الکترونیک پارسیان
۱	۱	۰	۰	۸۳	۹	فرپردازان آروند امید
۳	۲	۰	۱	۲	۱	فن آوا کارت
۳۹	۶	۹	۳	۲۶	۵	کارت اعتباری ایران کیش
۱,۱۸۶	-	۱,۷۶۱	-	۱,۲۸۶	-	جمع

در شهریور ماه شاخص هر فیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۲۸۶، ۱,۷۶۱ و ۱,۱۸۶ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های سرویس‌های مذکور در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. اختلاف میزان شاخص هر فیندال-هیرشمن در ماه شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هر فیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

مانده‌گیری		پرداخت قبض و خرید شارژ		خرید		H-H شاخص
اختلاف	شهریور	مرداد	اختلاف	شهریور	مرداد	
۱	۱,۱۸۶	۱,۱۸۵	۹	۱,۷۶۱	۱,۷۵۲	۱,۲۸۳
						۱,۲۸۶

در ماه شهریور شاخص هر فیندال-هیرشمن در هر سه سرویس افزایش داشته است. این تغییرات در هیچ‌یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را نسبت به ماه پیشین تغییر نداده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هر یک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به طور ویژه به عملکرد آن ها در کارتهای فروشگاهی توجه می شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه مرداد و شهریور ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۱، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۸/۷۴ درصدی به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" نیز با سهم بازار ۵۲/۳۸ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز بخش قابل توجهی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۵۱/۴۶ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۸۷٪	۴/۸۵٪	-۰/۰۲٪	۲۴/۴۸٪	۲۴/۵۲٪	-۰/۰۴٪	۵۱/۶۰٪	۵۱/۴۶٪	-۰/۱۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۳٪	۰/۵۲٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۶۱٪	۱۰/۸۲٪	۰/۲۰٪	۳/۳۷٪	۳/۴۰٪	-۰/۰۳٪	۲۷/۷۹٪	۲۷/۶۴٪	-۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۰٪	۷/۵۲٪	-۰/۰۸٪	۱/۴۳٪	۱/۴۳٪	-۰/۰۱٪	-۰/۵۶٪	-۰/۵۶٪	-۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۸/۷۱٪	۱۸/۷۴٪	۰/۰۳٪	۲/۳۳٪	۲/۳۳٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۱۲٪	۱۴/۰۳٪	-۰/۰۹٪	۶/۳۸٪	۶/۶۱٪	-۰/۲۳٪	۱۳/۷۳٪	۱۳/۹۷٪	+۰/۲۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۰۴٪	۶/۰۲٪	-۰/۰۲٪	۵/۴۷٪	۵/۶۸٪	-۰/۲۱٪	-۰/۳۵٪	-۰/۳۵٪	-۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱۲/۴۵٪	۱۲/۷۴٪	+۰/۳۰٪	-۰/۱۳٪	-۰/۱۳٪	-۰/۰۰٪	-۰/۲۵٪	-۰/۲۵٪	-۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۶۵٪	۱۰/۵۹٪	-۰/۰۶٪	۵۳/۰۸٪	۵۲/۳۸٪	-۰/۷۰٪	۳/۶۸٪	۳/۷۴٪	-۰/۰۶٪
فراپردازان آروند امید	۲/۸۲٪	۲/۸۲٪	-۰/۰۰٪	-۰/۱۶٪	-۰/۱۶٪	-۰/۰۰٪	-۰/۱۰٪	-۰/۱۰٪	-۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۱۲٪	۳/۱۲٪	-۰/۰۰٪	-۰/۱۵٪	-۰/۱۴٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۳٪	-۰/۰۳٪	-۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۴۹٪	۸/۲۴٪	-۰/۲۵٪	۳/۰۳٪	۳/۲۲٪	-۰/۱۹٪	۱/۹۰٪	۱/۹۱٪	-۰/۰۱٪

در سهم تعدادی کارخوانهای فروشگاهی، در شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۰/۳۰ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۰/۷۰ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۰/۲۴ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هریک از شرکت‌های PSP از تعداد کارخوانهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی موبایلی تراکنش دار در دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارخوان فروشگاهی تراکنش دار با کسب ۱۷/۸۴ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با کسب سهم ۳۱/۵۷ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با ۵۵/۵۶ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۵۸٪	۴/۵۷٪	-۰/۰۱٪	۴/۹۲٪	۴/۲۷٪	-۰/۶۵٪	۶/۱۶٪	۷/۶۴٪	۱/۴۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۴٪	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۱/۳۹٪	۱۱/۵۱٪	۰/۱۲٪	۱۸/۳۶٪	۱۸/۷۷٪	۰/۴۰٪	۱۹/۱۸٪	۲۰/۸۳٪	۱/۶۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۰٪	۸/۲۶٪	-۰/۲۳٪	۴/۹۱٪	۴/۹۷٪	۰/۰۵٪	۹/۵۹٪	۹/۷۲٪	۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۷/۷۷٪	۱۷/۸۴٪	۰/۰۷٪	۳/۳۱٪	۳/۱۳٪	-۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۸۶٪	۱۵/۰۸٪	۰/۲۱٪	۳۳/۳۵٪	۳۰/۰۸٪	-۳/۲۷٪	۵۷/۵۳٪	۵۵/۵۶٪	-۱/۹۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۱۱٪	۶/۰۶٪	-۰/۰۵٪	۲۷/۷۰٪	۳۱/۵۷٪	۳/۸۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۱۱/۸۰٪	۱۲/۰۵٪	۰/۲۴٪	۰/۵۴٪	۰/۵۳٪	-۰/۰۱٪	۱/۳۷٪	۱/۶۹٪	-۰/۶۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۰۹٪	۱۰/۰۰٪	-۰/۰۹٪	۴/۰۲٪	۴/۰۶٪	۰/۰۵٪	۵/۴۸٪	۵/۵۶٪	۰/۰۸٪
فراپردازان آروند امید	۲/۶۳٪	۲/۶۴٪	۰/۰۱٪	۰/۲۹٪	۰/۳۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۹۳٪	۲/۹۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۸۹٪	۸/۶۴٪	-۰/۲۵٪	۲/۵۱٪	۲/۲۴٪	-۰/۲۷٪	۰/۶۸٪	۰/۰۰٪	-۰/۶۸٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کاهش ۰/۲۵ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش دار شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با افزایش ۳/۸۷ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کاهش ۱/۹۸ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی

^{۳۳} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در مرداد ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۷۷ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاه‌ی در استان‌های کشور

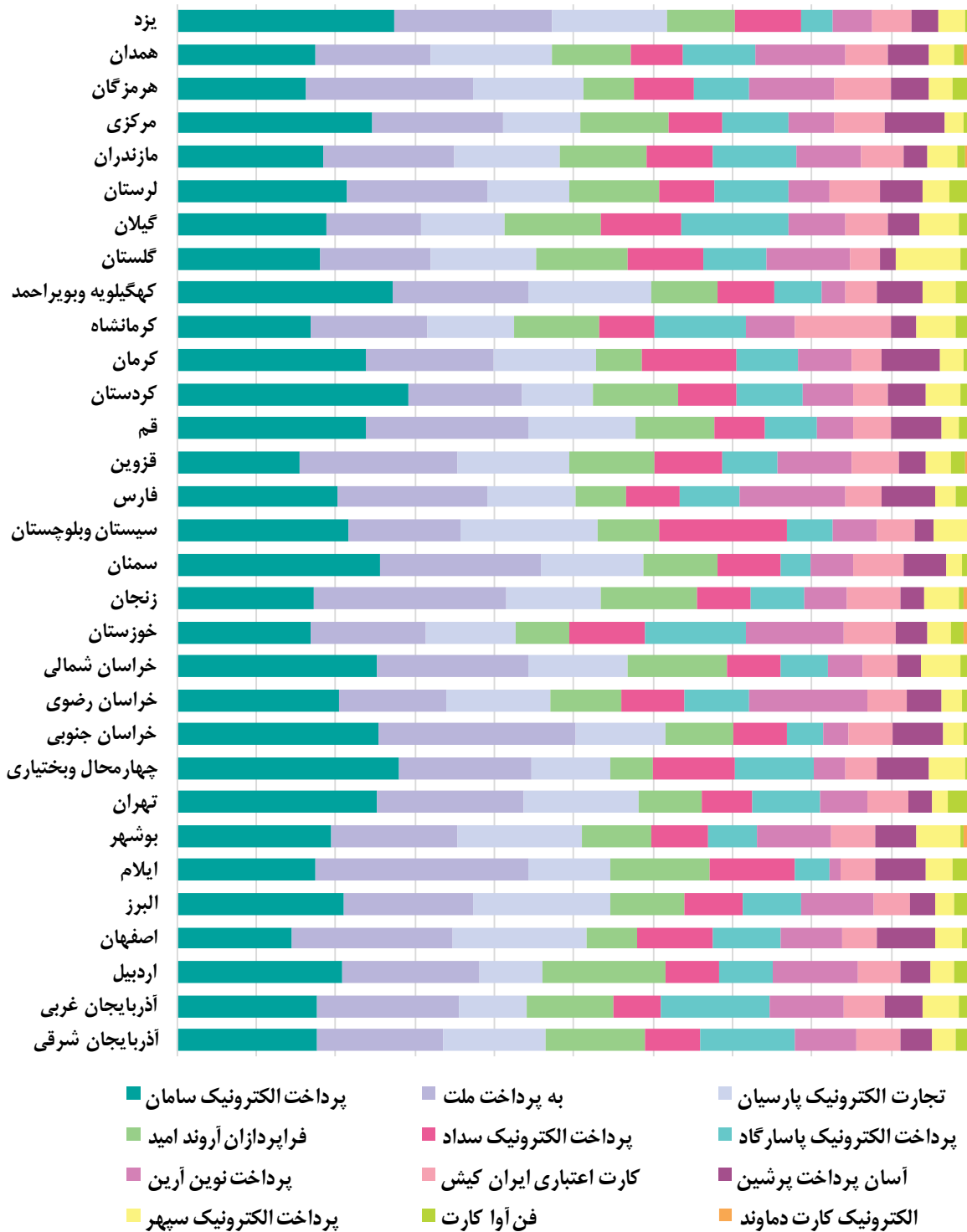
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی به تفکیک استان‌های کشور در شهریور ماه در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی پشتیبانی می‌نمایند.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان - شهریور ۱۴۰۳

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فرا پردازان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۳/۹۹٪	-۰/۱۱٪	۱۵/۹۱٪	۶/۸۵٪	۱۱/۹۳٪	۱۷/۶۳٪	۳/۰۱٪	۷/۹۰٪	۱۲/۹۶٪	۱۲/۵۱٪	۱/۶۸٪	۵/۵۳٪
آذربایجان غربی	۴/۷۰٪	-۰/۱۷٪	۱۷/۹۰٪	۵/۹۴٪	۱۳/۷۰٪	۱۷/۶۶٪	۴/۶۱٪	۹/۴۰٪	۸/۴۱٪	۱۱/۰۱٪	۱/۳۱٪	۵/۱۸٪
اردبیل	۳/۸۹٪	-۰/۲۳٪	۱۷/۲۴٪	۶/۸۰٪	۶/۶۶٪	۲۰/۸۳٪	۳/۰۷٪	۱۰/۷۷٪	۸/۰۰٪	۱۵/۵۳٪	۱/۷۳٪	۵/۲۹٪
اصفهان	۷/۴۴٪	-۰/۲۷٪	۲۰/۱۵٪	۹/۵۰٪	۸/۶۰٪	۱۴/۴۹٪	۳/۳۱٪	۷/۶۷٪	۱۷/۰۷٪	۶/۳۰٪	۰/۸۶٪	۴/۳۵٪
البرز	۳/۰۶٪	-۰/۲۵٪	۱۶/۳۹٪	۷/۳۷٪	۷/۴۶٪	۲۰/۹۸٪	۲/۴۴٪	۹/۰۳٪	۱۷/۲۰٪	۹/۳۲٪	۱/۷۸٪	۴/۷۴٪
ایلام	۶/۴۱٪	-۰/۰۳٪	۲۶/۸۴٪	۱۰/۸۰٪	۴/۳۸٪	۱۷/۴۲٪	۳/۴۵٪	۱/۲۳٪	۱۰/۴۳٪	۱۲/۴۴٪	۲/۱۷٪	۴/۴۱٪
بوشهر	۵/۲۵٪	-۰/۷۶٪	۱۵/۹۲٪	۷/۰۹٪	۶/۱۶٪	۱۹/۳۷٪	۵/۵۵٪	۹/۴۰٪	۱۵/۶۸٪	۸/۸۶٪	۰/۵۳٪	۵/۴۴٪
تهران	۲/۹۲٪	-۰/۱۷٪	۱۸/۳۸٪	۶/۴۲٪	۸/۴۱٪	۲۵/۲۰٪	۱/۹۹٪	۵/۹۳٪	۱۴/۶۹٪	۷/۸۸٪	۲/۷۱٪	۵/۲۹٪
چهارمحال و بختیاری	۶/۶۶٪	-۰/۱۶٪	۱۶/۸۵٪	۱۰/۲۹٪	۹/۹۵٪	۲۷/۸۷٪	۴/۴۸٪	۴/۰۴٪	۹/۹۲٪	۵/۳۳٪	۰/۵۱٪	۳/۹۳٪
خراسان جنوبی	۶/۴۲٪	-۰/۱۸٪	۲۴/۸۱٪	۶/۸۷٪	۴/۵۵٪	۲۵/۴۶٪	۲/۴۷٪	۳/۲۳٪	۱۱/۲۷٪	۸/۵۲٪	۰/۷۰٪	۵/۵۳٪
خراسان رضوی	۴/۴۸٪	-۰/۱۷٪	۱۳/۵۴٪	۷/۹۷٪	۸/۰۶٪	۲۰/۴۶٪	۲/۵۵٪	۱۴/۹۳٪	۱۳/۱۳٪	۸/۸۸٪	۰/۸۶٪	۴/۹۷٪
خراسان شمالی	۲/۸۷٪	-۰/۳۰٪	۱۹/۲۰٪	۶/۷۶٪	۵/۹۲٪	۲۵/۱۵٪	۴/۹۸٪	۴/۴۵٪	۱۲/۳۴٪	۱۲/۶۴٪	۱/۰۰٪	۴/۳۹٪
خوزستان	۳/۹۸٪	-۰/۸۵٪	۱۴/۵۵٪	۹/۴۳٪	۱۲/۸۲٪	۱۶/۷۵٪	۳/۰۲٪	۱۲/۲۷٪	۱۱/۲۹٪	۶/۷۸٪	۱/۵۱٪	۶/۶۵٪
زنجان	۳/۰۹٪	-۰/۷۷٪	۲۴/۲۷٪	۶/۸۳٪	۶/۷۶٪	۱۷/۲۹٪	۴/۳۷٪	۵/۳۵٪	۱۱/۸۸٪	۱۲/۰۸٪	۰/۶۱٪	۶/۶۸٪
سمنان	۵/۳۵٪	-۰/۰۱٪	۲۰/۳۳٪	۸/۰۹٪	۳/۶۹٪	۲۵/۴۷٪	۲/۰۵٪	۵/۳۶٪	۱۲/۹۳٪	۹/۳۲٪	۱/۰۳٪	۶/۳۸٪
سیستان و بلوچستان	۲/۴۷٪	-۰/۰۳٪	۱۴/۱۳٪	۱۶/۱۰٪	۵/۷۳٪	۲۱/۶۶٪	۴/۴۱٪	۵/۵۵٪	۱۷/۲۲٪	۷/۸۵٪	۰/۲۰٪	۴/۶۷٪
فارس	۶/۷۴٪	-۰/۲۲٪	۱۸/۹۵٪	۶/۶۵٪	۷/۴۹٪	۲۰/۱۱٪	۲/۴۶٪	۱۳/۳۸٪	۱۱/۱۳٪	۶/۵۰٪	۱/۷۱٪	۴/۶۸٪
قزوین	۳/۳۵٪	-۰/۶۳٪	۱۹/۸۰٪	۸/۴۷٪	۷/۰۲٪	۱۵/۵۲٪	۳/۱۷٪	۹/۳۳٪	۱۴/۰۷٪	۱۰/۸۰٪	۱/۸۷٪	۵/۹۶٪
قم	۶/۳۱٪	-۰/۰۱٪	۲۰/۳۵٪	۶/۴۰٪	۶/۵۵٪	۲۳/۸۶٪	۲/۱۷٪	۴/۴۷٪	۱۳/۶۶٪	۹/۸۵٪	۱/۴۷٪	۴/۹۱٪
کردستان	۴/۶۶٪	-۰/۱۵٪	۱۴/۲۰٪	۷/۴۷٪	۸/۳۵٪	۲۹/۲۳٪	۴/۳۶٪	۶/۲۷٪	۹/۰۷٪	۱۰/۶۴٪	۱/۱۴٪	۴/۴۸٪
کرمان	۷/۲۳٪	-۰/۰۵٪	۱۶/۰۴٪	۱۱/۸۵٪	۷/۷۱٪	۲۳/۸۵٪	۲/۹۶٪	۶/۷۶٪	۱۳/۰۱٪	۵/۷۴٪	۰/۸۶٪	۳/۹۵٪
کرمانشاه	۳/۱۱٪	-۰/۰۴٪	۱۴/۶۹٪	۶/۸۹٪	۱۱/۵۲٪	۱۶/۸۰٪	۴/۹۶٪	۶/۲۵٪	۱۱/۰۵٪	۱۰/۷۲٪	۱/۸۲٪	۱۲/۱۵٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۷۸٪	-۰/۰۳٪	۱۶/۹۳٪	۷/۰۹٪	۶/۰۶٪	۲۷/۲۶٪	۴/۲۷٪	۲/۸۷٪	۱۵/۵۳٪	۸/۴۷٪	۱/۷۴٪	۴/۰۰٪
گلستان	۲/۰۴٪	-۰/۳۴٪	۱۳/۹۷٪	۹/۶۲٪	۷/۸۳٪	۱۸/۰۶٪	۸/۰۲٪	۱۰/۵۸٪	۱۳/۲۸٪	۱۱/۴۵٪	۱/۰۸٪	۳/۸۳٪
گیلان	۳/۹۵٪	-۰/۲۸٪	۱۱/۹۵٪	۱۰/۱۰٪	۱۳/۵۸٪	۱۸/۸۱٪	۵/۰۶٪	۷/۰۹٪	۱۰/۵۹٪	۱۲/۰۸٪	۱/۱۳٪	۵/۳۸٪
لرستان	۵/۲۴٪	-۰/۰۱٪	۱۷/۶۰٪	۶/۸۳٪	۹/۲۹٪	۲۱/۴۲٪	۳/۳۹٪	۵/۲۳٪	۱۰/۴۶٪	۱۱/۳۸٪	۲/۷۲٪	۶/۴۴٪
مازندران	۲/۹۷٪	-۰/۷۳٪	۱۶/۴۷٪	۸/۳۰٪	۱۰/۵۷٪	۱۸/۳۸٪	۳/۹۲٪	۸/۰۶٪	۱۳/۳۴٪	۱۱/۰۱٪	۰/۸۶٪	۵/۴۰٪
مرکزی	۷/۶۹٪	-۰/۰۳٪	۱۶/۵۱٪	۶/۹۳٪	۸/۲۴٪	۲۴/۶۱٪	۲/۳۵٪	۵/۷۳٪	۹/۷۶٪	۱۰/۹۹٪	۰/۸۲٪	۶/۳۵٪
هرمزگان	۴/۷۸٪	-۰/۲۵٪	۲۱/۱۷٪	۷/۶۲٪	۶/۹۴٪	۱۶/۱۹٪	۳/۱۰٪	۱۰/۸۱٪	۱۳/۷۹٪	۶/۴۱٪	۱/۹۵٪	۷/۰۰٪
همدان	۵/۳۱٪	-۰/۸۶٪	۱۴/۵۸٪	۶/۶۳٪	۹/۱۹٪	۱۷/۴۵٪	۳/۱۳٪	۱۱/۳۴٪	۱۵/۲۳٪	۹/۸۶٪	۱/۱۷٪	۵/۲۵٪
یزد	۳/۳۳٪	-۰/۱۳٪	۱۹/۸۹٪	۸/۳۴٪	۳/۹۱٪	۲۷/۴۳٪	۳/۴۲٪	۴/۹۹٪	۱۴/۳۹٪	۸/۶۰٪	۰/۴۹٪	۵/۰۸٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌های کشور برای شهریور ماه ۱۴۰۳ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها- شهریور ۱۴۰۳

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای شهریور ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت نوین آرین" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

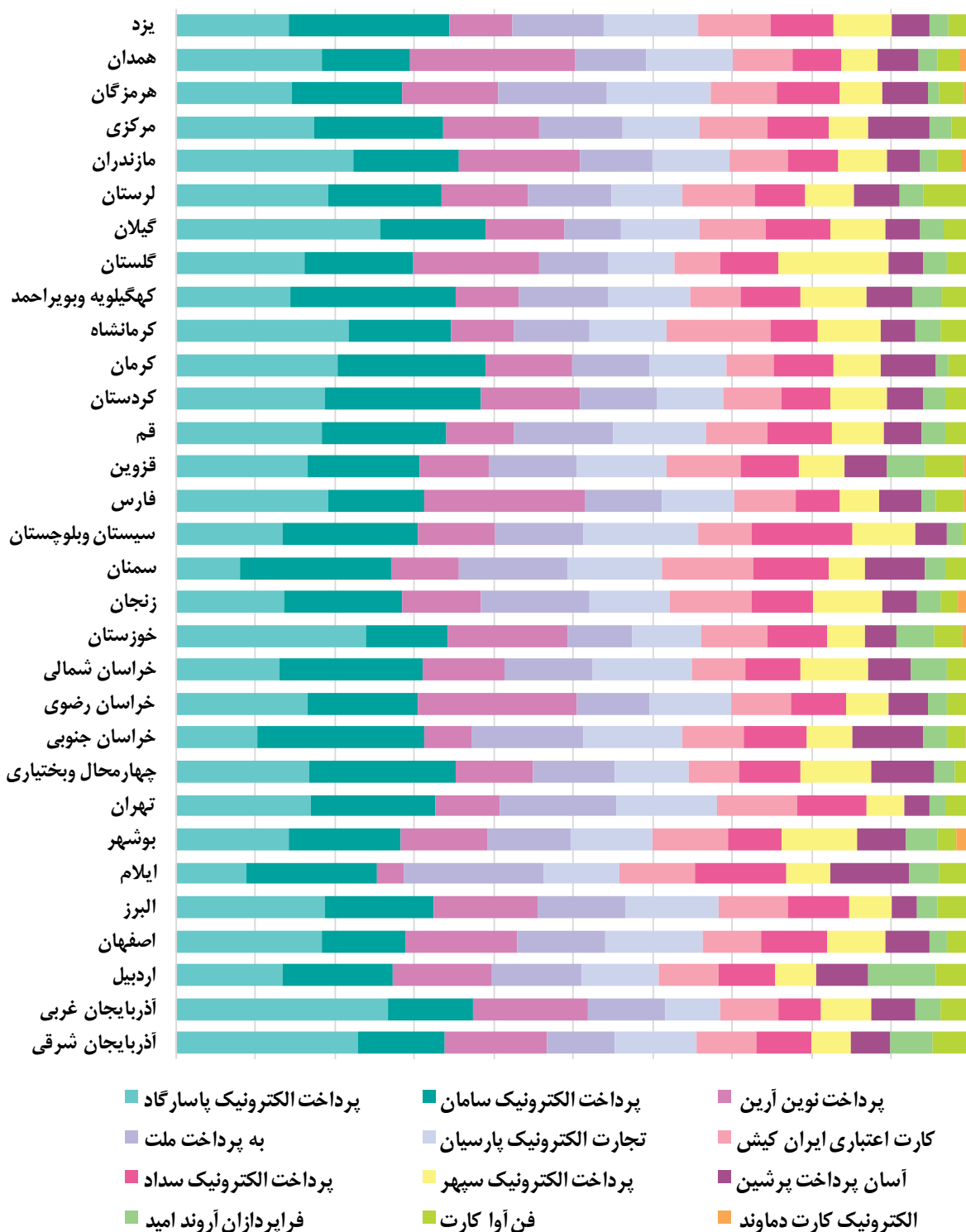
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی به تفکیک استان - شهریور ۱۴۰۳

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	فراپاراژن آروند امید	تجارت الکترونیکی پارسین	پروانست نوین آریس	پروانست الکترونیکی سپهر	پروانست الکترونیکی سامان	پروانست الکترونیکی پاسار گاد	پروانست الکترونیکی سداد	به پروانست ملت	الکترونیکی کارت دماوند	آسان پروانست پرشین	استان
۷/۵۲٪	۴/۵۶٪	۵/۳۴٪	۱-/۱۸٪	۱۲/۹۶٪	۴/۹۶٪	۱-/۹۱٪	۲۲/۸۹٪	۷/۰۴٪	۸/۴۷٪	-/۲۶٪	۵/۰۱٪	آذربایجان شرقی
۷/۲۹٪	۳/۶۵٪	۳/۱۷٪	۷/۰۲٪	۱۴/۳۸٪	۶/۲۸٪	۱-/۶۲٪	۲۶/۸۰٪	۵/۴۳٪	۹/۶۶٪	-/۲۴٪	۵/۴۷٪	آذربایجان غربی
۷/۵۶٪	۳/۹۹٪	۸/۵۴٪	۹/۵۸٪	۱۲/۴۷٪	۵/۱۹٪	۱۳/۷۸٪	۱۳/۵۲٪	۷/۱۳٪	۱۱/۳۰٪	-/۴۱٪	۶/۵۳٪	اردبیل
۷/۲۰٪	۲/۷۰٪	۲/۱۱٪	۱۲/۳۱٪	۱۴/۰۷٪	۷/۳۱٪	۱-/۴۵٪	۱۸/۴۳٪	۸/۴۳٪	۱۱/۰۷٪	-/۳۴٪	۵/۵۷٪	اصفهان
۸/۷۶٪	۳/۹۳٪	۲/۴۵٪	۱۱/۵۷٪	۱۳/۰۷٪	۵/۳۸٪	۱۳/۳۳٪	۱۸/۷۵٪	۷/۷۴٪	۱۱/۱۲٪	-/۳۵٪	۳/۱۵٪	البرز
۹/۵۸٪	۳/۸۹٪	۳/۷۷٪	۹/۴۶٪	۳/۴۵٪	۵/۴۸٪	۱۶/۲۶٪	۸/۹۸٪	۱۱/۴۳٪	۱۷/۶۲٪	-/۱۱٪	۹/۹۹٪	ایلام
۹/۶۶٪	۲/۴۰٪	۳/۷۹٪	۱-/۱۵٪	۱-/۱۶٪	۹/۴۹٪	۱۴/۰۳٪	۱۴/۲۷٪	۶/۷۱٪	۱-/۵۵٪	۱/۹۱٪	۶/۱۷٪	بوشهر
۱-/۱۷٪	۲/۸۶٪	۲/۰۳٪	۱۲/۵۵٪	۸/۰۹٪	۴/۶۲٪	۱۵/۶۸٪	۱۶/۹۵٪	۸/۷۳٪	۱۴/۷۷٪	-/۳۰٪	۳/۲۶٪	تهران
۶/۲۰٪	۱/۵۳٪	۲/۶۲٪	۹/۴۱٪	۹/۶۰٪	۸/۷۵٪	۱۸/۴۸٪	۱۶/۷۷٪	۷/۸۸٪	۱-/۳۱٪	-/۴۸٪	۷/۹۷٪	چهارمحال و بختیاری
۷/۶۵٪	۲/۴۹٪	۲/۹۲٪	۱۲/۵۰٪	۵/۸۸٪	۵/۷۳٪	۲۰/۹۵٪	۱-/۲۹٪	۷/۹۱٪	۱۴/۱۸٪	-/۶۳٪	۸/۸۹٪	خراسان جنوبی
۷/۵۳٪	۲/۶۳٪	۲/۴۵٪	۱-/۱۵٪	۲۰/۱۰٪	۵/۳۱٪	۱۳/۸۴٪	۱۶/۵۷٪	۷/۰۶٪	۹/۱۳٪	-/۴۱٪	۴/۹۳٪	خراسان رضوی
۶/۶۴٪	۲/۵۶٪	۴/۴۷٪	۱۲/۴۶٪	۱-/۳۴٪	۸/۵۸٪	۱۷/۸۸٪	۱۳/۱۴٪	۶/۸۷٪	۱۱/۲۳٪	-/۵۳٪	۵/۴۰٪	خراسان شمالی
۸/۲۴٪	۳/۶۹٪	۴/۶۹٪	۸/۷۱٪	۱۴/۸۹٪	۴/۷۷٪	۱-/۳۳٪	۲۳/۹۶٪	۷/۶۱٪	۸/۲۶٪	-/۹۸٪	۳/۸۷٪	خوزستان
۱-/۳۴٪	۲/۱۹٪	۳/۰۵٪	۱-/۱۵٪	۹/۹۵٪	۸/۶۳٪	۱۴/۶۷٪	۱۳/۳۳٪	۷/۷۷٪	۱۳/۳۳٪	۱/۵۸٪	۴/۳۳٪	زنجان
۱۱/۴۷٪	۳/۰۴٪	۲/۵۷٪	۱۱/۸۵٪	۸/۶۰٪	۴/۶۵٪	۱۸/۸۸٪	۸/۱۴٪	۹/۴۶٪	۱۳/۷۱٪	-/۱۶٪	۷/۴۸٪	سمنان
۶/۷۵٪	-/۹۸٪	۲/۰۳٪	۱۴/۶۰٪	۹/۸۰٪	۷/۸۴٪	۱۷/۰۱٪	۱۳/۴۴٪	۱۲/۶۳٪	۱-/۹۰٪	-/۱۲٪	۳/۸۹٪	سیستان و بلوچستان
۷/۶۰٪	۳/۶۷٪	۱/۸۱٪	۹/۲۷٪	۲۰/۲۲٪	۴/۷۹٪	۱۱/۹۶٪	۱۹/۲۸٪	۵/۶۸٪	۹/۶۰٪	-/۷۶٪	۵/۳۷٪	فارس
۹/۲۵٪	۴/۸۶٪	۴/۷۲٪	۱۱/۳۴٪	۸/۸۵٪	۵/۷۹٪	۱۴/۰۴٪	۱۶/۵۴٪	۷/۲۳٪	۱۱/۰۶٪	-/۹۰٪	۵/۴۲٪	قزوین
۷/۶۴٪	۳/۲۰٪	۲/۹۷٪	۱۱/۸۳٪	۸/۴۱٪	۶/۴۸٪	۱۵/۶۹٪	۱۸/۳۶٪	۸/۱۳٪	۱۲/۴۹٪	-/۰۶٪	۴/۷۵٪	قم
۷/۴۳٪	۲/۷۹٪	۲/۸۴٪	۸/۳۲٪	۱۲/۴۳٪	۷/۰۶٪	۱۹/۶۱٪	۱۸/۷۳٪	۶/۱۳٪	۹/۷۰٪	-/۳۹٪	۴/۵۹٪	کردستان
۵/۹۳٪	۲/۶۶٪	۱/۶۰٪	۹/۶۸٪	۱-/۹۰٪	۶/۰۳٪	۱۸/۵۸٪	۲۰/۳۲٪	۷/۴۲٪	۹/۸۱٪	-/۱۶٪	۶/۹۰٪	کرمان
۱۳/۱۵٪	۳/۷۸٪	۳/۱۱٪	۹/۵۷٪	۷/۸۴٪	۷/۹۷٪	۱۲/۹۹٪	۲۱/۷۲٪	۵/۹۱٪	۹/۵۵٪	-/۱۴٪	۴/۲۶٪	کرمانشاه
۶/۳۵٪	۳/۵۴٪	۳/۶۷٪	۱-/۳۱٪	۷/۹۸٪	۸/۳۸٪	۲۰/۷۱٪	۱۴/۴۵٪	۷/۴۸٪	۱۱/۱۹٪	-/۱۰٪	۵/۸۵٪	کهگیلویه و بویراحمد
۵/۷۲٪	۲/۴۴٪	۳/۱۰٪	۸/۳۸٪	۱۵/۷۰٪	۱۳/۷۵٪	۱۳/۶۹٪	۱۶/۲۵٪	۷/۳۱٪	۸/۷۴٪	-/۵۳٪	۴/۳۸٪	گلستان
۸/۲۶٪	۲/۹۷٪	۲/۹۳٪	۹/۹۶٪	۹/۸۷٪	۶/۹۰٪	۱۳/۲۷٪	۲۵/۷۶٪	۸/۱۱٪	۷/۱۳٪	-/۴۳٪	۴/۴۳٪	گیلان
۸/۹۹٪	۶/۰۱٪	۲/۹۹٪	۹/۰۸٪	۱-/۸۱٪	۶/۱۵٪	۱۴/۴۱٪	۱۹/۱۱٪	۶/۴۲٪	۱-/۳۸٪	-/۰۳٪	۵/۶۰٪	لرستان
۷/۲۲٪	۲/۸۳٪	۲/۲۶٪	۹/۷۴٪	۱۵/۲۰٪	۶/۱۳٪	۱۳/۲۸٪	۲۲/۳۵٪	۶/۳۳٪	۹/۱۲٪	۱/۲۹٪	۴/۲۵٪	مازندران
۸/۶۱٪	۲/۳۵٪	۲/۷۳٪	۹/۵۷٪	۱۲/۱۰٪	۵/۰۷٪	۱۶/۱۷٪	۱۷/۴۷٪	۷/۶۲٪	۱-/۵۱٪	-/۱۵٪	۷/۶۷٪	مرکزی
۸/۳۰٪	۳/۲۱٪	۱/۲۲٪	۱۲/۹۴٪	۱۲/۱۳٪	۵/۳۴٪	۱۳/۸۳٪	۱۴/۷۰٪	۷/۹۰٪	۱۳/۶۵٪	-/۹۰٪	۵/۸۹٪	هرمزگان
۷/۵۱٪	۲/۸۰٪	۲/۳۸٪	۱-/۹۲٪	۲۰/۸۳٪	۴/۴۳٪	۱۱/۰۶٪	۱۸/۳۴٪	۶/۲۰٪	۸/۹۳٪	۱/۴۲٪	۵/۱۸٪	همدان
۹/۰۸٪	۲/۳۴٪	۲/۴۱٪	۱۲/۰۶٪	۷/۷۶٪	۷/۲۱٪	۲۰/۳۴٪	۱۴/۱۸٪	۷/۸۸٪	۱۱/۴۶٪	-/۴۶٪	۴/۸۳٪	یزد

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور را برای دوره شهریور ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۴۰۳

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها است^{۳۴}. عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در شهریور ماه محاسبه شده است.

^{۳۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تعداد تراکنش کارتخوان فروشگاه‌ها هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

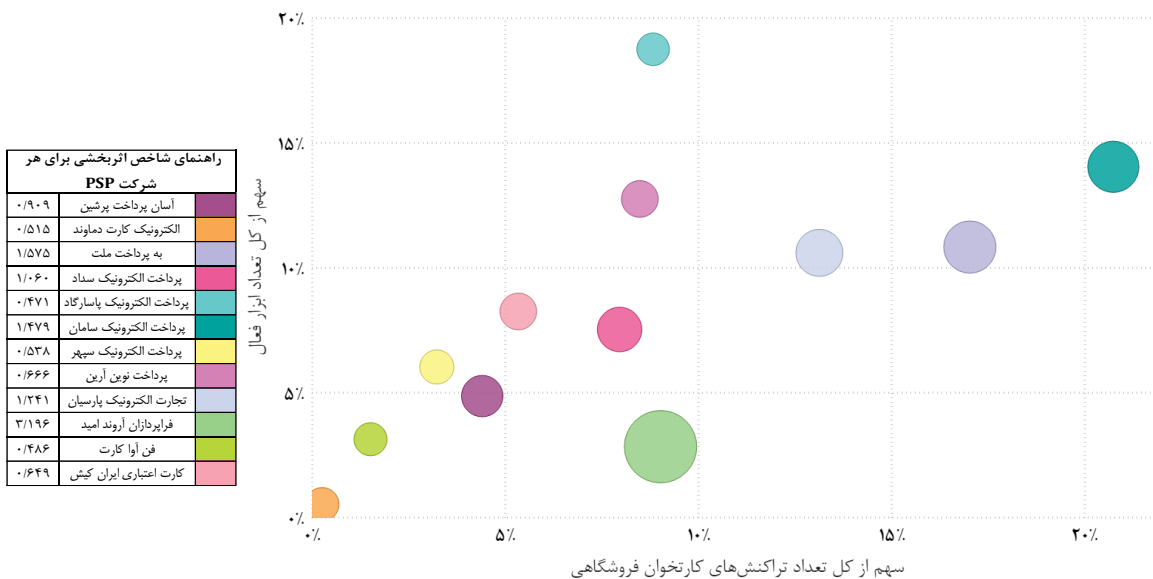
شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی	
	سهم از کل تراکنش‌های	سهم از کل تعداد	مرداد	شهریور
آسان پرداخت پرشین	۴/۴۱٪	۴/۸۵٪	۰/۹۲۷	۰/۹۰۹
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۷٪	۰/۵۲٪	۰/۵۲۱	۰/۵۱۵
به پرداخت ملت	۱۷/۰۳٪	۱۰/۸۲٪	۱/۵۹۰	۱/۵۷۵
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۹۷٪	۷/۵۲٪	۱/۰۵۰	۱/۰۶۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۸۳٪	۱۸/۷۴٪	۰/۴۷۳	۰/۴۷۱
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۵٪	۱۴/۰۳٪	۱/۴۶۴	۱/۴۷۹
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۲۳٪	۶/۰۲٪	۰/۵۱۹	۰/۵۳۸
پرداخت نوین آراین	۸/۴۹٪	۱۲/۷۴٪	۰/۶۵۹	۰/۶۶۶
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۱۴٪	۱۰/۵۹٪	۱/۲۵۴	۱/۲۴۱
فراپردازان آروند امید	۹/۰۳٪	۲/۸۲٪	۳/۲۴۹	۳/۱۹۶
فن آوا کارت	۱/۵۲٪	۳/۱۲٪	۰/۵۰۹	۰/۴۸۶
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۳۴٪	۸/۲۴٪	۰/۶۳۵	۰/۶۴۹

در مرداد ماه شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در شهریور ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شرکت "فراپردازان آروند امید" با ۰/۰۵۳ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۱۰، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره شهریور ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- شهریور ۱۴۰۳ اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شهریور ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

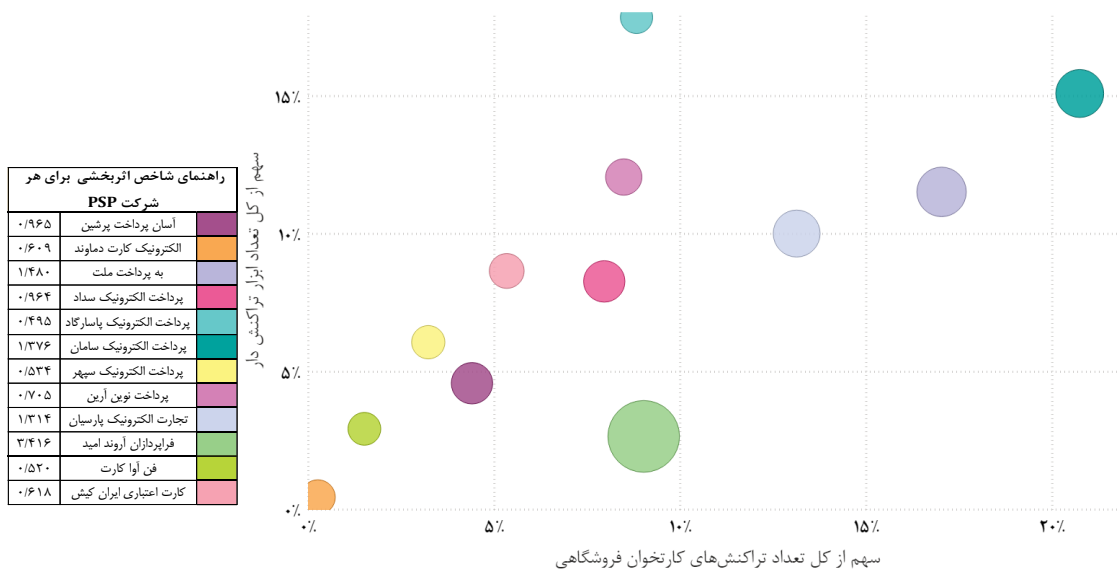
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

اثربخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار			کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		شرکت
اختلاف	شهریور	مرداد	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل تراکنش‌های	
-۰/۰۲۱	۰/۹۶۵	۰/۹۸۵	۴/۵۷٪	۴/۴۱٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۱۶	۰/۶۰۹	۰/۶۲۵	۰/۴۴٪	۰/۲۷٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۰۱	۱/۴۸۰	۱/۴۸۱	۱۱/۵۱٪	۱۷/۰۳٪	به پرداخت ملت
۰/۰۲۴	۰/۹۶۴	۰/۹۴۰	۸/۲۶٪	۷/۹۷٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۰۳	۰/۴۹۵	۰/۴۹۸	۱۷/۸۴٪	۸/۸۳٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۱۴	۱/۳۷۶	۱/۳۹۰	۱۵/۰۸٪	۲۰/۷۵٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۰۲۱	۰/۵۳۴	۰/۵۱۲	۶/۰۶٪	۳/۲۳٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۱۰	۰/۷۰۵	۰/۶۹۵	۱۲/۰۵٪	۸/۴۹٪	پرداخت نوین آراین
-۰/۰۱۰	۱/۳۱۴	۱/۳۲۴	۱۰/۰۰٪	۱۳/۱۴٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۶۳	۳/۴۱۶	۳/۴۸۰	۲/۶۴٪	۹/۰۳٪	فراپردازان آروند امید
-۰/۰۲۲	۰/۵۲۰	۰/۵۴۲	۲/۹۲٪	۱/۵۲٪	فن آوا کارت
۰/۰۱۲	۰/۶۱۸	۰/۶۰۶	۸/۶۴٪	۵/۳۴٪	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار همانند ماه گذشته شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت

"فرپردازان آروند امید" با کاهش ۰/۰۶۳ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های کاهشی و در مقابل سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار آن افزایش داشته است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - شهریور ۱۴۰۳

شکل ۴-۱۱، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره شهریور ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۴ - شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال

سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

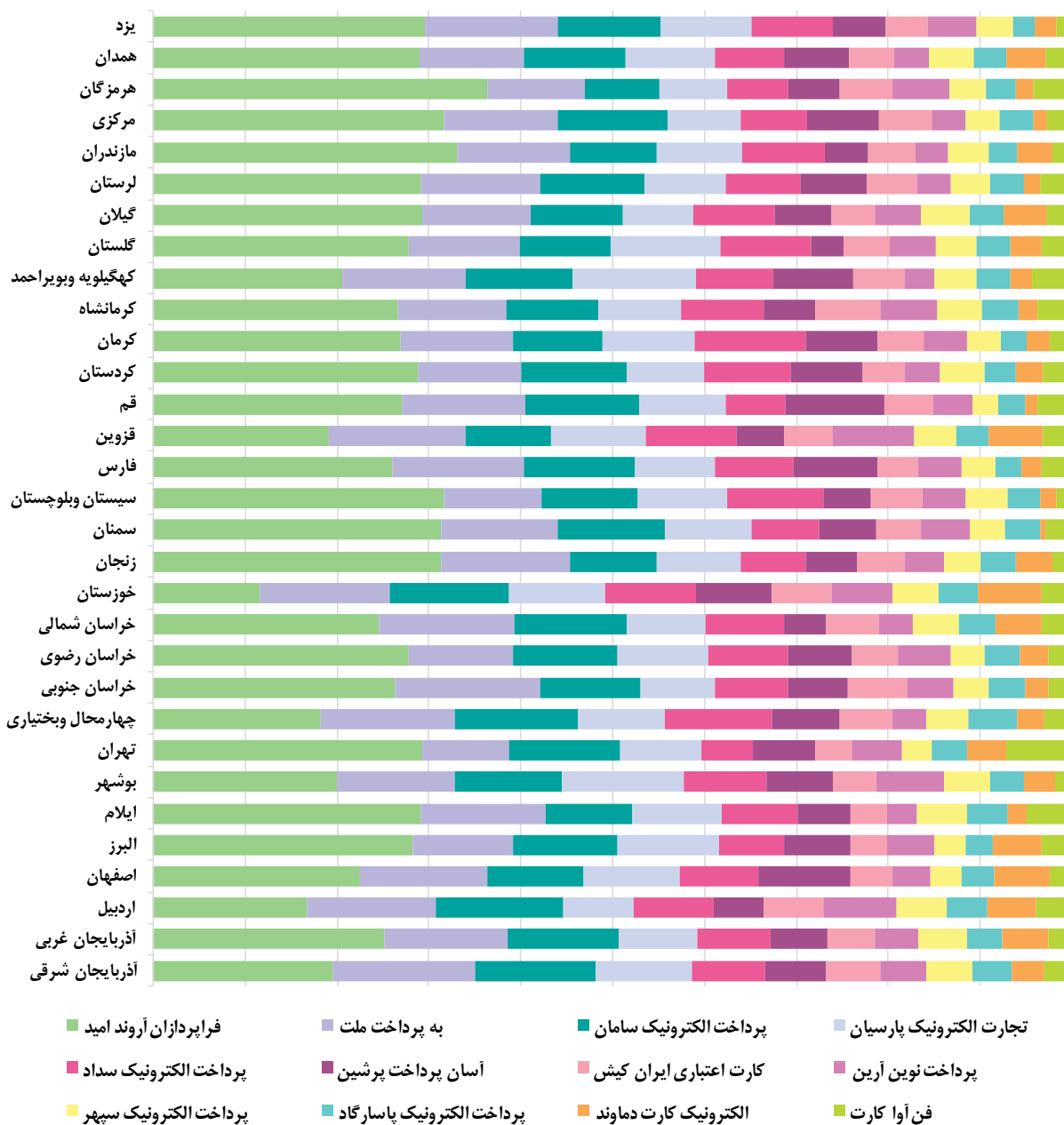
در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "فراپردازان آروند امید" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در شهریور ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - شهریور ۱۴۰۳

کارت اعتباری ایران کیس	فن آوا کارت	فراپاداران آروند امید	تجارت الکترونیک پارسین	پرداخت نوین آریس	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پارسین	استان
-/۷۳۵	-/۳۶۸	۲/۳۸۷	۱/۲۷۳	-/۶۱۰	-/۶۰۸	۱/۶۱۶	-/۵۲۱	-/۹۷۳	۱/۸۷۸	-/۴۳۲	-/۷۹۶	آذربایجان شرقی
-/۷۱۱	-/۳۵۹	۳/۴۷۲	۱/۱۹۸	-/۶۵۴	-/۷۳۵	۱/۶۶۴	-/۵۱۱	۱/۰۹۶	۱/۸۵۲	-/۷۰۱	-/۸۵۸	آذربایجان غربی
-/۶۹۹	-/۴۳۱	۱/۸۱۸	-/۸۳۵	-/۸۶۳	-/۵۹۲	۱/۵۱۱	-/۴۹۲	-/۹۵۳	۱/۵۲۵	-/۵۶۶	-/۵۹۵	اردبیل
-/۶۰۴	-/۳۲۰	۲/۹۸۲	۱/۳۸۶	-/۵۴۵	-/۴۵۲	۱/۳۸۷	-/۴۶۷	۱/۱۲۶	۱/۸۲۰	-/۷۹۴	۱/۳۳۴	اصفهان
-/۵۴۱	-/۴۵۳	۳/۷۹۸	۱/۴۸۷	-/۶۹۱	-/۴۵۳	۱/۵۲۸	-/۳۹۸	-/۹۵۲	۱/۴۷۳	-/۷۱۶	-/۹۷۲	البرز
-/۴۶۰	-/۵۵۸	۳/۳۰۳	۱/۱۰۳	-/۳۵۸	-/۶۲۹	۱/۰۷۱	-/۴۸۸	-/۹۴۵	۱/۵۲۳	-/۲۴۲	-/۶۴۱	ایلام
-/۵۶۳	-/۲۲۲	۲/۳۴۰	۱/۵۴۵	-/۸۶۶	-/۵۸۴	۱/۳۸۰	-/۴۳۱	۱/۰۵۵	۱/۵۰۹	-/۳۹۷	-/۸۵۱	بوشهر
-/۵۲۰	-/۹۴۹	۳/۸۸۱	۱/۱۷۰	-/۷۳۳	-/۴۳۱	۱/۶۰۷	-/۴۹۶	-/۷۳۶	۱/۲۴۵	-/۵۶۸	-/۸۹۷	تهران
-/۶۳۴	-/۳۳۶	۲/۰۳۴	۱/۰۵۴	-/۴۳۱	-/۵۱۲	۱/۵۰۸	-/۵۹۳	۱/۳۰۶	۱/۶۳۵	-/۳۳۰	-/۸۲۶	چهارمحال و بختیاری
-/۷۲۲	-/۲۸۰	۲/۹۱۲	-/۹۰۲	-/۵۵۰	-/۴۳۲	۱/۲۱۵	-/۴۴۲	-/۸۶۹	۱/۷۵۰	-/۲۸۳	-/۷۲۲	خراسان جنوبی
-/۶۶۰	-/۳۲۸	۳/۶۲۱	۱/۲۹۳	-/۷۴۳	-/۴۹۰	۱/۴۷۸	-/۴۸۶	۱/۱۲۸	۱/۴۸۵	-/۴۳۰	-/۹۰۷	خراسان رضوی
-/۶۶۱	-/۳۹۲	۲/۸۳۰	-/۹۹۰	-/۴۳۴	-/۵۸۰	۱/۴۰۷	-/۴۵۱	-/۹۸۳	۱/۷۰۹	-/۵۷۵	-/۵۳۱	خراسان شمالی
-/۸۰۷	-/۴۰۸	۱/۴۴۷	۱/۳۰۸	-/۸۲۴	-/۶۲۳	۱/۶۲۲	-/۵۲۵	۱/۲۳۹	۱/۷۶۲	-/۸۷۰	۱/۰۲۷	خوزستان
-/۶۵۳	-/۲۷۸	۳/۹۶۷	۱/۱۷۱	-/۵۳۸	-/۵۰۶	۱/۱۷۹	-/۴۹۲	-/۸۷۹	۱/۷۶۹	-/۴۸۹	-/۷۱۵	زنجان
-/۵۵۷	-/۳۳۹	۳/۶۲۸	۱/۰۹۱	-/۶۲۳	-/۴۴۱	۱/۳۹۹	-/۴۵۳	-/۸۵۵	۱/۴۸۳	-/۰۵۶	-/۷۱۶	سمنان
-/۶۹۲	-/۲۰۵	۳/۸۶۴	۱/۱۷۹	-/۵۶۶	-/۵۶۲	۱/۲۷۳	-/۴۲۶	۱/۳۷۴	۱/۲۹۷	-/۲۳۱	-/۶۳۴	سیستان و بلوچستان
-/۶۱۵	-/۴۶۷	۳/۵۹۲	۱/۲۰۰	-/۶۶۲	-/۵۱۳	۱/۶۸۱	-/۳۸۸	۱/۱۷۱	۱/۹۷۴	-/۲۸۸	۱/۲۵۵	فارس
-/۶۴۴	-/۳۸۵	۲/۲۸۸	۱/۲۴۱	۱/۰۵۵	-/۵۴۸	۱/۱۰۵	-/۴۲۴	۱/۱۷۳	۱/۷۹۰	-/۶۹۹	-/۶۱۸	قزوین
-/۶۴۳	-/۴۵۸	۳/۳۱۸	۱/۱۵۵	-/۵۳۱	-/۳۳۴	۱/۵۲۰	-/۳۵۷	-/۷۸۸	۱/۶۲۹	-/۱۷۲	۱/۳۲۸	قم
-/۶۰۳	-/۴۰۹	۳/۷۵۰	۱/۰۹۱	-/۵۰۴	-/۶۱۷	۱/۴۹۰	-/۴۴۶	۱/۲۱۸	۱/۴۶۳	-/۳۸۹	۱/۰۱۵	کردستان
-/۶۶۶	-/۳۲۳	۳/۵۷۷	۱/۲۴۴	-/۶۲۰	-/۴۹۰	۱/۲۸۳	-/۳۸۰	۱/۵۹۶	۱/۶۳۴	-/۳۲۹	۱/۰۴۸	کرمان
-/۹۲۴	-/۴۸۲	۳/۴۴۴	۱/۱۵۴	-/۷۹۷	-/۶۲۲	۱/۲۹۳	-/۵۳۱	۱/۱۶۵	۱/۵۳۸	-/۲۶۶	-/۷۲۹	کرمانشاه
-/۶۳۰	-/۴۹۰	۲/۳۰۹	۱/۵۰۶	-/۳۵۹	-/۵۰۹	۱/۳۱۶	-/۴۱۹	-/۹۴۸	۱/۵۱۳	-/۲۷۰	-/۹۸۷	کهگیلویه و بویراحمد
-/۶۷۰	-/۴۴۲	۳/۶۹۵	۱/۵۸۵	-/۶۷۴	-/۵۸۴	۱/۳۱۹	-/۴۸۲	۱/۳۱۶	۱/۵۹۷	-/۴۵۵	-/۴۶۵	گلستان
-/۶۵۲	-/۳۸۲	۴/۱۱۸	۱/۰۶۳	-/۷۱۸	-/۷۳۳	۱/۴۱۷	-/۵۲۷	۱/۲۴۷	۱/۶۷۹	-/۶۷۰	-/۸۹۳	گیلان
-/۷۱۷	-/۴۵۲	۳/۸۰۴	۱/۱۵۱	-/۴۸۴	-/۵۵۱	۱/۴۸۶	-/۴۸۶	۱/۰۶۲	۱/۶۹۶	-/۲۳۶	-/۹۳۵	لرستان
-/۷۴۸	-/۳۰۵	۴/۸۶۱	۱/۳۷۱	-/۵۳۰	-/۶۲۹	۱/۳۸۴	-/۴۷۳	۱/۳۱۲	۱/۸۰۶	-/۵۶۵	-/۷۰۰	مازندران
-/۷۳۸	-/۳۴۸	۴/۰۴۲	۱/۰۲۰	-/۴۷۴	-/۴۶۳	۱/۵۲۲	-/۴۷۲	-/۹۰۹	۱/۵۷۰	-/۱۸۷	۱/۰۰۲	مرکزی
-/۸۴۳	-/۶۰۷	۵/۲۶۳	۱/۰۶۶	-/۸۹۱	-/۵۸۰	۱/۱۷۱	-/۴۷۲	-/۹۶۳	۱/۵۵۲	-/۲۷۴	-/۸۱۱	هرمزگان
-/۷۰۰	-/۴۱۹	۴/۱۴۹	۱/۳۹۵	-/۵۴۵	-/۷۰۶	۱/۵۷۷	-/۵۰۱	۱/۰۶۹	۱/۶۳۲	-/۶۰۲	۱/۰۲۶	همدان
-/۵۵۹	-/۲۰۹	۳/۵۶۵	۱/۱۹۴	-/۶۴۳	-/۴۷۴	۱/۳۴۸	-/۲۷۶	۱/۰۵۷	۱/۷۳۴	-/۲۸۶	-/۶۹۲	یزد

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از

استان‌های کشور در شکل ۴-۱۲ آمده است.

شكل ۴-۱۲ شاخص اثربءشى كارتءخوانهاى فروءشءاهى شركءءهاى PSP به ءءكءك هر اسءان - شهءور ۱۴۰۳

۴-۳-۵- عملكرد شركءءهاى PSP در ابءار كارتءخوانهاى فروءشءاهى

كمءراكنش و فاقدءراكنش

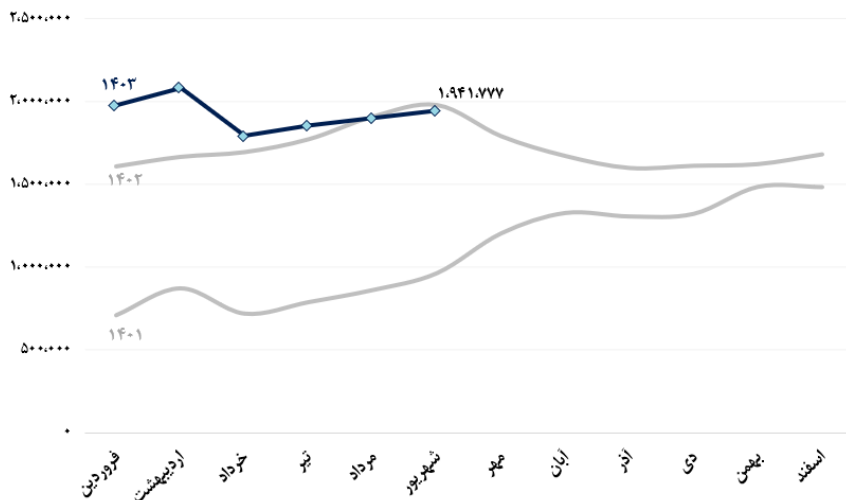
بر اساس روش معمول در ساىر كءورهءا، پذءرنءگان برائى اسءءاءه از ابءار كارتءخوان فروءشءاهى، ناچار به ءرءءء با اءاره ءسءءاه كارتءخوان بوءه و به علاوه موظف به پرداءء هءءنهءهاى نصب، نءهءءارى و نءء پرداءء بهءاى

کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۳ از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا شهریور ۱۴۰۳ رسم شده است.

^{۲۶} در تعریف گذشته بازه زمانی مذکور سه ماه متوالی در نظر گرفته شده است.

شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در شهریور ماه با تعداد ۱,۹۴۱,۷۷۷ عدد با افزایش ۲/۳۹ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۷/۸۵ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در مرداد ماه تنها ۰/۳۹ درصد افزایش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - شهریور ۱۴۰۳

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت	
	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳
آسان پرداخت پرشین	۲۲/۵۶٪	۲۲/۰۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۳۱/۰۳٪	۳۱/۱۵٪
به پرداخت ملت	۱۲/۴۲٪	۱۱/۳۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۲/۶۴٪	۱۱/۵۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۲/۲۰٪	۲۱/۵۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۹۲٪	۱۲/۱۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۶/۵۹٪	۱۶/۳۰٪
پرداخت نوین آراین	۲۱/۶۵٪	۲۰/۹۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۱/۵۶٪	۲۰/۸۴٪
فراپردازان آروند امید	۲۲/۱۶٪	۲۲/۶۱٪
فن آوا کارت	۲۲/۸۷٪	۲۱/۲۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۲۹٪	۱۵/۱۳٪
مجموع	۱۷/۸۵٪	۱۷/۴۷٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهش ۱/۸۴ درصد، در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" رخ داده است. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۳۱/۰۳ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۱۱/۹۲ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴ - نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱۹-۴ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - شهریور ۱۴۰۳

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
پرداخت الکترونیک سداد	۸۶/۳۲٪	۲۰/۹۸٪	۳۶/۸۴٪	۸۴/۸۲٪
به پرداخت ملت	۸۳/۵۵٪	۳۳/۳۶٪	۱/۵۹٪	۸۱/۵۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۴/۳۹٪	۲۷/۵۱٪	۸/۴۰٪	۸۱/۲۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۲/۳۸٪	۴/۲۱٪	۰/۰۰٪	۷۸/۷۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷۹/۰۷٪	۳۳/۵۷٪	۰/۰۰٪	۷۴/۳۰٪
پرداخت نوین آرین	۷۴/۲۴٪	۲۵/۳۷٪	۵/۸۸٪	۷۴/۱۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷۴/۷۶٪	۸/۰۹٪	۰/۰۰٪	۷۳/۷۵٪
فراپردازان آروند امید	۷۳/۴۷٪	۱۱/۳۷٪	۰/۰۰٪	۷۳/۰۳٪
فن آوا کارت	۷۳/۳۳٪	۳/۰۹٪	۰/۰۰٪	۷۲/۹۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۶۶/۳۳٪	۱۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۶۶/۲۸٪
تجارت الکترونیک پارسین	۷۴/۱۸٪	۰/۴۷٪	۳/۱۴٪	۴۶/۱۳٪
آسان پرداخت پرشین	۷۳/۹۸٪	۱/۰۵٪	۰/۳۱٪	۴۵/۶۹٪
شبکه پرداخت	۷۸/۵۳٪	۶/۰۴٪	۲/۱۱٪	۷۰/۴۹٪

شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در شهریور ماه ۱۴۰۳ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "آسان پرداخت پرشین" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ی پرداخته می‌شود.^{۳۰}

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارت‌ی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

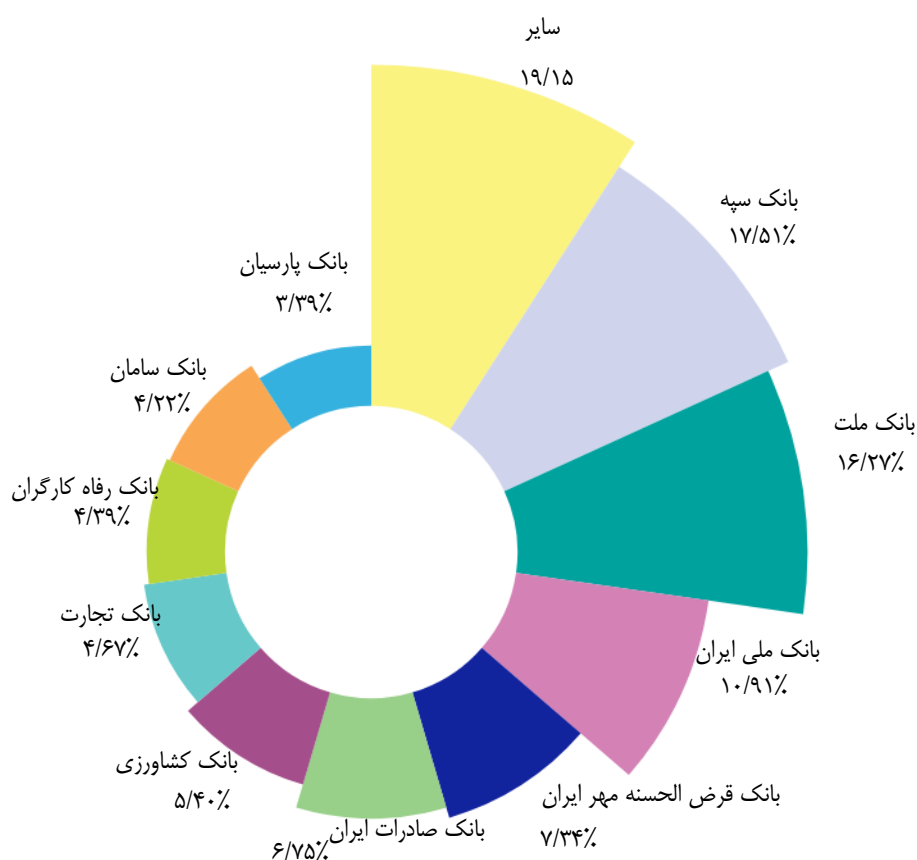
^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۳۰} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

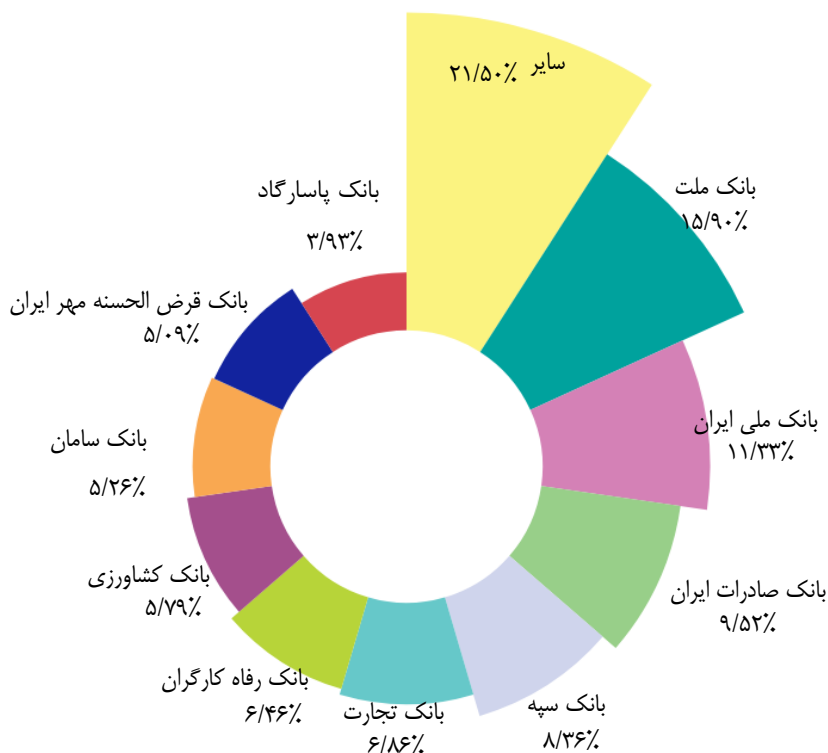
۱-۱-۵ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپراک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۴۰۳

همچنین شکل ۱-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در شهریور ۱۴۰۳ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۴۰۳

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۷/۵۱ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و "بانک ملت" با سهم ۱۵/۹۰ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبای^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهام تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای شهریور ۱۴۰۳ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم از تعداد			سهم از مبلغ		
		کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۰٪	۱/۰۸٪	۱/۰۵٪	۱/۱۹٪	۰/۳۸٪	۰/۰۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۴۴٪	۴/۷۷٪	۲/۹۴٪	۱/۲۰٪	۵/۴۰٪	۲/۶۸٪
۴	بانک پارسیان	۳/۴۰٪	۳/۹۶٪	۱/۲۲٪	۲/۶۶٪	۲/۲۶٪	۳/۲۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۱۳٪	۲/۰۰٪	۰/۰۴٪	۳/۰۷٪	۶/۸۴٪	۰/۰۹٪
۶	بانک تجارت	۵/۰۴٪	۰/۹۵٪	۰/۰۰٪	۶/۵۰٪	۸/۱۴٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۹٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۹٪	۸/۷۹٪	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۳/۷۶٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۱٪	۱/۵۷٪	۰/۱۴٪	۰/۳۱٪	۰/۴۰٪	۰/۲۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۵۳٪	۲/۰۵٪	۵/۳۳٪	۴/۹۵٪	۱۱/۶۰٪	۴/۶۳٪
۱۲	بانک سامان	۴/۰۸٪	۷/۶۵٪	۰/۶۵٪	۴/۲۵٪	۸/۷۲٪	۱/۴۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۸/۸۴٪	۴/۰۸٪	۰/۹۸٪	۱۰/۲۶٪	۲/۰۱٪	۰/۵۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۷۳٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۹۹٪	۲/۳۶٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۳۶٪	۲/۹۳٪	۰/۰۰٪	۱/۴۳٪	۲/۲۱٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۲۷٪	۱/۵۱٪	۰/۰۰٪	۱۰/۲۸٪	۷/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۹۰٪	۱/۶۶٪	۲۶/۱۲٪	۲/۴۵٪	۰/۵۲٪	۲۴/۷۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۷/۸۲٪	۰/۶۱٪	۶/۵۱٪	۶/۴۷٪	۰/۴۳٪	۶/۹۱٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۸۳٪	۰/۹۵٪	۰/۰۰٪	۷/۲۲٪	۰/۹۷٪	۰/۰۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۷٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۶۲٪	۰/۹۵٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۹۹٪	۲/۷۸٪	۰/۰۰٪	۲/۲۰٪	۹/۲۲٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۱/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۳/۷۲٪	۴۰/۳۲٪	۵۲/۹۷٪	۱۵/۸۸٪	۱۵/۶۹٪	۵۲/۹۰٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۱۰٪	۱۱/۰۲٪	۳/۰۱٪	۱۱/۸۲٪	۹/۷۴٪	۲/۳۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۷۶٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۲/۶۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۴۲٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱-۵ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک خاورمیانه" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک رفاه کارگران"، "بانک ملی ایران" و "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۱-۳-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - شهریور ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کار تخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کار تخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۴/۱۸٪	۵/۷۳٪	۰/۰۹٪	۹۱/۴۵٪	۸/۵۴٪	۰/۰۱٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۶۸٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪	۹۶/۵۴٪	۳/۴۶٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۷۸/۴۱٪	۱۷/۵۹٪	۴/۰۰٪	۴۲/۸۷٪	۵۶/۹۴٪	۰/۱۹٪
۴	بانک پارسیان	۹۱/۹۱٪	۷/۲۶٪	۰/۸۳٪	۷۹/۷۹٪	۲۰/۰۱٪	۰/۲۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۵/۸۲٪	۴/۱۵٪	۰/۰۳٪	۶۰/۳۰٪	۳۹/۷۰٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۷۳٪	۱/۲۷٪	۰/۰۰٪	۷۲/۹۸٪	۲۷/۰۲٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۹۵/۷۰٪	۴/۳۰٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۶۴/۱۷٪	۳۵/۸۳٪	۰/۰۰٪	۵/۹۹٪	۹۴/۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۱۲/۹۴٪	۸۷/۰۶٪	۰/۰۰٪	۱۵/۵۶٪	۸۴/۴۴٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۶۵/۳۵٪	۳۳/۵۷٪	۱/۰۹٪	۷۲/۱۲٪	۲۷/۷۴٪	۰/۱۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۳۲٪	۲/۹۰٪	۲/۷۹٪	۵۸/۹۹٪	۴۰/۹۰٪	۰/۱۱٪
۱۲	بانک سامان	۸۸/۴۰٪	۱۱/۲۵٪	۰/۳۵٪	۶۲/۱۷٪	۳۷/۷۹٪	۰/۰۴٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۴۲٪	۱/۴۵٪	۰/۱۳٪	۹۴/۵۱٪	۵/۴۸٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۶٪	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۲۰٪	۲/۸۰٪	۰/۰۰٪	۵۸/۷۶٪	۴۱/۲۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۸۷/۲۰٪	۱۲/۸۰٪	۰/۰۰٪	۶۸/۶۵٪	۳۱/۳۵٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۶۱٪	۱/۳۹٪	۰/۰۰٪	۸۳/۲۰٪	۱۶/۸۰٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۷۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۸۷/۴۰٪	۱۲/۶۰٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۹/۰۷٪	۳/۰۸٪	۱۷/۸۶٪	۹۲/۲۵٪	۵/۸۵٪	۱/۹۰٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۷/۴۴٪	۰/۵۲٪	۲/۰۴٪	۹۷/۸۵٪	۱/۹۴٪	۰/۲۱٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۳/۶۷٪	۱۶/۳۳٪	۰/۰۰٪	۶۳/۱۷٪	۳۶/۸۳٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۹۱٪	۱/۰۹٪	۰/۰۰٪	۹۶/۱۹٪	۳/۸۱٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۶/۰۸٪	۳/۸۹٪	۰/۰۳٪	۶۸/۹۳٪	۳۱/۰۷٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۳/۹۸٪	۱۶/۰۲٪	۰/۰۰٪	۴۴/۶۳٪	۵۵/۳۷٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۶۸٪	۰/۳۲٪	۰/۰۹٪	۹۹/۷۵٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۵/۸۸٪	۹۴/۱۲٪	۰/۰۰٪	۳/۱۲٪	۹۶/۸۸٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۷/۱۳٪	۱۵/۳۹٪	۷/۴۸٪	۷۶/۹۸٪	۲۲/۴۹٪	۰/۵۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۳/۰۹٪	۶/۲۷٪	۰/۶۳٪	۸۰/۳۷٪	۱۹/۶۰٪	۰/۰۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۵۵٪	۰/۴۵٪	۰/۰۰٪	۹۸/۵۴٪	۱/۴۶٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۲۵٪	۰/۷۵٪	۰/۰۰٪	۹۲/۹۶٪	۷/۰۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در شهریور ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک مشترک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک خاورمیانه"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک دی" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در شهریور ماه "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک مشترک ایران-ونزوئلا" در کل به ترتیب ۳/۳۶ و ۰/۰۰۳ درصد تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هر فیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - شهریور ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۱	۲	۵	۲۳	۳	۹
۴	بانک پارسیان	۳	۱۲	۴	۱۶	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۰	۲	۴	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۵	۱	۱	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۹	۷۷	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۲	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۵	۲۰	۲	۴	۵	۲۸
۱۲	بانک سامان	۴	۱۷	۸	۵۸	۱	۰
۱۳	بانک سپه	۱۹	۳۵۵	۴	۱۷	۱	۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۲	۳	۹	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۷	۵۳	۲	۲	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۸	۲	۳	۲۶	۶۸۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۸	۶۱	۱	۰	۷	۴۲
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۴	۱	۱	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۳	۸	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۴	۱۸۸	۴۰	۱۶۲۵	۵۳	۲۸۰۶
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱	۱۲۳	۱۱	۱۲۲	۳	۹
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۸	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال-هیرشمن	-	۹۲۴	-	۱,۹۷۴	-	۳,۵۷۹

ملاحظه می شود در شهریور ۱۴۰۳ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳,۵۷۹ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۹۷۴ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰)

که با توجه به جدول ۳-۵ همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۲۴ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۳-۵، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ۱۴۰۳ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- مرداد و شهریور ۱۴۰۳

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاه‌های			HHI	
اختلاف	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	اختلاف	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	اختلاف	شهریور ۱۴۰۳		مرداد ۱۴۰۳
-۲۱۲	۳,۵۷۹	۳,۷۹۲	-۵۴	۱,۹۷۴	۲,۰۲۷	-۲/۲	۹۲۴	۹۲۶	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده برای هر سه دسته ابزار پذیرش کاهش یافته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۲} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۳۲ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپراک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپراک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در شهریور ۱۴۰۳، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپراک مجموعاً ۱۷۷،۳۲۶،۱۵۴ تراکنش بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۴۶،۸۸۲،۳۲۸ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۱۸ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۱،۹۸۹،۶۷۰ عدد و سهم ۱/۲۹ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۴۰۳

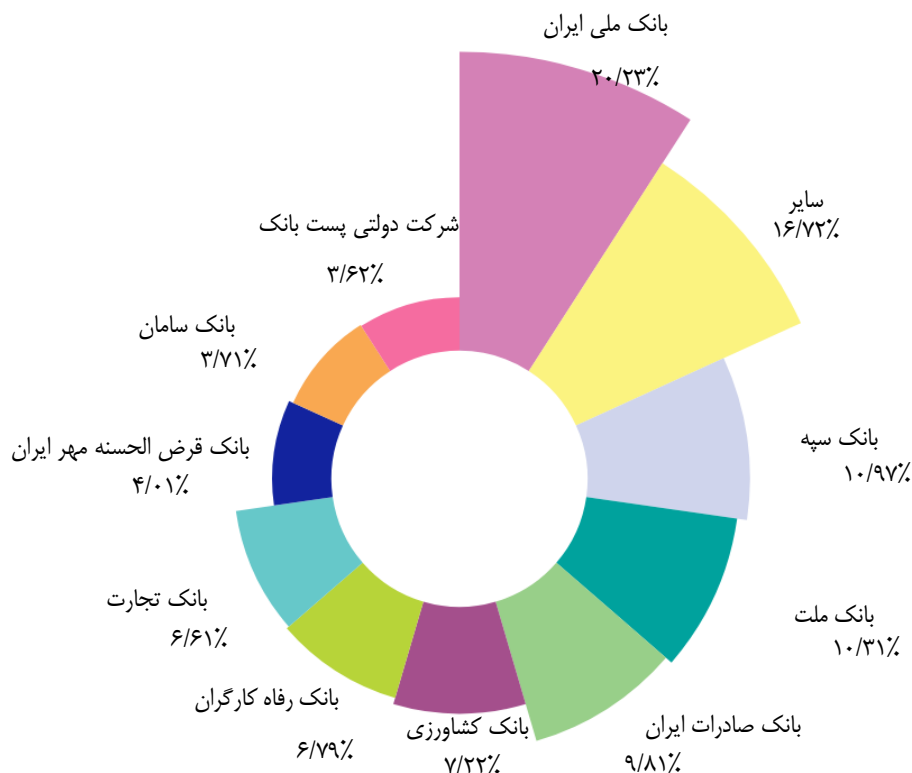
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
مرداد ۱۴۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۵۱۷,۳۸۲	۲,۰۴۱,۲۴۵	۱۴۷,۲۸۱,۹۷۳	۱۵۴,۸۴۰,۶۰۰
شهریور ۱۴۰۳	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۵۶٪	۱/۳۲٪	۹۵/۱۲٪	-
شهریور ۱۴۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۴۵۴,۱۷۹	۱,۹۸۹,۶۷۰	۱۴۶,۸۸۲,۳۲۸	۱۵۴,۳۲۶,۱۷۷
شهریور ۱۴۰۳	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۵۳٪	۱/۲۹٪	۹۵/۱۸٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	-۱/۱۵٪	-۲/۵۳٪	-۰/۲۷٪	-۰/۳۳٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته، ۰/۳۳ درصد کاهش داشته است.

Debit card ^{۳۳}
Credit card ^{۳۴}
Prepaid ^{۳۵}

۲-۲-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی شهریور ۱۴۰۳ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۱ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۳-۵ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - شهریور ۱۴۰۳

ملاحظه می‌شود که در شهریور ۱۴۰۳ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای شهریور ۱۴۰۳ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک شهر"، "بانک پارسیان" و "بانک سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۰۹٪	۰/۷۴٪	۱/۱۳٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۲٪	۰/۴۲٪	۰/۶۷٪
۳	بانک آینده	۱/۱۲٪	۱/۲۵٪	۱/۸۴٪
۴	بانک پارسیان	۱/۷۳٪	۱/۳۱٪	۱۰/۸۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۷۱٪	۲/۷۱٪	۲/۹۳٪
۶	بانک تجارت	۳/۸۶٪	۶/۶۵٪	۶/۶۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۲۳٪	۰/۹۱٪	۰/۸۳٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۳٪	۰/۰۹٪	۰/۰۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۶۶٪	۰/۵۳٪	۰/۴۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۷/۲۹٪	۶/۸۶٪	۴/۶۳٪
۱۲	بانک سامان	۳/۲۶٪	۳/۷۳٪	۳/۱۵٪
۱۳	بانک سپه	۱۲/۷۷٪	۱۰/۹۶٪	۱۰/۶۳٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۴۷٪	۰/۲۰٪	۰/۲۵٪
۱۵	بانک سینا	۱/۴۶٪	۰/۶۵٪	۱/۱۶٪
۱۶	بانک شهر	۳/۴۳٪	۱/۴۵٪	۱۱/۹۲٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۵۵٪	۹/۹۲٪	۶/۶۳٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۰۲٪	۱/۸۰٪	۱/۵۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۸۰٪	۳/۹۴٪	۵/۷۸٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۱٪	۰/۰۹٪	۰/۳۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۲	بانک کشاورزی	۳/۶۱٪	۷/۴۱٪	۳/۵۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۰٪	۰/۲۶٪	۰/۵۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۸٪	۳/۰۲٪	۱/۳۸٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۵/۲۷٪	۱۰/۳۱٪	۸/۳۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۳/۴۲٪	۲۰/۵۸٪	۱۳/۱۶٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴/۸۶٪	۳/۷۰٪	۱/۲۳٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱/۴۷٪	۰/۴۰٪	۰/۱۷٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۰۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۶٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در نوع کارت اعتباری با ۱۵/۲۷ درصد متعلق به "بانک ملت" و در نوع کارت برداشت و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۵۸ درصد و ۱۳/۱۶ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ - سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای شهریور ۱۴۰۳ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - شهریور ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۸۵٪	۹۲/۸۸٪	۵/۲۷٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۵۷٪	۹۲/۸۶٪	۵/۵۷٪
۳	بانک آینده	۱/۱۴٪	۹۳/۷۵٪	۵/۱۱٪
۴	بانک پارسیان	۱/۳۵٪	۷۵/۳۹٪	۲۳/۲۶٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۷۵٪	۹۴/۴۶٪	۳/۷۹٪
۶	بانک تجارت	۰/۷۵٪	۹۵/۷۲٪	۳/۵۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۷۳٪	۹۵/۰۵٪	۳/۲۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۴۱٪	۹۳/۶۷٪	۵/۹۲٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۴۸٪	۹۷/۶۴٪	۱/۸۸٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۱۰	بانک دی	۱/۶۹٪	۹۵/۱۰٪	۳/۲۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۱/۳۸٪	۹۶/۲۱٪	۲/۴۱٪
۱۲	بانک سامان	۱/۱۳٪	۹۵/۸۶٪	۳/۰۰٪
۱۳	بانک سپه	۱/۵۰٪	۹۵/۰۸٪	۳/۴۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۳/۰۴٪	۹۲/۵۰٪	۴/۴۶٪
۱۵	بانک سینا	۲/۸۰٪	۹۱/۱۴٪	۶/۰۶٪
۱۶	بانک شهر	۲/۴۰٪	۷۴/۷۶٪	۲۲/۸۴٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۳۹٪	۹۶/۲۳٪	۲/۳۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۲/۷۶٪	۸۶/۲۶٪	۱۰/۹۸٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۷۴٪	۹۶/۱۴٪	۳/۱۲٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۲۲٪	۹۳/۶۸٪	۵/۱۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۱/۳۷٪	۸۷/۹۹٪	۱۰/۶۴٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۶۵٪	۹۷/۶۱٪	۱/۷۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۴۳٪	۹۱/۸۵٪	۶/۷۲٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۵/۹۲٪	۲۴/۰۸٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۲۵٪	۹۷/۰۹٪	۱/۶۵٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۷۹٪	۷۶/۷۵٪	۲۲/۴۶٪
۲۷	بانک ملت	۱/۹۱٪	۹۵/۲۳٪	۲/۸۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۰/۸۶٪	۹۶/۸۴٪	۲/۳۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۷۳٪	۹۷/۰۷٪	۱/۲۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۴/۷۲٪	۹۳/۷۶٪	۱/۵۳٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۱۴٪	۹۷/۰۳٪	۲/۸۳٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از

کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هر فیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق

کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۱	۰	۰	۰	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۲	۱	۲	۲
۴	بانک پارسیان	۳	۲	۲	۱	۱۱۹	۱۱
۵	بانک پاسارگاد	۱۴	۴	۷	۳	۹	۳
۶	بانک تجارت	۱۵	۴	۴۴	۷	۴۴	۷
۷	بانک توسعه تعاون	۲	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۱	۰	۱	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۵۳	۷	۴۷	۷	۲۱	۵
۱۲	بانک سامان	۱۱	۳	۱۴	۴	۱۰	۳
۱۳	بانک سپه	۱۶۳	۱۳	۱۲۰	۱۱	۱۱۳	۱۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۲	۱	۰	۱	۱	۱
۱۶	بانک شهر	۱۲	۳	۲	۱	۱۴۲	۱۲
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱۱	۱۱	۹۸	۱۰	۴۴	۷
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱	۱	۳	۲	۲	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۴	۴	۱۶	۴	۳۳	۶
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۱۳	۴	۵۵	۷	۱۳	۴
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۱
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۸	۳	۹	۳	۲	۱
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۲۳۳	۱۵	۱۰۶	۱۰	۷۰	۸
۲۸	بانک ملی ایران	۱۸۰	۱۳	۴۲۴	۲۱	۱۷۳	۱۳
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲۴	۵	۱۴	۴	۲	۱
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۲	۱	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	۸۶۵	-	۹۶۵	-	۸۰۴	-

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای هر سه دسته کارت در طبقه "رقابتی" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-مرداد و شهریور ۱۴۰۳

کارت هدیه و بن کارت			کارت برداشت			کارت اعتباری			HHI
اختلاف	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	اختلاف	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	اختلاف	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	
-۱۷	۸۰۴	۸۲۰	-۲	۹۶۵	۹۶۷	-۱۸	۸۶۵	۸۸۳	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در شهریور ماه در هر سه دسته کارت کاهش یافته است.

۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

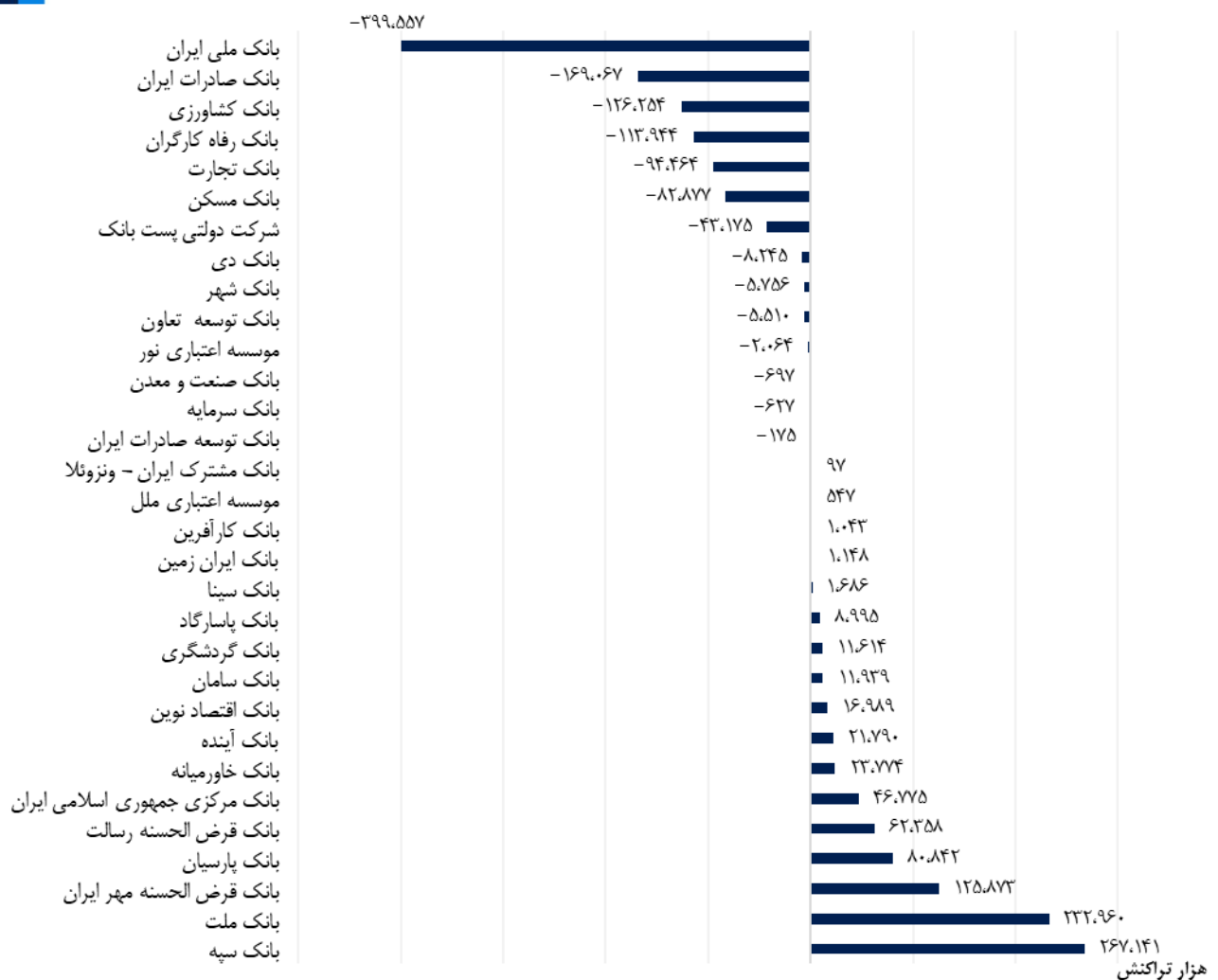
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - شهریور ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۷۶٪	۱/۱۷٪	۰/۹۵٪	۱/۰۰٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۳۹٪	۰/۴۳٪	۰/۴۷٪	۰/۴۱٪
۳	بانک آینده	۱/۱۵٪	۱/۶۹٪	۱/۶۵٪	۲/۱۶٪
۴	بانک پارسیان	۱/۴۸٪	۳/۳۹٪	۲/۰۱٪	۲/۵۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۷۰٪	۲/۹۹٪	۳/۴۹٪	۳/۹۳٪
۶	بانک تجارت	۶/۶۳٪	۴/۶۷٪	۶/۴۱٪	۶/۸۶٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۱۸۹٪	۰/۱۸۰٪	۰/۱۸۶٪	۰/۱۸۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۱۰۱٪	۰/۱۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۷٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۰۸٪	۰/۶۳٪	۰/۰۹٪	۱/۰۱٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۷٪	۰/۲۹٪	۰/۴۹٪	۰/۳۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۸۰٪	۴/۳۹٪	۵/۶۲٪	۶/۴۶٪
۱۲	بانک سامان	۳/۸۳٪	۴/۲۲٪	۳/۵۹٪	۵/۲۶٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۰۲٪	۱۷/۵۱٪	۹/۸۱٪	۸/۳۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۷٪	۰/۱۶٪	۰/۲۱٪	۰/۱۷٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۶۹٪	۰/۷۴٪	۱/۳۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۱٪	۱/۴۲٪	۱/۹۲٪	۱/۶۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۳۱٪	۶/۷۵٪	۹/۹۹٪	۹/۵۲٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۴٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۸۷٪	۳/۳۶٪	۲/۸۳٪	۲/۰۴٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۳۱٪	۷/۳۴٪	۵/۸۷٪	۵/۰۹٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۱٪	۰/۱۹٪	۰/۲۶٪
۲۲	بانک کشاورزی	۸/۰۴٪	۵/۴۰٪	۷/۱۴٪	۵/۷۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۷٪	۰/۵۴٪	۰/۴۶٪	۰/۷۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۰۸٪	۰/۰۱٪	۳/۷۹٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۶۸٪	۰/۸۶٪	۲/۱۰٪	۰/۷۹٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزویلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪
۲۷	بانک ملت	۱۰/۵۸٪	۱۶/۲۷٪	۱۳/۰۴٪	۱۵/۹۰٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۴۸٪	۱۰/۹۱٪	۱۷/۱۹٪	۱۱/۳۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۴۲٪	۲/۵۴٪	۲/۴۲٪	۲/۰۴٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۷٪	۰/۳۹٪	۰/۴۱٪	۰/۳۵٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در شهریور ۱۴۰۳ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۵-۴ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از

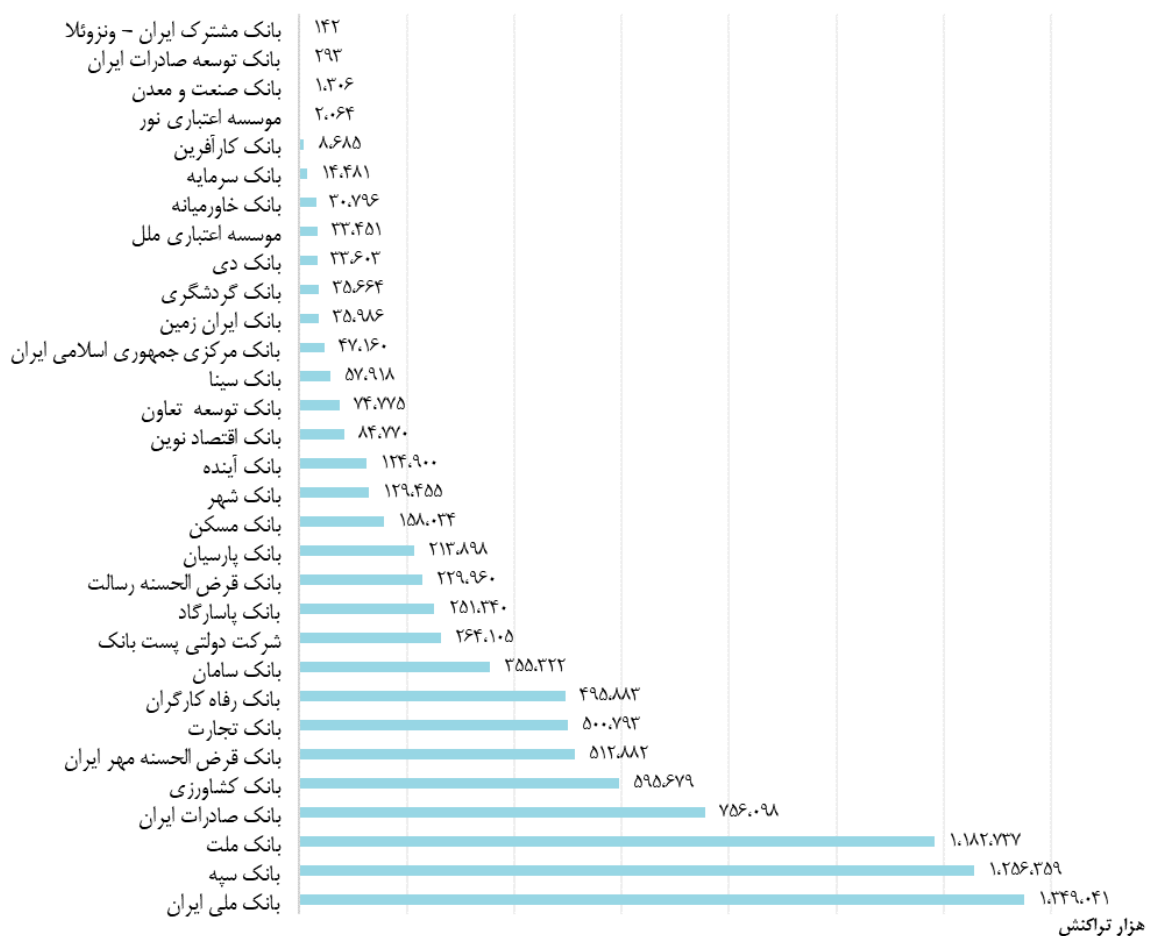
نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۴۰۳

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

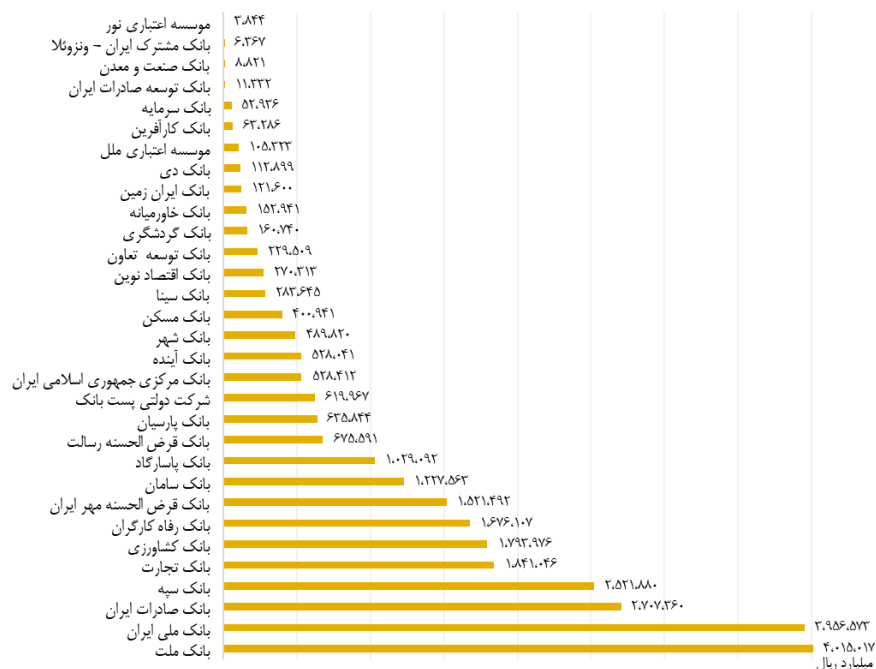

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات

ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارت را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبیل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپراک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

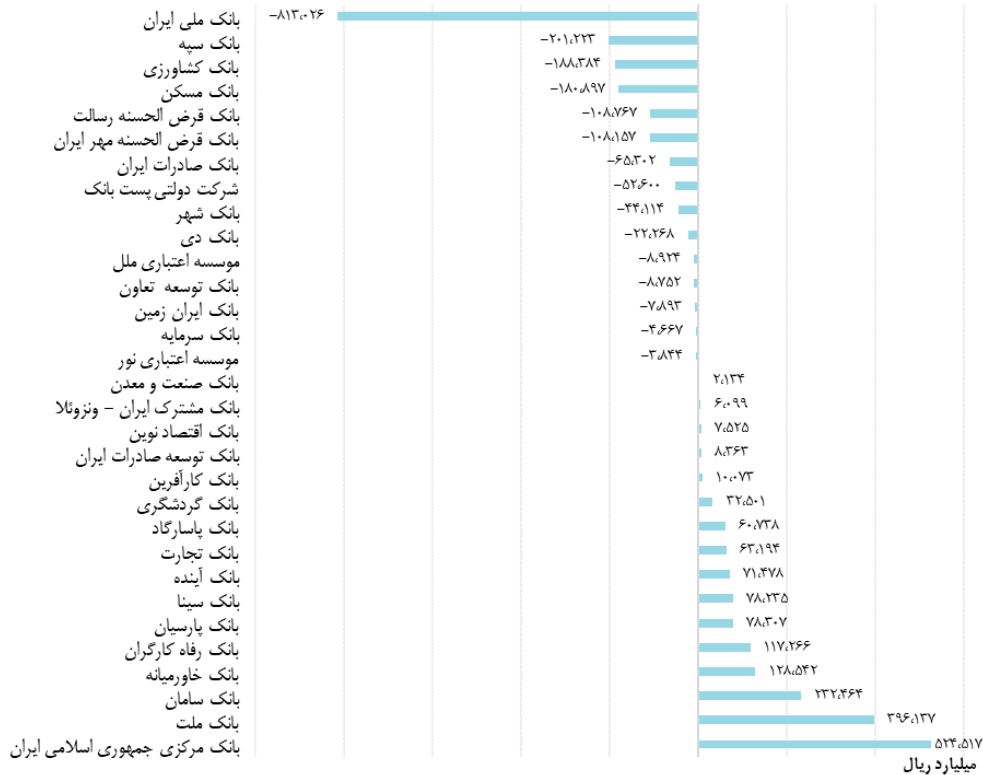
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپراکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - شهریور ۱۴۰۳

۳۶ Turnover

^{۳۷} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۸} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به دادو ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی شهریور ۱۴۰۳ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "موسسه اعتباری نور" و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۴۰۳

بر اساس این شکل، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک کشاورزی" به سمت "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط، امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی شهریور ۱۴۰۳ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با مدنظر قراردادن دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به خرداد ۱۴۰۳ می باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان پاییز ۱۴۰۲ بوده و تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۳ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۴۸۷ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۳,۸۷۷ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۰/۲۳- و ۴/۷۲ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در شهریور ۱۴۰۳ با رشد ۰/۳۷ درصدی به نزدیک به ۱۲,۳۳۲ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۸/۹۱ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی، ۱۱/۰۳ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۰/۰۶ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۳ با ۹۱/۶۴ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاهی و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۹۰/۳۵ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۰۴، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴,۶۶۳ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی ۳۷۸ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۲۲ و ۱۲/۳۷ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاهی ۲/۷۱ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۹۷۹ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاهی با ۱,۷۵۹ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۷۲/۵۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول شهریور ۱۴۰۳ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاهی با ۶۶/۵۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های شهریور ۱۴۰۳ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۷۷/۴۹ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان اردبیل می‌باشد.

شاخص دهکی شهریور ۱۴۰۳ در قیاس با مرداد، رشد ۳/۴۷- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۱/۴۹ درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ماه به سبب رشد ۴/۲۸ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۸/۰۳ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۹۳/۸۳ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۸۵۸,۵۰۵,۵۶۰ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۶/۰۶ درصد تراکنش‌ها معادل ۲۴۹,۳۹۳,۵۰۷ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۱ درصد معادل ۴,۳۸۱,۵۳۵ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادرکنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۳۱/۸۸- درصدی، ۶/۸۳- درصدی، ۱/۹۸- درصدی، ۲۷/۰۴- درصدی و ۴۳/۴۹- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده شهریور ۱۴۰۳ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۰ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه مرداد دارای رشد ۰/۰۷۹ درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه شده

به ازای شبکه پرداخت در شهریور ۱۴۰۳، ۹۹/۵۱ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در مرداد ماه رشد ۰/۲۱۸ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۵۷۱ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در شهریور ماه ۱۴۰۳ نسبت به فروردین در مولفه سهم تعدادی، بین دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "پرداخت الکترونیک سداد" جابجایی صورت گرفته است. در مولفه سهم مبلغی نیز جابجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در شهریور ماه شرکت "به پرداخت ملت" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی در ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. همچنین در ابزار پذیرش اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" دارای بیشترین سهم مبلغی می‌باشد.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری به ترتیب دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم و مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده‌اند. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه شهریور شرکت "فراپردازان آروند امید" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هر فیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار

را در اختیار دارند. شرکت "به پرداخت ملت" و پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و پس از آن، شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هر فیندال - هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار در هر سه خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری سرویس است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های هر سه سرویس در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در شهریور ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. دو شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" و "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به ترتیب به بالاترین رتبه در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی دست یافته‌اند.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین

کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. به طور کلی در شهریور ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۷/۸۵ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در شهریور ۱۴۰۳ "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در این ماه نسبت به ماه گذشته در هر سه دسته ابزار پذیرش کاهش یافته است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ماه ۱۴۰۳ رشد منفی ۰/۳۳ درصدی داشته و نرخ رشد در هر سه دسته کارت منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۱۴۰۳، "بانک ملت" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های اعتباری صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و بیشترین کارت "برداشت" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی در این ماه در هر سه دسته ابزار پذیرش رشد منفی داشته و هر سه دسته ابزار همانند ماه گذشته در طبقه "رقابتی" قرار گرفته اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در شهریور ۱۴۰۳ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات

ایران" و "بانک سپه" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در شهریور ۱۴۰۳ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "موسسه اعتباری نور"، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "بانک صنعت و معدن" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

بانک پذیرنده^{۴۱}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۲} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۴۳}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر

بانک صادرکننده^{۴۰}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این

^{۴۲} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۳}Service Type

^{۴۴} Purchasing Good/Services

^{۳۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۵۱} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه‌های^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۲} Internet Payment Gateway

^{۵۳} Mobile Payment Gateway

^{۵۴} In-Store

گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلا ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری ۶۲

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی

انواع کارت‌های رایج در شبکه ۵۷

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی) ۵۸

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام) ۵۹

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۶۰} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۱} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این

^{۶۰} online

^{۶۱} offline

^{۶۲} Credit card

^{۵۷} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارت‌تی در نظام بانکی کشور.

^{۵۸} Debit card

^{۵۹} prepaid

سویچ شاپراک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می-گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپراک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپراک به اندازه

۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۳}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

سهام تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۵} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال - هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$\frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$\frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

شاخص هرفیندال - هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از

^{۶۶} Nominal Value

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy
Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	14/87%	◀
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	1/72%	◀

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,487,212,001	▼
Value of transactions (mill IRR)	13,876,761,937	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Oct compared to Aug)	4/72%	▼
Monthly real growth of value of transactions (Oct compared to Aug)	2/94%	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	39/50%	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	6/30%	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	6/13%	▼
Mobile Payment Gateway	2/23%	▼
EFTPOS	91/64%	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	98/79%	▲
Bill payment & purchase mobile charge	1/21%	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	90/35%	▲
Bill payment & purchase mobile charge	5/43%	▼
Balance Inquiry	4/22%	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,978/56	▲
EFTPOS	1,759/19	▲
Mobile Payment Gateway	1/10	▼
Internet Payment Gateway	218/27	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	72/58	▼
EFTPOS	66/52	▼
Mobile Payment Gateway	1/62	▼
Internet Payment Gateway	4/45	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,855,431	Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS	-5,491	Mazanda	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/221	Mazandaran	▼
The most number of EFTPOS transactions per capita	77/49	Ardabil	▲

Decile ratio

he ratio of average value of the tenth	457/95	▼
--	--------	---

3

The quality of card e-payment services

Quality of services

The ratio of successful transactions to total	93/11%	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	99/90%	▲

The share of each types of errors in transactions

Acquirer error	0/66%	▼
Shaparak network error	1/50%	▼
Issuer error	4/67%	▼
Cardholder Error	92/91%	▲
Business error	0/26%	▼

Services sensed availability

Network sensed availability	99/51%	▲
Shaparak sensed availability	99/90%	▲

Reconciliation account (RA) transactions

Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	0/014%	▼
percent change of reconciliation account transactions	-16/11%	▼

4

Electronic card payment network market indices in Oct 2024

Active EFTPOS Value effectiveness

The highest effectiveness	Farapardazan Arvand omid	3/196	▼
The lowest effectiveness	Pardakht electronic Pasargad	0/471	▼

The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions

The highest ratio	Asan Pardakht Persian	0/210%	▲
The lowest ratio	Farapardazan Arvand omid	0/011%	▼

The ratio of Low Transaction to active EFTPOS

The Highest ratio	Electronic Card Damavand	31/03%	▼
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Saman	11/92%	▲

The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks

The highest market share

highest value	21/31%	▲	15/90%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Mellat Bank	
highest numerical	20/55%	▲	17/51%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

The highest value share of transactions in each terminal

Internet Payment Gateway	30/84%	▲	15/69%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	48/48%	▼	52/90%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	18/62%	▼	15/88%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	

The highest numerical share of transactions in each of terminals

Internet Payment Gateway	38/68%	▼	40/32%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	45/45%	▼	52/97%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	20/75%	▲	18/84%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

Herfindahl-Hirschman Index

Internet Payment Gateway	2,487	▼	1,974	▼
Mobile Payment Gateway	3,192	▼	3,579	▼
EFTPOS	1,249	▲	924	▼

The highest share of issuing banks in number of active cards

Prepaid card	Bank Melli Iran	13/16%	▼
Credit card	Mellat Bank	15/27%	▼
Debit card	Bank Melli Iran	20/58%	▲

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچ دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.